

Tisdagen den 2 maj

Kl. 13.00–15.57
18.00–21.25

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 29 april

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 29 april*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Europeiska rådet enades i lördags om riktlinjer för de kommande förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU. Inga ändringar gjordes i förslaget, så riktlinjerna kunde faktiskt klubbas på fem minuter. Jag har sällan sett en sådan beslutsamhet och enighet i Europeiska rådet. Detta är ett tecken på hur högt vi alla värderar vår union och att den håller samman och får ett bra resultat.

Jag uppskattar också att vi var sex partier i Sveriges riksdag som ställde sig bakom texten och upplägget inför detta möte. I så här viktiga frågor måste vi försöka hålla ihop. Nu är det bara Moderaterna och Sverigedemokraterna som förefaller vilja se ett svagare EU i dessa förhandlingar. Var Sverigedemokraterna står i EU-politiken vet vi, men det är ändå minst sagt förvånande att Moderaterna för en politik som inte sätter vare sig EU:s eller Sveriges intressen främst.

Herr talman! Hur mycket vi än beklagar att Storbritannien har valt att lämna EU är det bra att vi nu, tio månader efter folkomröstningen, kan komma igång med utträdesförhandlingarna. Det är uppenbart att man från brittisk sida inte var riktigt klar över vad man ville med brexit. Man har behövt tid att samla sig, och nu är vi alla angelägna om att gå vidare under ordnade former.

Modellen med en stegvis förhandling stöds av alla. Vi måste börja med att få ett ordnat utträde för att i nästa fas börja dra upp ramarna för den långsiktiga relationen. Det ska vi göra så snart vi anser att vi är överens med britterna om hur vi ska hantera utträdesfrågorna. Europeiska rådet avgör när det är dags att ta det steget.

Vi ska ha en fast och rättvis hållning i förhandlingarna, och vi har från EU:s sida enats om att sätta våra medborgares, företags och medlemsstaters intressen främst. EU är med sin stora marknad oerhört viktigt för Sverige och för svenska jobb.

När vi i lördags beslutade om vår gemensamma inriktning i denna första del av förhandlingarna lyfte jag fram tre konkreta områden. För det första handlar det om villkoren för de EU-medborgare som finns i Storbritannien och de britter som finns i EU – de som har fattat livsbeslut baserat på sin rätt att bosätta sig var de vill i EU men som nu påverkas av britternas val att lämna unionen. De får inte göras till brickor i förhandlingen. Vi har nu bestämt att detta är den första prioriteringen.

För det andra ska britererna betala för de åtaganden man gjort som EU-medlem, och detta är också ett sätt att värna svenska skattebetalares intressen. Det var inte bara jag som lyfte fram den ekonomiska uppgörelsen. Det blir säkert ingen lätt förhandling med britererna; det blir det sällan när det handlar om pengar.

För det tredje ska vi redan nu skapa goda förutsättningar för en bred och vittomfattande handelsrelation. Vi står helt enkelt upp för tillväxt och frihandel. Vikten av gemensamma spelregler betonades av flera. Ett ambitiöst frihandelsavtal måste innehålla mekanismer som skyddar mot att britererna skaffar sig konkurrensfördelar genom dumpade skatter, miljökrav eller arbetsvillkor. Detta är förstås vad både våra medborgare och våra företag har rätt att förvänta sig.

Herr talman! Det finns en missuppfattning hos vissa om att vi skulle vara ute efter att straffa Storbritannien för att de valt att lämna EU. Detta nämns från tid till annan här hemma, men kanske framför allt från brittiskt håll. Jag ser inte några sådana tendenser. Vi vill alla ha en god relation till Storbritannien också efter att de har lämnat unionen.

Men det är klart att det måste vara skillnad mellan att vara medlem och att inte vara det. Britererna har valt att lämna EU, och det beklagar vi djupt. Men det är deras val. I de förhandlingar som ligger framför oss är det självklart att vi har en skyldighet att sätta EU:s och, för min del, också Sveriges intressen främst.

EU ser nu fram emot att ha en konstruktiv förhandling med Storbritannien i en anda av ömsesidig respekt. Vi är beredda att arbeta hårt tillsammans med britererna – det är vi helt enkelt skyldiga varandra.

En nyckelroll kommer naturligtvis att spelas av kommissionens chefsförhandlare Michel Barnier. Vi har stort förtroende för honom, och vi var många som i lördags tog tillfället i akt att önska honom lycka till i det hårda arbete som väntar.

Allra sist, herr talman, kan jag nämna att Europeiska rådet också fick information från sin ordförande Donald Tusk och från kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker om processen för att bestämma de nya hemorterna för Europeiska läkemedelsmyndigheten och Europeiska bankmyndigheten. Nästa steg blir att på Europeiska rådet i juni enas om processen framåt, och beslut kan förhoppningsvis fattas under hösten. Vi kommer naturligtvis från svenskt håll att fortsätta att verka för att läkemedelsmyndigheten hamnar i Sverige.

Nu är det som sagt, herr talman, allra viktigast för oss att vi fortsätter att hålla ihop och att EU fortsätter att stå starkt inför framtiden. Vi har många viktiga frågor att leverera i. Därmed, herr talman, är min återrapportering klar.

Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten från Europeiska rådet! Det verkar ha varit en ovanligt smidig beslutsprocess denna gång. När det gäller processen kring hur förhandlingarna med Storbritannien ska ske är det av yttersta vikt att de EU-stater som ska förhandla med Storbritannien är eniga, så jag tycker att det visade en bra inriktning.

I riktlinjerna sägs en sak som jag skulle vilja fråga statsministern om när det gäller hur man ser på processen. Det blir ju väldigt komplicerat under den tid då EU förhandlar med Storbritannien om hur skilsmäsoförfarandet ska se ut och hur man så snabbt som möjligt kan gå vidare med de mer långsiktiga förhandlingarna kring det framtida avtalet.

Under denna process ska ju även EU:s pågående arbete ske; det ska vara business as usual. Man ska också skilja mellan processerna. Arbetet pågår som vanligt, och Storbritannien är fullvärdig medlem fram till det datum när man inte är medlem längre. Om jag minns rätt står det i riktlinjerna att man ska hålla detta åtskilt och att allt ska pågå som normalt, med Storbritannien vid bordet.

Jag skulle vilja höra med statsministern om det finns några särskilda områden som man från regeringens sida ser att man behöver hålla ögonen på lite extra. Vi vet ju att Storbritannien är en stark samarbetspartner till Sverige i flera viktiga frågor: miljöfrågor, klimatfrågor, budgetfrågor – inte minst – och en hel del andra frågor. Där har vi behövt Storbritannien som en stark drivande part.

De kommer rimligtvis inte att vara samma starka part ens när det gäller business as usual, i en tid när EU också behöver hantera många andra stora frågor, inte minst på utrikespolitikens arena men också, som vi ofta diskuterar i EU-nämnden, i migrationsfrågor och annat. Hur ser statsministern på denna process medan Storbritannien fortfarande är med? Kommer det verkligen att vara business as usual?

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det var väldigt bra att vi kunde nå enighet så snabbt. Det var en tydlig signal om att detta var genomarbetat och genomtänkt; vi kunde offentliggöra det efter knappt fem minuter. Det låg en enorm styrka i denna enighet.

När det gäller diskussionen om hur skilsmäsovillkoren och den framtida relationen ska se ut är balansen naturligtvis riktigt känslig och svår.

Vi är också väldigt tydliga med att så länge Storbritannien är medlem av EU, fram till den dag då man de facto går ur, är man medlem på riktigt, med alla skyldigheter och rättigheter. Detta innebär att vi i alla de frågor som Åsa Romson räknar upp – budgetfrågor, miljöfrågor och andra frågor – kommer att fortsätta driva på som vanligt. I det avseendet ska det inte vara någon skillnad.

Det som kommer att vara viktigt är att avgöra när det är EU-28 och när det är EU-27, så att man tydliggör vilken situation som råder vid vilket tillfälle. Därför är också Europeiska rådets ordförande och alla medlemsstater noggranna med att vi inte behandlar andra frågor när vi exempelvis sitter i EU-27 än dem som EU-27 ska behandla. Det fanns en del önskemål inför Europeiska rådet i lördags att också ta upp andra frågor på dagordningen när vi ändå var där, men Europeiska rådets ordförande var mycket noga med vi var EU-27 och att de frågor som man ville ta upp måste behandlas när EU-28 är samlat, för Storbritannien är också fullvärdig medlem.

Även om det kan uppstå svårigheter emellanåt bedömer jag att vi kommer att kunna hålla rågången mellan EU-27 och EU-28. Den är viktig.

Anf. 4 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det är bra att höra att också rådets ordförande var tydlig med detta under mötet. Jag tror att det kommer att vara en svår balansgång, särskilt när det gäller att även EU måste börja diskutera en framtidsbudget. Den är delvis beroende av hur Storbritanniens utträdesavtal blir. De frågorna får vi väl helt enkelt följa.

Det jag skulle vilja skicka med och också ställa en ytterligare fråga om gäller utrikespolitikens område. Där ser jag det som oerhört viktigt att EU kan fortsätta att, så starkt som det bara går, hålla en enig linje i alla de olika relationer och utrikes konflikter som just nu pågår både i Europas närhet och längre bort. Där är naturligtvis Storbritanniens aktiva deltagande och aktiva kraft av största vikt.

Följdfrågan till statsministern är därför: Hur känns Storbritannien i utrikespolitiska frågor? Jag vet att det fanns anledning att kanske prata om Makedonien när ni sågs nu.

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Storbritannien ser ju, precis som vi andra har uttryckt, relationen med EU också efter att man lämnat som viktig ur det här perspektivet. Det gäller både utrikespolitik och hur vi bekämpar terrorism, organiserad brottslighet och så vidare. En del menar att Storbritannien inte har spelat en så avgörande roll i EU-samarbetet på dessa områden. Man kan naturligtvis räkna på olika sätt hur mycket man har bidragit med rent finansiellt i olika samarbeten och så vidare. Men min och den svenska regeringens uppfattning är att det är viktigt att vi behåller denna relation med Storbritannien.

Det är klart att vi sammantaget i Europa är starkare om EU och ett framtida Storbritannien utanför EU kan samarbeta också i utrikespolitiska frågor. Jag vill nog ändå att vi ser den potentialen, helt enkelt.

Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten från detta korta men effektiva möte!

När det gäller själva processen om utträdesförhandlingarna menar vi att det är en rimlig process som man pekar ut och att regeringen har hanterat det väl. Vi har inget att invända mot hur det ser ut att gå till.

De svåra frågorna kommer när vi närmar oss den politiska substansen i EU-utträdet. Då finns det en rad svåra avvägningar att göra.

För Vänsterpartiets del är det viktigt att inte i onödan resa hinder mellan Sverige och EU å ena sidan och Storbritannien å den andra. Vi vill göra livet enkelt för svenskar som bor i Storbritannien och för briter som bor i Sverige. Vi vill att det ska fortsätta att finnas en möjlighet att bo i varandras länder. Det ska vara möjligt att arbeta och handla utan att man reser onödiga hinder – helt enkelt det man brukar kalla en mjuk brexit.

Jag tycker att regeringen har varit väldigt försiktig med att uttala sin egen politiska vision när det gäller hur samarbetet ska se ut i framtiden. Jag tycker att det saknas. Det skulle behövas att regeringen uttryckte sig mer politiskt. Jag tror inte att det är bra att lämna detta till en konservativ regering i Storbritannien och till EU-kommissionen, som har delvis andra intressen.

Sverige har inte heller deltagit i förberedande möten, som en del andra länder har hållit. Vi ser nu i Storbritannien hur denna fråga seglar upp som en av de stora frågorna i det kommande valet, då faktiskt Labour har en, som jag ser det, mycket mer rimlig hållning, där man inte vill resa hinder för möjligheten att arbeta i varandras länder eller handla med varandra. Labour är väldigt tydliga med det, vilket är en skillnad gentemot Tories.

Jag har full respekt för att statsministern inte vill föregripa britternas beslut, men vad är Sveriges hållning? Är det inte bättre för Sverige att ha den linje som Labour har i Storbritannien, alltså att vi inte i onödan ska resa hinder för samarbetet mellan våra länder? Detta måste det ju ändå vara Sveriges regerings uppgift att formulera.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Detta är precis den politiska substans där avvägningen kommer att stå mellan utträdesvillkoren och den framtida relationen. Därför är det så viktigt att vi har en förhandling som är indelad i två faser, med möjlighet för Europeiska rådet att fatta beslut om när vi ska fatta beslut om fas 2, alltså ramförhandlingarna om de framtida relationerna.

Jag delar inte uppfattningen att det har varit otydligt. Redan väldigt tidigt i diskussionen har både vi och de andra medlemsstaterna varit tydliga med att det första som måste redas ut är medborgarnas villkor. Som jag sa i återrapporteringen är det viktigt att det blir så liten skillnad som möjligt för dem som nu har fattat livsavgörande beslut. Det är nummer ett. Men företagens och medlemsstaternas intressen är också viktiga. Därför behöver vi klara ut utträdesvillkoren på ett bra sätt.

Vi har alltid sagt till Storbritannien – det gjorde nog också den förra regeringen – att vi vill ha en bra relation, och vi har en bra relation med Storbritannien. Därför ska vi fortsatt verka för det. Så fort diskussionen om folkomröstningen kom upp hade jag samtal med dåvarande premiärministern David Cameron på det temat. Sverige och Storbritannien är like-minded i ett antal frågor.

Vi beklagar resultatet av folkomröstningen, men vi måste naturligtvis respektera det. Vi har på ett tidigt stadium sagt till den brittiska regeringen att vi gärna vill bidra som en pragmatisk partner i diskussionen, och om vi kan göra något för att det hela kan bli så bra som möjligt så ska vi göra det. Vi i svenska regeringen har ingen ambition att krångla till detta på något sätt.

Däremot måste vi vara tydliga med att det är skillnad mellan att vara medlem och att inte vara medlem. Som jag sa på EU-nämnden i fredags finns det ingen annan förening där man kan vara medlem och icke-medlem och ändå ha samma villkor. Det finns ingen sådan förening. I den mening som vi måste det bli en skillnad.

Anf. 8 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret.

Jag hade önskat att Sveriges regering var mer offensiv och att man hade pekat på möjliga lösningar. Detta är en politisk fråga. Det är inte en administrativ fråga.

I Norden har vi två länder som har valt att inte vara med i EU och tre länder som är med i EU. Vi har ett utmärkt samarbete med varandra trots

de olika val som vi har gjort. En möjlighet skulle kunna vara att man öppnar dörren för att omförhandla det EES-avtal som EU har med Norge och Island till en gemensam lösning, som skulle kunna förbättras jämfört med i dag och öppnas för Storbritannien. Det skulle lösa många av de praktiska problem som finns. Då skulle vi få en nordisk modell, där Norden så att säga har samma samarbetsformer som britterna och där vi vet vad vi ger oss in på. Sedan kan den förändras efter hand.

Jag saknar denna typ av visioner eller idéer från regeringens sida om hur man ska kunna hitta en ordning där vi ska kunna samarbeta som goda grannar. Risken är att detta trasslas till av dem som inte har intresse av denna öppenhet. Jag skulle alltså önska en mer offensiv hållning från regeringen.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Med all respekt tror jag att den största risken för att trassla till det är precis den diskussion som Jonas Sjöstedt nu för. Storbritannien har varit väldigt tydligt från början: De vill inte ha en lösning som någon annan har. De vill ha sin egen lösning, en lösning à la Storbritannien. Då är det rimligt att de själva får definiera vad denna lösning är.

Vi kan filosofera om allehanda lösningar och olika modeller och ägna mycket tid åt detta, men än så länge har UK själva inte bestämt hur de vill ha det. De har bestämt att de inte vill ha någon av de lösningar som nu föreligger, utan de vill ha en egen. Då är det rimligt att vi för diskussionen med dem. Sedan kan man hålla på med vilka filosofiska teorier man vill, men det är detta som gäller. Vi finns där, och det vet Storbritannien. Vi har pratat med både den tidigare premiärministern och den nuvarande. Sverige vill och kommer att söka en så bra relation som möjligt mellan EU och Storbritannien och mellan Sverige och Storbritannien.

Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporteringen från EU:s toppmöte om brexit.

Från Sverigedemokraternas sida tycker vi att det nu är viktigt att medlemsavgiften för Sveriges del inte ökar på grund av Storbritanniens utträde ur unionen. Som bekant är Sverige redan i dag en av de största nettogivarna till EU per capita. I och med brexit finns det all anledning att befara att vår redan skyhöga avgift kan komma att öka ännu mer, inte minst med tanke på att Storbritannien också varit en stor nettogivare och att man från EU:s håll sedan tidigare planerar för att ta in fler medlemsländer med en mycket undermålig ekonomi.

Snarare är detta ett ypperligt tillfälle att minska EU:s totala budget och exempelvis antalet ledamöter i Europaparlamentet – eller varför inte EU:s jordbruksstöd och andra områden där det finns stor besparingspotential?

Sverige som medlemsland har vetorätt i denna fråga. Om den politiska viljan bara finns kan statsministern se till att Sverige inte drar nitlotten ännu en gång. Min fråga till statsministern är därför: Hur kommer Stefan Löfven att garantera att Sveriges redan i dag väl tilltagna EU-medlemsavgift inte ökar ännu mer i och med brexit?

Herr talman! Jag vill också nämna några ord om de två faser som diskuterades på Europeiska rådets möte. Från Sverigedemokraternas sida förstår vi inte varför man ska avvakta med att förhandla med Storbritannien om framtida handelsavtal. Vi ser inte någon anledning att skjuta det framför sig. Tvärtom är det viktigt för samtliga inblandande, framför allt för EU om unionen ska bli tagen på allvar, att inleda förhandlingar om frihandelsavtal med Storbritannien.

I slutändan behöver EU Storbritannien mer än vad Storbritannien behöver EU. Att då gå i öppen konflikt med Storbritannien ser vi som direkt kontraproduktivt. I ett sådant läge kommer Storbritannien endast att vända sig till andra marknader.

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Regeringen har varit tydlig från start. Storbritanniens utträde innebär att EU får rätta mun efter matsäck. Då får man helt enkelt dra ned på ambitionerna. Vi menar nämligen att Sverige inte ska ha någon högre avgift i den kommande budgeten. Men det är en diskussion som förs inom ramen för den nya fleråriga budgeten. Den förs inte inom ramen för detta, så det får vi återkomma till.

Men det blir lite märkligt när Sverigedemokraterna är väldigt måna om den principen och samtidigt säger att man borde sätta sig ned och förhandla med Storbritannien om ett kanske förmånligt frihandelsavtal, innan Storbritannien har fullgjort sina ekonomiska åtaganden. Det rimmar lite illa.

Om jag satt på den sidan och förhandlade skulle jag vara jätteglad – inga åtaganden krävs, men jag får ändå ett väldigt bra avtal.

Det är av bland annat detta skäl som vi först ska föra diskussionen om utträdesvillkoren – det handlar bland annat om att de ekonomiska åtaganden som redan nu ligger på Storbritannien fullföljs. Sedan kommer vi till ett tillfälle då Europeiska rådet finner att man har kommit tillräckligt långt i de diskussionerna. Alla detaljer behöver inte vara uppfyllda. Det handlar om principerna för detta. Vi ska känna: Nu bär det. Det är först då som vi kliver in i nästa förhandling. Det handlar om ramvillkoren för den framtida relationen. De villkoren kommer inte att göras i detalj förrän Storbritannien faktiskt är ett tredjeland. Det är först när det inte är med som man kan sluta ett sådant avtal. Man kan inte sluta ett avtal med en medlem på det sättet.

Strategin med de två faserna är oerhört viktig. Det handlar om att vi ser till att Storbritannien fullgör sina åtaganden. Det finns ingen frivillighet i det.

Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för svaren på mina frågor. Jag kan dock konstatera att det faktiskt är så att EU behöver Storbritannien mer än vad Storbritannien behöver EU. Storbritannien kan vända sig till andra marknader om man nu vill bestraffa britterna på det här sättet och avvakta med förhandlingar om frihandelsavtal.

Jag och mitt parti ser det som direkt kontraproduktivt att EU vill sätta sig på tvären och att även Sveriges statsminister på detta sätt vill sätta sig på tvären och möjligtvis avvakta i flera år med förhandlingarna om frihandelsavtal. Det är absolut en process som kan löpa parallellt med utträdesprocessen, som vi ser det.

Herr talman! Stefan Löfven vill inte använda sin vetorätt. Sveriges statsminister vill inte använda sin vetorätt för att garantera att Sverige inte får en högre medlemsavgift. Jag känner mycket väl till att det kommer att bli en förhandling om den nya budgeten. Men Sverige har ändå vetorätt, och Stefan Löfven kan, om han vill, garantera att Sveriges medlemsavgift inte kommer att öka.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Efter att UK har lämnat EU kommer EU att bestå av ungefär 450 miljoner invånare. Det är den största marknaden. Ingen håller med om att EU behöver Storbritannien mer än Storbritannien behöver EU. Kommissionen berättar för oss vad som händer efter diskussionen om brexit och när USA nu agerar annorlunda. Jo, alla andra kontinenter vänder sig till EU och säger: Ni är intressanta. Det är med er vi vill ha att göra, och vi vill utöka kontakterna.

Dessutom menar jag att detta är naturligt när Sveriges regeringschef sitter där bland de andra EU-27 och ska inleda en sådan här förhandling. Då ska vi först och främst titta på EU:s intressen och Sveriges intressen. Det är min skyldighet. Vi ska inte titta på den andra sidans i första hand. Men vi är också väldigt tydliga med att vi vill ha en bra relation med Storbritannien. Vi ska ha en framtida relation som är så bra som möjligt. Men mitt främsta intresse är Sverige och EU.

Anf. 14 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill också tacka statsministern för återrapporteringen från Europeiska rådet om brexit. Det är bra att förhandlingarna nu verkligen kommer igång, även om det är väldigt sorgligt att det ska behöva bli på detta sätt. Det kommer nog att ta väldigt lång tid att förhandla fram det här, för det är verkligen inte några enkla saker.

Jag tycker att de prioriteringar som regeringen har lagt fram är väldigt bra. Det visar också på komplexiteten. Det handlar om våra medborgare som bor i Storbritannien. Det handlar om EU-budgeten. Det handlar om handelspolitiken och självklart om väldigt mycket mer.

Det bor 100 000 svenskar i Storbritannien. Dem måste vi verkligen värna. De har bosatt sig där under helt andra premisser. Nu kan man läsa och höra om helt absurda saker. De ska fylla i 85-sidiga formulär och annat. Vissa känner sig inte alls välkomna i Storbritannien längre. Jag antar att även andra nationer har problem med detta.

Jag skulle vilja fråga statsministern: Kom det fram någonting nytt på toppmötet om hur man ska behandla personer som kommer från ett annat land och som bor i Storbritannien? Hur ska man behandla dem efter brexit?

Sedan gäller det budgeten. Det är klart att det kommer att vara en väldigt viktig, svår och tuff förhandling. När det gäller Storbritannien räknar man med att de ligger ute med ungefär 60 miljarder euro i fråga om pensionsutbetalningar, åtaganden i EU-budgeten och så vidare. Var det någon mer ingående diskussion om hur man ska kunna lösa det?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Först gäller det de 100 000 svenskarna i Storbritannien och, vice versa, briter i andra EU-länder. Det var ingen mer detaljerad diskussion. Men Theresa May sa på ett tidigt stadium – och det har vi andra

också uttryckt: Nu gäller det att värna dessa medborgare. Jag tror att Storbritannien har över 1 miljon medborgare som finns runt om i EU-länderna. Båda har alltså ett intresse av att se till att dessa människor inte drabbas hårt och att villkoren blir så lika dem vi har nu som möjligt. De har ju, som jag sa, fattat livsavgörande beslut.

Jag har också hört om 80–85-sidiga ansökningar. Det var inget som vi diskuterade där. Men vi har helt enkelt utgått från det som båda har uttalat. Både EU-27 och Storbritannien har ambitionen att medborgarna ska kunna leva i så stor säkerhet som möjligt och ha så bra villkor som möjligt, liknande dem som finns nu.

När det gäller de ekonomiska åtagandena gjordes det inga nya bedömningar. Det är en siffra som använts vid ett tillfälle. Därefter har man varit lite mer försiktig med att använda någon exakt siffra. Det handlar däremot om principen som sådan. Det handlar om det som redan är gjort, så att säga, om åtaganden i budget eller åtaganden som inte har hunnit realiseras men som ändå är åtaganden – och det gäller tjänstemäns pensioner. Sådana ska fullföljas. Det ingår i denna förhandling.

Anf. 16 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för svaret. Det är klart att det man en gång har bestämt vad gäller budgeten måste fortfarande gälla. Den svenska regeringens målsättning är också att hålla nere EU-medlemsavgiften, och då måste som sagt britterna stå för det som de själva har varit med och beslutat om.

I slutsatserna finns också skrivningar om social dumpning. Jag tycker att frågan är viktig, och jag förstår att EU-kretsen ingående har diskuterat den och sagt att detta inte får leda till att man försöker konkurrera med sådana saker. Förekom det någon ytterligare diskussion om detta? Finns det en bred enighet i EU-kretsen också om att motverka social dumpning?

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ja, den enigheten är monumental. Ingen ifrågasätter detta. Det är oerhört viktigt att i den stund då vi bygger upp en ny handelsrelation i ett avtal med ett nytt tredjeland måste det byggas på att vi inte dumpar varandras villkor. För skulle man i ett frihandelsavtal tillåta den andra parten att göra detta hotas svenska företags intressen liksom intressen hos alla medlemsstater i EU-27. Det vore inte speciellt klokt.

Här gäller det att få till ett avtal som är bra men som också bygger på att det inte finns någon möjlighet till dumpning.

Anf. 18 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för redovisningen! Vid EU-nämndens sammanträde nämnde jag vikten av att vi håller samman i Sverige liksom inom EU-27. Men det är också viktigt att EU-27 och Storbritannien på det stora hela är ense, bland annat på grund av alla de människor som vistas på ömse sidor om de kommande gränserna i Europa, något som jag i sig beklagar. Risken är att många av dessa människor kommer att hamna i limbo.

Jag säger detta mot bakgrund av att det i både svensk och internationell press har rapporterats om ett möte den 26 april mellan premiärminister May och kommissionens ordförande Juncker. Enligt pressuppgifterna ska Juncker efter mötet ha uttalat att chansen att uppnå ett avtal med Storbritannien är mindre än 50 procent.

I detta sammanhang blir min fråga till statsministern: Nämndes arbetsmötet mellan kommissionens ledning och den brittiska premiärministern på något sätt vid Europeiska rådet? Jag tar upp detta med tanke på inte minst alla de familjer som vistas på ömse sidor om en kommande gräns i Europa.

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller medborgarna har både EU-27 och Storbritannien tydligt uttalat att vi absolut ska göra vad vi kan för att villkoren ska vara så lika dagens som möjligt, och helst helt ograverade villkor.

Jag har också fått mediebevakningen av och kommentarer om det där mötet redovisade för mig. Jag kan inte kommentera just detta. Däremot framskymtar ibland olika bilder av hur långt Storbritannien har kommit i sina funderingar om brexit och vad det faktiskt innebär och inte. Den diskussionen finns, men ingen sa något om att det exempelvis skulle finnas en sannolikhet på mindre än 50 procent att nå ett avtal. Det var inte ens uppe. Nu har vi fastslagit dessa riktlinjer, och kommissionen ska arbeta vidare med direktiven med förslag som allmänna rådet ska fatta beslut om. Sedan ska förhandlingarna komma igång.

Vi är fast beslutna om att arbeta hårt för att nå ett bra resultat, och det var detta diskussionerna rörde. Det handlade inte om att det inte skulle gå.

Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag förutsätter att statsministern kommer att fortsätta arbeta för allt i detta sammanhang men speciellt för de människor som vistas på ömse sidor om en kommande gräns i Europa.

Låt mig gå över till skatterna, apropå den omtalade § 20. Jag är av uppfattningen att skatter är ett konkurrensmedel företag och länder emellan. Var går gränsen för när någonting blir dumpning? Vi kan vara överens om att man inte ska dumpa och ha oskäligen villkor. Men var går gränsen, enligt statsministerns uppfattning, för hur olika exempelvis skattenivåerna kan vara mellan länder?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi först och främst kommer att arbeta för medborgarna. Det är fastslaget i dessa riktlinjer, och så kommer det att vara.

Jag tror inte att någon kan säga exakt var eller vid vilken procentsats gränsen för dumpning går. Här nämns skatter, miljökrav och andra faktorer som skulle kunna bli föremål för dumpning genom att man på ett aggressivt sätt säger att man rejält kommer att sänka exempelvis skatter, miljökrav eller arbetsvillkor för att uppnå en konkurrensfördel.

Det var Storbritannien självt som förde detta på tal som en möjlighet i den nya relationen. Men allt detta och hur den nya relationen ska se ut får bli föremål för diskussion i förhandlingarna precis som allting annat, och i detta inkluderas att man inte har dumpning som konkurrensmedel.

Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för genomgången av detta möte, som uppenbarligen gick väldigt snabbt! Det tog visst bara några minuter, trots att 27 ledare skulle fatta beslut om ett dokument. Jag vet ju själv hur det är när man sitter med ett dokument och alla ska vara med och tycka till. Men här var det väl förberett och väl genomgången, och enigheten som visades var viktig.

Samtidigt står det i dokumentet att mycket av frågan om brexit skapar oro inför framtiden. Vad ska hända? Kommer fler länder att vilja gå efter? Jag hörde att Macron häromdagen hade sagt att det kan bli ett frexit om vi inte sköter korten rätt. Därför är det viktigt att vi får till bra avtal och att man ser att EU kan hålla denna enighet. Fred och välstånd har, tycker jag, varit ledstjärnor för EU och måste vara det även fortsättningsvis.

Förutsättningarna för Storbritannien kan dock inte vara desamma som tidigare; det handlar ändå om ett samarbete som kräver medlemskap. Men vi behöver varandra. Vi kristdemokrater ser positivt på de riktlinjer som antogs avseende medborgarfrågorna, den ekonomiska uppgörelsen och handelsavtalet. Samtidigt måste vi hålla EU-avgiften nere.

En fråga som kanske delvis var anledningen till brexit var migrationen. Den ingår inte i detta avtal, men vad anser statsministern nu behöver göras för att inte fler länder ska lämna EU och vi får ytterligare brexitländer i Europa?

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det var bara det formella mötet som nog tog fem minuter, men sedan diskuterade vi naturligtvis i allmänhet och det ställdes frågor på det tema som jag har redovisat för riksdagen.

Jag fick en fråga om vad som mer behöver göras. Vi har tidigare haft uppe det. Jag menar att EU nog för mycket har betraktats som något för marknaden och för kapitalet och för lite för människorna. Det är trots allt människorna som på riktigt gör skillnad. Det är de som levererar arbete och välstånd.

Jag tror till exempel att vi måste klara av migrationsfrågan och få ett EU-27 som nu samlar sig runt hur fördelningen av ansvaret ska se ut så att alla tar ansvar, även för mottagandet. Vi ska klara av säkerhetsfrågorna, som att bekämpa terrorismen på riktigt och den organiserade brottsligheten.

Det behövs också en social dimension där människor tydligare känner att EU är till också för deras framtida väl. Det är EU i grunden därför att medlemskapet är en enorm ekonomisk möjlighet för Sverige. Det ger en tillgång till marknaden. I grunden är det så, men det är för få som känner att den sociala dimensionen är med.

Därför är jag glad att så många bejakar den sociala pelare som kommissionen föreslår att vi ska börja arbeta med. Då ser också enskilda medborgare i de olika länderna att frågorna om tillgång till arbete, utbildning, trygghet när man är utan arbete och så vidare är med. Det är dags för det klivet, det vill säga att EU inte bara är för företag och kapital utan är för alla medlemsstaters medborgare.

Prot. 2016/17:103

2 maj

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 29 april*

Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag vill ändå fortsätta att lyfta upp migrationsfrågan.

Om vi ska nå framgång och alla ska hålla ihop även i det här avtalet kommer migrationsfrågorna att vara viktiga. Det handlar också om den säkerhetspolitiska aspekten. Vi kommer att behöva Storbritannien. De har en stark försvarsmakt. Det vore intressant att höra om statsministern kan kommentera om brexitförhandlingarna har säkerhetspolitiska dimensioner.

Alla ska jobba transparent. Vi ska hålla ihop. Alla förhandlingar ska ske med alla länder tillsammans. Hur ska man övervaka att inte olika länder håller egna förhandlingar med Storbritannien? Det handlar om att hålla ihop EU för ett bra avtal som alla kan ta del av.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar synen på migrationsfrågan. Det råder inget tvivel om att den kommer att vara viktig.

Vad gäller försvar och andra frågor står det i riktlinjerna att vi gärna ser ett samarbete utöver handelsfrågorna. Där menar jag att försvars- och säkerhetsfrågor är av stor betydelse. Ju mer vi kan göra för medborgarna, desto bättre är det. Jag är helt övertygad om att EU och Storbritannien har ett ömsesidigt intresse av att utveckla också den typen av frågor.

Hur ska man övervaka enskilda länder? Det är svårt att besvara. Jag känner genuint när vi sitter samlade i EU-27 att alla är på det klara med att ett lyckat resultat förutsätter att vi agerar enigt. Det är huvudnyckeln. Jag tycker ändå att jag på goda grunder kan säga att det är alla länders ambition att förhandla tillsammans. Det kommer att framgå snabbt om något annat sker.

Anf. 26 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Statsministern kritiserade oss moderater tidigare för att vi har tyckt till, men nu vill jag vara tydlig med att säga att för oss moderater är det viktigt att snabbt ge medborgare och företag såväl i Sverige som i andra EU-länder och i Storbritannien tidiga svar med vad som kommer att hända.

Vi får inte glömma bort att Storbritannien är ett av Sveriges största exportländer, och 100 000 svenskar bor där. Då är det viktigt att vi kommer igång med snabba svar så att människor, företag och handel får veta vad som kommer att hända. Kan man leva, kan man bo, kan man arbeta och kan man handla på ett sätt som man gör i dag?

Förutsättningarna för detta är parallella processer. Direkt efter toppmötet höll ordföranden för Europeiska rådet Donald Tusk en presskonferens. Han sa om parallella processer att det inte kommer att hända. Det skulle betyda att medborgare och företag inte kommer att få tidiga svar.

Hur ser statsministern på Donald Tusks uttalande? Tog statsministern i samband med toppmötet upp frågan om vikten av tidiga svar och därigenom också parallella processer så att människor faktiskt kan veta vad som kommer att hända i deras liv?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Ja, jag gjorde det med en liknande fråga. Vi behövde prata vid bordet om denna fråga. Vi är överens om att vi ska börja en förhandling

om själva utträdesvillkoren. Där ingår inte minst de ekonomiska åtaganden som jag har talat om, men det handlar naturligtvis också om medborgarnas villkor. Hur ska det se ut för alla de medborgare som bor i UK respektive i EU-27?

Det kommer inte att ske att man parallellt förhandlar i de frågorna hela tiden. Storbritannien ville lägga in allt i en enda förhandling. Det kommer inte att ske. Däremot kommer fas 1 att påbörjas. Där finns utträdesvillkoren med. När de förhandlingarna har kommit så pass långt att vi vet var de kommer att hamna på principnivå – Europeiska rådet avgör när så har skett – kan vi påbörja arbetet med ramvillkoren för den framtida relationen.

I den meningen kan man ha två förhandlingar igång, men fas 2 kommer inte att starta förrän den första fasen har kommit så långt att vi känner trygghet i den delen.

Jag är helt övertygad om att det är rätt att göra så. Vi har ingen anledning att dra ut på detta i tid, men det ska vara ordning och reda. Vi ska inte försätta oss själva i en onödigt svår situation med tanke på komplexiteten i frågan. Det är också vad Donald Tusk har uttalat, nämligen att för komplexitetens skull är det bäst att reda ut så mycket som behöver göras på principiell nivå i fas 1 innan fas 2 påbörjas. Det är helt rätt väg att gå.

Anf. 28 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Tack för svaret! Men jag fick ändå inte svar på frågan om hur statsministern ser på Donald Tusks uttalande om att it will not happen. Det är skarpt. Det skulle betyda att medborgare och företag riskerar att stå utan svar länge.

Häromveckan hade Storbritanniens premiärminister Theresa May ett möte med kommissionens ordförande Juncker för att diskutera brexitförhandlingarna. Vi har fått signaler om att det mötet inte slutade så väl. Juncker sa bland annat att May bor på en annan planet.

Hur ser statsministern på sin roll att kunna påverka och prata med de övriga EU-ledarna om att det är viktigt att inte bara ha ett enat EU-27 utan också en tydlig samsyn om vikten av att ha goda framtida relationer mellan EU-27 och Storbritannien?

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! It will not happen innebär att det inte kommer att ske två helt parallella förhandlingar, det vill säga att man påbörjar båda faserna vid samma tidpunkt och avslutar dem vid samma tidpunkt. Det är vad Donald Tusk menar med it will not happen.

Vi är överens om att vi inleder fas 1. Där påbörjas diskussionerna om utträdesvillkoren. När de har fått så pass fast form att de bär och vi vet vad de kommer att handla om kan vi påbörja fas 2. Det beslutet kommer Europeiska rådet att stå för.

Statsministerns roll är naturligtvis att tillsammans med alla andra vara en pragmatisk medlemsstat. Vi ska ge uttryck för betydelsen av att Storbritannien och EU får en så bra relation som det går, väl medveten om att om man inte är medlem blir det inte samma som när man är medlem.

Sveriges åsikt har varit tydlig hela resan. Vi vill ha en så bra relation som det går med Storbritannien.

Prot. 2016/17:103
2 maj

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 29 april*

Anf. 30 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! Tack för redogörelsen, statsministern! Jag tror att redogörelsen tog längre tid än vad själva mötet tog. Det var väl investerad tid!

Liberalerna ställer sig helt bakom den svenska linjen, det vill säga betydelsen av ett enigt Sverige och ett enigt EU-27. Det är inte så svårt just nu, men det är som bekant i detaljerna djävulen sitter. Men så här långt är vi eniga, bland annat om att prioritera medborgarnas rättigheter – precis som statsministern har redogjort för i flera av ordväxlingarna.

Det kanske mest intressanta av hela ordväxlingen har varit att Vänsterpartiets partiledare pläderar för ett EU utan hinder och mer samarbete. Det tackar jag Jonas Sjöstedt för! Jag kommer att rama in anteckningarna och sätta upp dem på väggen.

Jag håller fast vid mötet mellan Theresa May och Jean-Claude Juncker, som engelska medier har beskrivit som en tågkrasch, katastrof och så vidare. May anser tydligen att man inte har några ekonomiska åtaganden visavi EU och att EU inte heller kan påtvinga Storbritannien några sådana. Junckers svar har varit no trade deal, alltså inget handelsavtal, om det skulle vara ingångsvärdet.

Nu är detta i ett spekulativt skede, men jag skulle ändå vilja höra hur sannolikt statsministern – som måste ha funderat lika mycket som vi andra över detta – tror att det är att vi hamnar i den här typen av återvändsgränd. Vad är i så fall statsministerns plan för att lirka det vidare?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag vill inte spekulera för mycket utifrån vad som återges i brittiska medier. Men det är klart att vi vet att diskussionen om vilket ekonomiskt åtagande som finns kommer att bli hård. När det handlar om pengar blir den diskussionen mycket tuff. Det kan ju, om det är korrekt återgivet, vara en hållning från den brittiska regeringens sida: Vi börjar väl här, då, där det inte finns något åtagande, så får vi se.

Jag menar att det är viktigt att britterna fullgör sina åtaganden. Man gör ju så också som medlem. Det är dels det som ligger i budgeten som används, men det är också åtaganden som ännu inte tagits i anspråk men som utlovats under tiden när man är medlem i EU. Då tycker jag att det är naturligt att man står för sina åtaganden.

Det finns en annan spekulering om huruvida flytten av de två myndigheterna är föremål för förhandlingar eller inte. Där är EU-27 tydligt med att detta inte är föremål för förhandlingar, för är Storbritannien inte medlem i EU är det inte rimligt att man har EU-myndigheter i Storbritannien.

Visst, det kommer att finnas några sådana här frågor och ämnen som är uppe för diskussion, men jag vill inte spekulera i vad chanserna är att det blir eller inte blir av. Låt oss i stället sätta oss ned i lugn och ro när chefsförhandlaren får det här mandatet beslutat av rådet och helt enkelt påbörja förhandlingarna.

Vi är båda, Storbritannien och EU, skyldiga varandra att ordna upp det här på ett bra sätt för medborgarna men också att på längre sikt se till att vi får en relation som är bra för medborgarna. Det tjänar båda på.

Anf. 32 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! Jag ska plocka upp tråden som gäller EU-myndigheterna som en annan fråga.

Jag måste också säga att som liberal är jag en extrem frihandelsvän och EU-vän. Inte bara statsministern utan regeringscheferna talar ofta om handelsavtal som måste vara bra för den egna nationen och för EU, och jag tror att det är där lite av EU:s problematik ligger. Statschefen säger att det måste vara bra för Sverige och för EU. I själva verket är det ju både och – det som är bra för EU är bra för Sverige, och det som är bra för Sverige är bra för EU. Jag tror att det är det synsättet man måste hålla fast vid.

Läkemedels- och bankmyndigheterna har varit uppe för diskussion. Jag vet att statsministern var i min vackra del av Sverige i går och bland annat fick frågan om läkemedelsmyndighetens placering – att det kanske hade funnits större chans för Sverige att få den om vi samarbetat med Danmark för att placera den i Skåne.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Då ska den ju till Sverige. Jag är statsminister i Sverige, och jag kommer att jobba hårt för att vi ska få den till Sverige.

I vårt bud ingår Stockholm–Uppsalaområdet. Där pågår ett arbete med att förbereda för den möjligheten. Vi menar att vi har ett riktigt starkt case där med stark klusterbildning, bra möjligheter på rese- och boendeområdet och hotellnätter. Man räknar med ungefär 40 000 besök per år till en sådan här myndighet. Då vill det till att allting fungerar för oss, så det kommer att vara Sveriges bud. Det kommer att vara ett väldigt starkt bud.

Jag tycker mycket om också de södra delarna av Sverige, men i det här fallet tänker jag jobba för Sverige och läkemedelsmyndigheten. Då är det Stockholm–Uppsalaområdet som gäller.

Anf. 34 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! På EU-nämndens möte i fredags gjorde statsministern klart att han inte tänker resa mer, då det inte behövs för att hitta allianser eller driva igenom prioriterade svenska frågor.

Från moderat sida ser vi stor potential för Sverige att mer strategiskt agera för att driva på för ett reformerat EU vad gäller sakinnehållet men också EU-budgeten.

Ledamoten Åsa Romson använde en liknelse tidigare som jag tycker passar väl in när det gäller detta: Det är lite av en skilsmässa. Jag har ingen personlig erfarenhet på det området, men jag tror i alla fall att när det blir en skilsmässa ska man fundera lite på om man verkligen gjorde allting rätt inför den.

Debatten om EU:s framtid är i högsta grad igång, och det är en av huvudfrågorna för alla EU:s ledare. Jag skulle därför vilja fråga statsministern om det här att inte resa mer eller delta i diskussioner för att driva igenom svenska ståndpunkter.

Ser inte statsministern att det finns någonting som Sverige verkligen kan bidra med i den här tiden, när många står och velar? Ser inte statsministern att Sverige har en viktig roll att spela nu, under det här året när EU:s framtid i någon mening avgörs?

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag glömmer alltid bort namnet på den, men en mycket välrenommerad europeisk think tank säger att Sverige nog är det näst mest inflytelserika landet i EU. Näst mest – man kan ana vilket som är etta. Men det är inte så dåligt, så det är klart att Sverige har mycket att bidra med.

Det gör vi också. Vi deltar mycket. Vi deltar i möten med våra nordiska och baltiska grannar och i bilaterala möten med Italien, Spanien, Tyskland och Frankrike. Jag var i Slovenien för några veckor sedan och kommer att åka till Polen.

Det är alltså inte så att jag inte kommer att resa mer. Det är klart att jag reser. Jag reser till andra länder och träffar andra. De flesta träffar jag på Europeiska rådets möten. Sverige har mycket att bidra med. Vi gör det i god samförståndsanda med de andra och kommer att fortsätta göra så.

Frågan var hur mycket mer jag skulle resa. Då säger jag så här: Det är inte den kritiken jag får – att jag reser för lite.

Jag kommer att resa i Sverige, i EU och utanför EU eftersom det ger bra möjligheter till direktkontakter och att ta del av andras miljöer, erfarenheter och historik. Det är mycket bra för våra möjligheter att påverka.

Anf. 36 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för det svaret! Jag instämmer i att Sverige har en viktig roll att spela. Jag tycker att Sverige borde fortsätta driva på i strategisk anda just nu när det blåser ganska kallt inom unionen.

Vi har 27 medlemsländer som blir kvar och gör lite olika analyser av vad som komma skall. Jag tycker ändå att det för svensk del finns en stor chans och möjlighet att vara en tydlig röst genom att den svenska statsministern agerar enande och pekar ut vart vi är på väg när andra bara försöker använda den här processen till egna syften.

Som statsministern sa är vi inflytelserika i EU, och jag tycker att vi ska använda den plattformen så gott vi bara kan. EU är vårt närmaste samarbetsorgan, och där kan vi påverka mycket mer än till exempel när vi är en ensam liten röst i FN.

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Tack för det! Vi ska inte bara försöka; vi gör det. Vi är det. Vi är i allra högsta grad med, och vi är aktiva. Jag tror att det är därför vi betraktas som det näst mest inflytelserika landet i EU. Det är ingen dålig position, och den ska vi behålla.

Vi är konstruktiva. Vi vill bidra och hitta lösningar. Vi gör det i det här fallet på ett mycket tidigt stadium, som jag sa i en annan replikväxling här när detta hade skett. Precis när det var på väg att ske i och med folkomröstningen förde vi en mycket bra dialog med den dåvarande engelska regeringen om vad Sverige kan göra och bidra med genom att vara en pragmatiker i förhandlingarna. Det gör vi redan, och det tänker vi fortsätta med.

Jag håller inte med om att andra bara talar om sina egna syften. Det är inte riktigt så. Det finns där också, men det är många länder som ser fördelen med det här samarbetet. Jag tror att det var därför vi kom till skott, till beslut, så snabbt med de här riktlinjerna.

Anf. 38 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten men noterar också i sammanhanget att precis som när vi har de stora EU-besluten att fatta, när vi måste gå samman, lyckas vi alltid skapa bred majoritet i Sveriges riksdag. Det tycker jag är positivt.

Jag måste också säga att ibland får man déjà vu-upplevelser när man arbetar med politik. En sådan déjà vu-upplevelse hade jag nu. Förra gången man diskuterade om man skulle ha en EU-myndighet i Sverige var precis den här diskussionen uppe om Köpenhamn och Skåne. Nu är den det igen. Visst är det fantastiskt?

Herr talman! När statsministern, jag och andra här hade nått myndig ålder hade vi ett krig i Europa: kriget på Nordirland mellan stora delar av det brittiska kungaväldet och katoliker i Nordland. Jag var väldigt bekymrad över att det skulle gå tillbaka till den ordningen igen.

Det finns anledning att fundera över hur detta ska undvikas. Därför vill jag fråga statsministern: På vilket sätt kan man se till att man slipper få ett sådant grymt terroristkrig som det som varade inte i ett eller två år utan i nästan ett par årtionden?

Slutligen har jag en annan fråga. Det kommer att bli svårt att förhandla av den anledningen att det är ett enormt regelverk där varje liten paragraf måste beröras. Hur tror statsministern att man kommer att lyckas med detta i förlängningen? Det handlar om det traggliga förhandlingsarbete som man måste komma igång med. Fanns det några tankar om detta på toppmötet?

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Tack, herr talman! När det gäller Irland och Nordirland finns det ett par skrivningar – en om Good Friday Agreement i själva riktlinjerna och sedan ett extra statement som vi har antagit i samband med mötet, där vi säger: ”The European Council acknowledges that the Good Friday Agreement expressly provides for an agreed mechanism whereby a United Ireland may be brought about through peaceful and democratic means; and, in this regard, the European Council acknowledges that, in accordance with international law, the entire territory of such a united Ireland would thus be part of the European Union.”

Nu är det mycket som talar för att detta kommer att ta tid. Det är klart att det inte bara är EU:s agerande som kommer att avgöra huruvida vi kan behålla freden, så att det inte blir oroligheter på Irland. Det är annat som spelar roll också, men detta menar vi är något som irländarna själva har begärt av EU-27. De önskade och fick det tillgodosett. Irlands ledare Enda Kenny är nöjd med skrivningarna, och då har vi kommit så långt vi kan på det här stadiet. Men det finns mer att göra.

När det gäller resultaten är det svårt att spekulera. Som jag har sagt tidigare kommer det att bli oerhört komplexa förhandlingar. Det är mycket som står på spel, men med de riktlinjer och direktiv som kommer att antas senare finns det en grund för en, som jag bedömer det, skicklig och rutinerad förhandlare, nämligen Barnier. Vi måste ge honom och hans team bästa möjliga stöd. Det kommer att bli svårt; det är det ingen tvekan om. Men nu ska detta påbörjas och ros i land, och då måste vi sätta till alla klutar.

Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Barnier var handelskommissionär tidigare och har stor erfarenhet av förhandlingar. I det avseendet delar jag statsministerns uppfattning.

Jag har haft förmånen att jobba med flera områden inom EU-frågorna, och det finns gigantiska regelverk på varje litet område. Jag har oftast jobbat med de stora frågorna, men det är gigantiska regelverk även på de små områdena, där EU kanske inte ens har full behörighet. Jag menar därför att man måste fundera över detta riktigt ordentligt. Hur ska man göra, och vad kommer att hända med regelverken för till exempel finansmarknadsfrågor, som jag just nu har förmånen att arbeta med? Vad kommer att hända med de stora frågor som rör konkurrensrättsfrågor? Detta tycker jag är intressant.

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar den uppfattningen. Jag kan inte spekulera. Det kommer att vara en otrolig mängd ämnen som i sig, vart och ett, är komplexa. Det talar för att vi behöver ha en ordnad förhandlingsstruktur, och därför är dessa faser helt rätt, enligt min uppfattning. Jag tror att vi kan speeda på fas ett om vi gör som vi har gjort nu.

Sedan får man naturligtvis ha koll på alla dessa frågor och ämnen och att de underliggande regelverken genomförs. Det är därför det finns en skrivning i riktlinjerna om det som inte kan förutses. Det kommer att bli sådana situationer också efter skilsmässan: Oj, det där tänkte vi inte på – hur hanterar vi det? Det gäller att ha både hängslen och livrem.

Anf. 42 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! När man kommer långt ned på talarlistan har de kloka sakerna sagts, men jag vill tacka statsministern för de svar som jag har fått löpande på mina frågor.

Till att börja med vill jag instämma i den kloka tanke som ledamoten Tina Acketoft hade – jag vill gratulera Jonas Sjöstedt till att ha kommit fram till en EU-positiv inställning, som jag hoppas kommer att omfatta hela Vänsterpartiet framöver.

Jag vill också tacka statsministern för att han upprätthåller de principer som freden i Roskilde innebär när det gäller vem bestämmer över vad. En svensk statsminister ska naturligtvis få en myndighet till Sverige och inte till något annat land, så tack för det!

Jag vill ha två korta saker klarlagda så att jag förstår processen och vad som händer. Tidigare har statsministern varit tydlig med att vi redan i höst ska kunna fatta principbeslut om de framtida villkoren för EU-medborgare, alltså de 100 000 svenskarna och alla briter som finns i olika länder. Nu svävar det lite. Hur ligger det till? Finns det någon möjlighet att komma fram till ett sådant beslut redan i höst? Det är min första fråga. Det ska vara kort.

Den andra frågan är: Vilka möten har statsministern med partner som vi ser som strategiska, såsom Danmark, Irland och Nederländerna, till exempel vad gäller att föra parallella processer? När kan vi få ett besked för alla de svenskar som finns i Storbritannien? Hur väljer vi ut partner, och hur fungerar förmötena med dem?

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Fas ett inleds i juni när valet i Storbritannien är klart. Då inleds förhandlingarna om själva utträdesvillkoren, inklusive vad som ska gälla för medborgare. Då är det meningen att man ska komma så långt på principnivå när det gäller de huvudsakliga principerna för detta att fas två kan inledas. Där kommer detaljerna in. Jag tror att vi båda känner till komplexiteten i att förhandla om till exempel pensionssystem.

I alla detaljer kommer det att ta lite längre tid, men vi ska vara så långt framme att vi kan säga: Nu är det så lika som vi tror att det kan bli för medborgare, men det återstår ett antal saker att klargöra. Vi pratar därför om hösten som ett första steg när det gäller principerna för detta.

Som jag har sagt tidigare har vi ett antal olika möten. I dessa förhandlingar tror jag att det är viktigt att vi verkligen håller fast vid EU-27. Vi hade en del förmöten med like-minded när det gäller förhandlingarna med Turkiet om migrationsfrågor. Vi var en grupp på ungefär 15 länder som träffades. Men här tror jag att det är viktigt att vi håller fast vid EU-27 på riktigt. Sedan kommer det ändå vid olika tillfällen – bilaterala eller andra möten – att bli diskussioner som rör detta, men jag tror att det är oerhört viktigt att vi alltid för tillbaka det till EU-27 så att vi inte börjar splittras.

En form av förmöten som vi alltid har är med de nordiska och baltiska länderna. Vi träffas ungefär en halvtimme före Europeiska rådet och går igenom dagordningen och ser om det är något som vi har problem med eller som någon vill ha stöd för. De kommer alltid att finnas där, men sedan kommer andra bilaterala och ibland multilaterala möten att finnas. Jag tycker dock att huvudprincipen är att alltid föra tillbaka resonemanget till EU-27.

Anf. 44 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Vad gäller den första frågan om svenskarna i Storbritannien tror jag att det är viktigt att så fort som möjligt ge besked och inte ge några löften som vi sedan inte kan infria tidsmässigt. Detta är om inte livsavgörande så i alla fall väldigt avgörande för deras yrkesmässiga framtid och bostadsort.

Vad gäller den andra frågan om vilka man träffar har statsministern, i likhet med mig, ägnat sig åt annat innan vi hamnade här. Vi har arbetat med förhandlingsdelegationer, och vi vet att i en sådan blir det alltid grupperingar. I det här fallet menar jag att det vore speciellt värdefullt om statsministern inför avrapporteringen kunde berätta hur det går i samarbetet med de oss närliggande, till exempel Danmark, Irland och Nederländerna.

Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag har absolut inget emot ett sådant samarbete. Det handlar om Danmark, Nederländerna men också Tyskland som är en inte helt oviktig aktör. Det är också viktigt med samarbete med länder nere i södra Europa. Det har varit min ambition hela tiden. Det är en erfarenhet från min tid i den fackliga världen och i diskussioner mellan arbetsgivare och fack att inte bara titta på dem som är precis runt en utan även titta lite längre bort. Vi har bra relationer med andra länder som ligger längre ned i Europa. Det är min ambition att ha detta kontaktnät och dessa diskussionsvägar öppna för att vi ska kunna påverka maximalt.

Men just i denna fråga om förhandlingen måste vi alltid föra tillbaka detta till EU-27, så att vi inte successivt börjar att underminera detta. Då tror jag att vi har en riktigt farlig resa framför oss.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 4 maj kl. 14.00*.

§ 3 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2016/17:SfU19 Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden
2016/17:AU12 2014 års protokoll och rekommendation till ILO:s konvention om tvångsarbete
2016/17:AU11 Genomförande av sjöfolksdirektivet

Finansutskottets betänkande
2016/17:FiU31 Arbetsrättsliga villkor vid upphandling

Konstitutionsutskottets betänkanden
2016/17:KU15 Offentlighet, sekretess och integritet
2016/17:KU16 Minoritetsfrågor
2016/17:KU18 Riksdagens arbetsformer
2016/17:KU29 Allmänna helgdagar (förnyad behandling)

Justitieutskottets betänkanden
2016/17:JuU11 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under år 2015
2016/17:JuU12 2016 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll
2016/17:JuU20 Våldsbrott och brottsoffer

Anf. 46 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig om jag och regeringen kommer att presentera några nya förslag till lagstiftning under 2017 i syfte att underlätta jakt för människor med funktionsnedsättning.

Kvinnor och män med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på så lika villkor som möjligt vad gäller delaktighet och tillgänglighet. För mig är detta en viktig fråga.

Regeringskansliet fortsätter därför att bereda frågan om möjlighet att underlätta för människor med funktionsnedsättning att jaga. Jag är engagerad i frågan och ser fram emot resultatet.

Anf. 47 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jakt och viltvård är en viktig möjlighet till rekreation och friluftsliv i Sverige, samtidigt som det ökar förståelsen för djur och natur och hur de samverkar. En svensk modell för jaktpolitiken, där det civila samhället genom Svenska Jägarförbundet samarbetar med berörda myndigheter, är på flera sätt framgångsrik.

Genom frivilliga insatser från jägarna har vi livskraftiga viltstammar i hela landet. Den hållbara rovdjurspolitiken säkerställer att våra fem stora rovdjur har gynnsam bevarandestatus. Det är ett viktigt och välkommet framsteg.

Men svensk jakt är tyvärr inte lättåtkomlig för alla. Jägare med funktionsnedsättning behöver ofta ha ett motordrivet fordon för att ta sig fram i terrängen. Det gäller ofta en fyrhjuling. För att få använda ett sådant fordon krävs i nästan alla fall dispens från terrängkörningslagen och från jaktförordningen.

Detta system med dispenser som ordnas av länsstyrelsen är ganska tidskrävande och ganska kostsamt. Tiden för handläggning är lång – ofta mer än fyra veckor – och skulle kunna användas till mer prioriterade ärenden om man exempelvis utökade giltighetstiden för varje dispens.

Ett annat problem som många funktionsnedsatta jägare upplever är att det är en orimlig hantering som åläggs när man måste ha flera olika tillstånd för olika platser och dessutom måste bära med sig det fysiska tillståndet överallt för att man ska kunna visa upp det för polisen.

Denna fråga som är viktig för Jakt Sverige har uppmärksammats av många, däribland vår svenska landsbygdsminister, statsrådet Sven-Erik Bucht. I december 2015 lovade ministern att ett förslag till lagändring skulle läggas på riksdagens bord under året. Men det blev inte riktigt så. Det var ett välkommet besked när det kom, eftersom ambitionen för regeringen bör vara att alla människor oavsett funktionsnedsättning eller inte ska kunna delta så mycket som möjligt i alla delar av samhället. Men någon sådan lagändring eller ett effektivt förtydligande av den nuvarande lagstiftningen har inte presenterats och inte implementerats. Problemet med olika tolkningar från olika länsstyrelser kvarstår.

*Svar på
interpellationer*

Jag vet att det är svårt att inom regeringen komma överens med Miljöpartiet i frågor som rör jakt och viltvård. Men givet att statsrådet redan har lovat att detta är prioriterat, och givet att det finns en bred enighet i miljö- och jordbruksutskottet och i Sveriges riksdag för att genomföra detta, vill jag ändå passa på att fråga statsrådet Sven-Erik Bucht: Kommer detta att läggas fram på riksdagens bord under denna mandatperiod? Vad är det egentligen som dröjer så mycket när vi ändå är överens?

Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag förstår att Jesper Skalberg Karlsson är otålig. Jag är också otålig och vill föra frågan framåt av den anledningen att jag som landsbygdsminister värnar om jakt och viltvårdsförvaltning. Jag värnar också om att funktionsnedsatta ska ha tillgång till samhällslivet i så stor utsträckning som det är möjligt. Det handlar om att funktionsnedsatta givetvis ska kunna besöka olika offentliga lokaler. Men det handlar också om att de ska kunna ta del av kultur och fritidsaktiviteter, och jakt är en viktig fritidsaktivitet som funktionsnedsatta också bör kunna ta del av.

Man kan i dag som rullstolsbunden bedriva jakt från motorfordon när det gäller älg, vildsvin, dovhjort och rådjur under förutsättning att motorn är avstängd när jakten pågår.

Det som vi nu diskuterar är möjligheten att bedriva jakt på vilda fåglar och däggdjur som är skyddade enligt habitatdirektiven. Vi diskuterar nu denna fråga och ser över hur vi ska kunna anpassa svenska regler i jaktlagstiftningen till EU:s naturvårdsdirektiv för att se vilka lättnader som vi kan göra.

Som Jesper Skalberg Karlsson här nämner är det flera lagstiftningar som berörs, och detta är en ganska komplex materia. Därför har regeringen planerat att ge Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå en modernisering av terrängkörningslagstiftningen. I detta uppdrag ingår också att se över att man kan underlätta för personer med bestående funktionsnedsättning att jaga.

Anf. 49 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsminister Sven-Erik Bucht för detta svar.

Som statsrådet nämner finns det i dag möjlighet att använda sig av motorfordon om man har dispens när man jagar till exempel älg. Men många funktionsnedsatta får dispens bara för en förflyttning om dagen. Man har en såt, och när man har jagat denna såt är jakten för dagen över. Man får kanske jaga en timme, och sedan är det bara att åka hem. Det är mycket tråkigt. Man kan fundera på om detta är ändamålsenligt.

Förutom att man ofta har begränsningen att man får göra bara en förflyttning om dagen, kan det också vara så att man får göra bara 15 förflyttningar med motorfordon per år. Utöver att man får göra bara dessa 15 förflyttningar måste man också innan man ger sig ut ha en egen liten turtabell för vilka förflyttningar man tänker göra. Den ska man ha med sig under hela jakten, så att naturbevakare och polis kan läsa den. Utöver det får man inte heller alltid korsa en myrmark eller en liten bäck om den inte har någon bro.

Jag har läst lite grann om detta ämne inför denna debatt, men jag ska erkänna att detta inte är ett ämne där jag är allvetande. Som statsrådet säger är det ganska komplicerad materia. Det är olika lagstiftningar som man vill peta i.

På Svensk Jakt läser jag om en kille som heter Alexander Eriksson, som är rullstolsburen efter en ryggmärgsskada som han fick vid en allvarlig trafikolycka. För honom handlar det om att han bara ska kunna jaga bäver och kanske hare. Det är ju märkligt att man inte kan komma i mål med de arterna när man i någon mening har kommit i mål med älgjakten. Älgen är ett betydligt större djur.

Jag vill lyfta fram särskilt två citat i artikeln. Det ena kommer från länsstyrelsen själv, som har kommenterat en överklagan från Alexander Eriksson efter att han har fått ett beslut. Man skriver: "För övrigt anser Länsstyrelsen att jaktlagstiftningen borde ses över med avseende på rullstolsbundnas lika rätt till småviltsjakt." Det tycker jag är ett välkommet besked. Jag skulle även vilja ta upp Alexanders sista citat i artikeln, nämligen: "Man blir nerbruten av att ha med myndigheter att göra." Det tycker jag är väldigt talande när det gäller just sådan här komplicerad materia.

När det gäller ett uppdrag till Naturvårdsverket tycker jag att det är välkommet. Jag tycker att det är bra om frågan fortsatt kan beredas i Regeringskansliet och kanske prioriteras upp där och på Näringsdepartementet. Även innan man kommer i mål med komplicerade lagförändringar kan man nämligen försöka samtala med de länsstyrelser som är problematiska. En del länsstyrelser har i dag ett helt okej arbete utifrån den lagstiftning riksdagen ändå har lagt på deras bord, men länsstyrelserna i till exempel Västerbotten och Norrbotten gör helt andra tolkningar än övriga länsstyrelser i landet.

Eventuellt kan man därför under en övergångsperiod, innan man kommer i mål med Naturvårdsverkets översyn, förtydliga för dessa länsstyrelser hur det egentligen ska gå till. Det är kanske inte ett uppdrag som ligger främst på statsrådet själv, eftersom det vore ministerstyre, men man kan åtminstone förordna det eller lägga det i ett regleringsbrev till ansvariga myndigheter – att just förtydliga vad det är som gäller i nuvarande lagstiftning.

Anf. 50 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! När det gäller jakt ser jag det som en rättighetsfråga och en rättvisefråga för de funktionsnedsatta. Därför är jag precis lika angelägen som du om att få en ny lagstiftning på plats, Jesper. Som du säger är dock frågan väldigt komplex. Den är inte enkel, utan den ska anpassas till EU-nivå där det är flera olika lagstiftningar som berörs. Därför tar det också tid; så är det tyvärr.

Frågan är inte heller ny, egentligen. Jägarförbundet lyfte fram den här frågan redan 2010. Jag blev ansvarig för jaktfrågorna i slutet av 2014, alltså efter ungefär fyra år. Jag måste ändå fråga dig, Jesper: Varför gjordes ingenting tidigare?

Anf. 51 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det korta svaret. Jag kan bara säga, som en generell kommentar till statsrådets inlägg, att det är klart att jag önskar att Alliansen hade gjort mer under sin tid vid makten. Det gäller

allt från jobbskatteavdragen till arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Jag tror att det fanns möjlighet till mer långtgående reformer än vad vi kanske hann med under de sista fyra åren. Det ser jag inga problem med att erkänna i kammaren.

När det gäller denna fråga och att det tar tid eftersom den är komplicerad hoppas jag att statsrådet kan ha lite högre ambitioner och visa lite mer engagemang än att bara säga att det är en gammal fråga. Det jobbar ändå ett antal hundra människor på Regeringskansliet och Näringsdepartementet, och det är synnerligen kompetent folk. Det tycker jag att man ska vara ärlig med.

Om det finns en vilja från politiken och ett brett stöd i Sveriges riksdag och om statsrådet känner att han har uppbackning både från partierna och från Jägarsverige borde det gå att komma i mål med den här frågan under mandatperioden. Man ska ju se detta i ljuset av att även statsrådet Sven-Erik Bucht snart kommer att ha haft fyra år på sig. Det är bara ett år kvar av mandatperioden, och ser man inte ljuset i tunneln än kanske man inte kommer att se det över huvud taget.

Jag skulle vilja säga att jakt och viltvård är viktigt. Det är viktigt för rekreation och friluftsliv. För några är det ett intresse, för några är det en passion och för några är det ett yrke. Jag tycker att det är bra att människor kommer ut i markerna, och jag tycker att det är bra att det ökar förståelsen för hur djur och natur samverkar. Jag skulle önska att statsrådet och regeringen i alla fall öppnade dörren på glänt för fler grupper, och då är funktionsnedsatta prioriterade.

Detta är som sagt en gammal fråga, men nu kanske det är dags att vi ändå kommer i mål.

Anf. 52 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag har varit verksam i två och ett halvt år, Jesper. Vi har hanterat och fått ordning på många jaktfrågor under dessa två och ett halvt år, inte minst älgjakten och fjälljakten.

Jag vill göra en korrigering, Jesper: Något tillstånd behövs inte för att jaga älg, vildsvin, dovhjort och rådjur från motorfordon om du har en funktionsnedsättning. I januari 2009 antog Sverige FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder, och detta är en viktig fråga. Det är en rättighetsfråga, och när jag hör det Jesper säger blir det tydligt att vi är eniga i den frågan. Det råder i alla fall ingen oenighet mellan våra partier i den frågan.

Egentligen borde politiken ha gjort någonting långt tidigare. Jag får väl ha viss självkritik i att Jägareförbundet tog upp detta 2010. Då var vi i opposition, och vi borde nog ha pressat alliansregeringen mycket hårt för att den skulle ta tag i frågan. Tyvärr gjorde alliansregeringen ingenting under de fyra åren, och så är det. Men okej – nu är frågan här, och det är jag som hanterar den. Det är en komplex fråga. Jag kommer att göra mitt yttersta för att få en förändring i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jesper Skälberg Karlsson har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att verka för ska ingå i den föreslagna plattformen. Frågan gäller även vilka konsekvenser på nationell nivå och unionsnivå jag anser vara möjliga till följd av plattformens införande. I interpellationen tas även frågan upp om hur Sverige säkerställer viktiga allianser inom jordbruks- och fiskerådet efter brexit.

I över två år har Sverige haft ett nära samarbete om djurskyddsfrågor inom EU. Samarbetet med Danmark, Nederländerna, Tyskland och sedan en tid även med Belgien har varit framgångsrikt. Ett konkret resultat är att kommissionen i januari i år har fattat beslut om att inrätta en EU-plattform för djurskydd. Plattformen är ett initiativ från oss och har fått stöd från en klar majoritet av medlemsstaterna samt från berörda aktörer.

Syftet med plattformen är att bidra till ett stärkt djurskydd. Det kommer att ske bland annat genom att underlätta kommunikation samt utbyte av erfarenheter och bästa praxis mellan berörda parter. Plattformen kommer att bestå av omkring 75 personer. Dessa ska representera behöriga myndigheter, olika näringsgrenar och det civila samhället. Utöver detta kommer oberoende vetenskapliga experter att ingå i plattformen. Ett första möte i plattformen är planerat till den 6 juni i år.

När det gäller djurskydd på EU-nivå anser jag att det är av största vikt att vi arbetar tillsammans. Djurskyddet inom EU behöver stärkas, och vi måste gå fram på bred front och utnyttja hela verktygslådan. Plattformen kommer att sätta fokus på frågan och öka medvetenheten om betydelsen av ett gott djurskydd. Det är värdefullt och nödvändigt att ta del av varandras erfarenheter. Plattformen kommer att öka möjligheten till samarbete olika aktörer emellan. Det gäller att utnyttja de goda krafter som finns och sprida information om lyckade initiativ och samarbeten, vare sig de finns på lokal nivå, regional nivå, nationell nivå eller på EU-nivå.

Jag har föreslagit en rad konkreta frågeställningar för plattformens arbete. Exempel på detta är arbete som syftar till att svanskupering av grisar, näbbtrimning av fjäderfä och oönskad kastrering av smågrisar upphöra. Långa djurtransporter är en annan central fråga. Ett annat angeläget område är att utveckla system för att kommunicera mervärden i djurhållningen till konsumenterna.

Vi har också vidtagit åtgärder för att stärka djurskyddssamarbetet inom landet. Näringsdepartementet har i detta syfte bjudit in aktörer från myndigheter, akademin, näringen och berörda organisationer som på olika sätt är aktiva på EU-arenan till ett rundabordsamtal i nästa vecka. Syftet är att vi genom att arbeta tillsammans ska ge extra tyngd åt den svenska rösten inom EU.

Arbetet med likasinnade medlemsstater på djurskyddsområdet är väl etablerat och under ständig utveckling, samtidigt som ambitionen hela tiden är att utvidga denna krets.

Den svenska regeringen arbetar kontinuerligt och aktivt för att utvidga och fördjupa EU-samarbetet inom olika områden, däribland djurskydd. Sverige har inom EU-kretsen ett gott anseende och trovärdighet vad gäller

Svar på
interpellationer

djurskyddsfrågor. Detta visar inte minst det pågående samarbete som lett fram till inrättandet av en plattform för djurskydd.

De formella utträdesförhandlingarna för Storbritannien påbörjades den 29 mars 2017. EU och Sverige kommer inom många områden att behöva ha ett väl fungerande samarbete med Storbritannien även när landet står utanför EU.

Anf. 54 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för inlägget. Innan vi går vidare med denna interpellation vill jag säga något angående det tidigare inlägget om jaktfrågor, som jag tyvärr inte hade möjlighet att svara på.

Visst är det så att regeringen har kommit i mål med vissa jaktfrågor under mandatperioden, men när Sven-Erik Bucht nu ändå är på plats och är så pass ödmjuk kan jag passa på att säga att det är med blandad framgång som man har kommit i mål med dessa jaktfrågor.

Nog om detta – nu är det dags att tala om denna interpellation, som rör det svenska djurskyddet och en eventuell EU-plattform för djurskydd.

Jag vill inleda med att säga att svenskt djurskydd är omfattande och håller en hög nivå. Den konsument som väljer svenskt i hyllan eller i disken kan känna sig trygg i att man har valt hållbart producerad mat, och detta gäller vare sig man väljer konventionell mat eller ekologiskt odlad mat. Detta är viktigt att slå fast redan i början.

På EU-nivå finns, i brist på annat ord, ett golv för djurskyddet, och Sverige ligger ganska högt över detta golv. Ibland talas det om att Sverige ligger lite för högt över det och att vi får en konkurrensnackdel, eftersom vår mat helt enkelt blir dyrare. Det är klart att det kommer att kosta mer om vi har krav på att grisarna ska ha en större box än i andra länder, särskilt som vi bor i ett land med höga mark- och fastighetspriser, vilket spelar roll i en konkurrenssituation.

Vad gäller framtiden är jag övertygad om att det så kallade EU-golvet långsiktigt måste höjas, vilket också är anledningen till att jag ställde denna interpellation. Dagens nivå på svenskt djurskydd är god, och bristerna handlar inte om regelverk utan om tillsyn.

Men i samband med att man höjer nivån på djurskyddet inom unionen tror jag att man behöver titta på just tillsynen. De långa djurtransporterna, som uppmärksammades av flera partier förra sommaren, var helt enkelt inte lagliga – inte ens med detta EU-golv.

Därför är det välkommet att statsrådet tar initiativ till den här EU-plattformen. Den har potential att bli någonting riktigt bra. Jag vill också säga att jag är imponerad av vilka länder som ingår – det rör sig inte om länder som jag typiskt förknippar med en hög nivå på djurskyddet.

Därför vill jag fråga statsrådet Bucht hur han ser på framtiden för denna plattform. Blir det här ett diskussionsforum, eller får det någon legal status?

Hur går förhandlingarna med länder som eventuellt vill ingå? I interpellationssvaret nämns att man har goda diskussioner med flera länder – kommer detta att formaliseras på något sätt?

Hur säkerställer statsrådet att goda allianser byggs nu när en viktig allierad i EU-samarbetet, i form av Storbritannien, väljer att lämna EU? Vilka lärdomar – om några – kan man dra av detta?

Anf. 55 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är en stor framgång för Sverige att vi har fått denna plattform på plats. Det är ett arbete som har bedrivits intensivt under de två och ett halvt år som jag har varit statsråd, och väldigt mycket kraft har lagts på att gå i land med denna fråga.

Sedan Sverige gick in i EU på 90-talet har vi talat om vikten av djurskydd inom unionen, men kanske har vi inte riktigt blivit hörda förrän under de senaste åren. Detta är en jättebra sak för att stärka djurskyddet inom hela EU, och det är också en arena för samverkan.

Förslaget fick ett starkt stöd i EU. Det fick en bred majoritet, och just därför kommer det, som jag bedömer det, att bli ett mycket viktigt instrument med en hög status. Detta är ingenting som kommer att kunna negligeras av EU-länderna.

Vi har haft höga ambitioner när vi har jobbat med vår nationella strategi på detta område. Vi har haft som ambition att inte bara jobba inom Sverige utan att även föra ut arbetet och stärka djurskyddet inom EU, vilket vi har varit tydliga med även där.

Vi har lämnat förslag på konkreta åtgärder till kommissionen. Det är en mycket diger lista. Jag ska inte räkna upp alla, men förslagen rör bland annat handel med sällskapsdjur, djurtransporter, kastrering av smågrisar, svanskupering och näbbtrimning.

Djurtransporter är en väldigt viktig del, vilket Jesper Skalberg Karlsson tog upp. EU:s chefsveterinärer har kartlagt problemen med djurtransporter och vidarebefordrat informationen till kommissionen, som har fått en mängd förslag till åtgärder som kan vidtas i samband med denna plattform. Jag har även lyft upp frågan om djurtransporter på ett tidigare ministermöte.

Anf. 56 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Låt oss ta kupering av grisar, vilket statsrådet själv nämnde, som ett symboliskt och bra exempel när det gäller djurskydd och vad det är som egentligen kostar.

I vissa länder har man väldigt små boxar med många grisar i. Detta gör att grisarna blir trängda och stressade, så till den grad att de biter av svansen på sina syskon.

Många löser detta genom att kupera svansen, så att det inte finns någonting att bita av. Detta gör att man kan ha fler grisar på mindre utrymme. Grisarna lider mer men tar mindre plats.

Sverige har krav på större boxar än vad andra länder har, vilket gör att det behövs fler kvadratmeter ladugård. Om vi helt skulle harmonisera våra djurrätsregler med EU skulle vi ändå ha kvar vissa konkurrensnackdelar, just eftersom vi redan har höga mark- och fastighetspriser i Sverige. Den biten finns kvar, och så länge vi inte radikalt ändrar vår skattepolitik för jordbruket och vår äganderättspolitik kommer svenska produkter att kosta åtminstone lite mer än andra.

När det gäller den nya EU-plattformen och att göra saker i unionsformat vill jag säga att de ingångna avtal och de beslutade regelverk som vi har i unionen måste följas av alla. Jag tror inte att problemet långsiktigt är att EU inte kommer att våga stifta djurskyddslagar, utan jag tror snarare att problemet är att vi har en del sydeuropeiska vänner som tolkar dessa

lagar ganska fritt och kanske inte genomför saker och ting som vi andra här uppe i Norden gör.

Jag tror inte att det är önskvärt eller att det finns något mervärde i att vi springer före i blindo så långt att vi fasar ut vår livsmedelsproduktion och i stället importerar alla livsmedel från dem som inte sköter sig. Hela golvet måste flyttas upp innan vi börjar tänka på att försöka nå taket.

Då vi verkar på en EU-marknad vill jag säga att det absolut finns ett mervärde i svenska livsmedel, men det är ganska svårt att få betalt för detta mervärde. Här kan man vara ärlig med att svenska livsmedelsproducenter i dag inte alltid får ut vad deras produkter egentligen är värda. Det är tveksamt om vi i Sverige ska fortsätta med vår egen gold-plating och medverka till att nya pålagor läggs till de svenska livsmedelsproducenternas bördor.

Då blir en rimlig följdfråga – när vi talar om nya initiativ på EU-nivå och saker som kommer uppifrån – om denna EU-plattform kommer att påverka svenskt jordbruk och svenska livsmedelsproducenter. Kan statsrådet garantera att detta inte leder till nytt regelkrångel? Är det, så att säga, ett forum för nya regler även för oss, eller är det mer av en diskussionsgrupp för best practice? Detta skulle vara bra att reda ut.

Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att det inte handlar om att för-sämra svensk djurvelfärd eller djurhälsa. Det handlar om att förbättra den på EU-nivå. Vi är världsledande på området. Vi ska inte bli sämre, utan vi ska påverka EU att bli bättre.

Det finns en stor folklig förankring i de här frågorna inom hela unionen. Kommissionen gör sina Eurobarometrar, som visar en dramatiskt ändrad attityd till djurskyddet inom EU. 82 procent anser att lantbrukets djur bör ha ett starkare skydd. 59 procent uppger att de är villiga att betala mer för produkterna om de har ett bra djurskydd.

Så är det också med våra svenska produkter och livsmedel. Sverigemärkningen har blivit en formidabel succé. Folk efterfrågar dem, trots att de kanske kostar lite mer, därför att man vet vad man får. Man kopplar ihop mat med hälsa.

Sedan håller jag med om att det finns länder som inte riktigt följer den lagstiftning som finns. Det är också något som jag har påpekat vid ministtermöten. Man kan inte införa en lagstiftning om förbud mot svanskupe-ring på grisar som vissa länder sedan slarvar med att följa. Då måste det finnas sanktionsmöjligheter.

Vi fortsätter arbetet med likasinnade länder som Danmark, Nederländerna, Tyskland och Belgien när det gäller till exempel välfärd för grisar och djurskyddsbestämmelser för unghöns. Vi har också ett nära samarbete på tjänstemannanivå med dessa länder, och det kommer vi att fortsätta ha. Denna vecka är en europeisk delegation på studiebesök här för att titta på svensk grisuppfödning, och tyskarna är intresserade av att komma hit för att studera griskastrering under bedövning.

Det finns alltså ett stort intresse för de här frågorna från många andra länder, som kanske inte fanns tidigare. Under de senaste åren har vi höjt medvetenheten i många andra länder och fått ett väldigt bra gensvar.

Anf. 58 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Då tolkar jag ändå statsrådet som att den här plattformen inte kommer att innebära att några svenska regler eller lagar behöver skrivas om, utan att det snarare handlar om att få upp EU-standarden till svensk nivå. Det blir alltså ingen förändring för svenskt jordbruk och inte heller för svensk livsmedelsproduktion. Det skulle i så fall vara välkommet.

Jag vill i det sammanhanget säga att det är viktigt att tillsynen i hela unionen steppar upp ett snäpp, för man följer som sagt inte alltid ens nuvarande lagstiftning. Problemet är kanske främst tillsynen och inte regelverket. Det är viktigt att ha med sig när man ska höja ribban.

Jag vill avsluta med att tacka för debatten och konstatera att svenskt djurskydd håller en hög kvalitet. Den konsument som väljer svenskt i butiken kan känna sig trygg med att man väljer hållbar mat, oavsett om man väljer konventionellt eller ekologiskt. Det är något som vi ska värna och utveckla. Jag tycker att vi framgent också ska vara ärliga med att miljö- och produktionsmål ska vara jämställda. Det blir inte bra om det kan trarar för mycket åt det ena eller det andra hållet. Om vi inte har den balansen tror jag att vi kan förlora både möjligheten att nå miljökvalitetsmålet om öppna landskap och viktiga arbetsstillfällen i gröna näringar.

Därför hoppas jag att statsrådet och regeringen samlar mod och kraft att driva en ambitiös linje i den föreslagna EU-plattformen. Det kan bli riktigt bra om det görs på rätt sätt. Men med MP i regeringen finns det en oro för att det ska hamna på kant eller helt spåra ur.

Vi får väl se om det blir fler interpellationsdebatter. Det tror jag nog ändå att det kommer att få bli.

Med detta tackar jag för mig i dag.

Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! EU-plattformen är väldigt viktig för att vi ska kunna höja djurskyddet inom hela EU. Det är också viktigt att vi utbyter erfarenheter med varandra. Vi är ändå i dag 28 men snart 27 länder, och det är många olika erfarenheter som finns där.

Detta är en mycket bra arena för samarbete och samverkan. Att vi kan lära av varandra är jag övertygad om. Jag är också övertygad om att till och med vi i Sverige kan lära någonting av någon annan, så jag tycker inte att man helt och hållet ska utesluta att det kan bli lagstiftningsförändringar. Så långt vill inte jag gå, för vi vet ännu inte riktigt hur det ser ut. Men jag ser det som väldigt viktigt att vi samarbetar om de här frågorna. Det handlar i första hand om att öka djurskyddet ute i EU där de ligger efter oss. Sverige är världsledande.

En annan reform på djurskyddsområdet är att det kommer att inrättas ett referenscentrum för djurskydd. Där hoppas jag att SLU kommer att kunna ta en position på ett bra sätt. Det finns ett stort intresse från kommissionen för frågan, och det riktar sig till Sverige.

Låt mig avsluta med att påminna om att arbetet med att stärka djurskyddet inom EU är en viktig del också för den nationella livsmedelsstrategin, och plattformen är ett betydande steg på den vägen.

Prot. 2016/17:103

2 maj

Svar på
interpellationer

Till Jesper: Tack för en bra debatt om ett viktigt område som djurskydd!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:444 om förlegade normer och ojämställdhet i förorter

Anf. 60 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar Erik Andersson för interpellationen.

Erik Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förlegade normer inte ska få fotfäste och för att jämställdhet ska råda även i förorten. Jag har nyligen besvarat en liknande interpellation från Elisabeth Svantesson och vill därför påminna om det svar som jag gav då.

Regeringen tar allvarligt på uppgifter om att kvinnors möjligheter begränsas och att kvinnor rapporterar att de inte kan röra sig fritt i det offentliga rummet. Det är en kränkning av de utsattas personliga säkerhet och kroppsliga integritet. Förlegade normer och bristande jämställdhet i vissa bostadsområden har inte sällan en koppling till hedersnormer och hedersrelaterat förtryck, vilket drabbar i första hand flickor och kvinnor men även pojkar och män och särskilt hbtq-personer.

I regeringens budgetproposition för 2017 tydliggörs att det krävs bland annat ett jämställdhetsperspektiv för att lösa utmaningarna vad gäller segregationen. Regeringen har hittills genomfört omfattande åtgärder som på sikt kan bidra till minskad segregation, såsom bidrag till kommunerna och andra satsningar för att stärka skola, vård, socialtjänst och polis och för att minska arbetslösheten. Arbetsförmedlingen har också nyligen på regeringens uppdrag presenterat en handlingsplan för att fler utrikes födda kvinnor ska vara sysselsatta i arbete eller studier.

För att ytterligare stärka det långsiktiga och förebyggande arbetet med att angripa segregationsproblemen beslutade regeringen den 23 mars i år att ge en särskild utredare i uppdrag att förbereda och bilda en ny myndighet – Delegationen mot segregation. Myndigheten ska ha i uppgift att bidra till att lyfta socialt utsatta områden och bryta segregationsmekanismer strukturellt. Av direktiven framgår att jämställdhet genomgående ska beaktas i arbetet och att hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas. Delegationen är en del i ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Programmet sträcker sig över perioden 2017–2025.

Regeringen har också beslutat om en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Av strategin framgår att regeringen avser att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld, bland annat när det gäller förebyggande insatser riktade till unga män som lever i en hederskontext. I strategin betonas också att man behöver fortsätta att utveckla ett våldsförebyggande arbete med fokus på maskulinitetsnormer. Dessutom har Socialstyrelsen getts i uppdrag att bland annat genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck samt undersöka i vilken utsträckning utsatta personer har fått stöd och hjälp.

Därtill har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ett uppdrag att, i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen Umo, genomföra informationsinsatser om hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga i åldrarna 13–20 kopplat till den nya målgruppsanpassade infosajten Youmo. Regeringen har även genomfört insatser för att stärka jämställdhetsperspektivet i samhällsinformation för asylsökande och personer som har beviljats uppehållstillstånd men bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden. I enlighet med förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare ska länsstyrelserna verka för att det finns insatser som främjar bland annat kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden. I detta arbete ska länsstyrelserna verka för att kvinnor och män kan delta i insatser på lika villkor och i samma utsträckning.

Regeringen har vidare beslutat om åtgärder för motverka könssegregerad utbildning, bland annat genom uppdrag till Statens skolverk att utveckla arbetet med skolans värdegrund och att förtydliga skolans uppdrag att motverka traditionella könsmönster, att gestalta och förmedla värden som jämställdhet mellan kvinnor och män samt att aktivt och medvetet främja deras lika rättigheter och möjligheter.

Det finns ett stort engagemang bland kvinnor i förorter och många aktiva i föreningar som redan i dag arbetar för att stärka flickors och kvinnors ställning. Det är viktigt att lyfta fram att kvinnor i förorten själva är aktiva i dessa frågor och att vi stöder deras arbete.

Mot bakgrund av de insatser som har nämnts här vill jag understryka att jag och regeringen anser att det är fortsatt viktigt att värna kvinnors och barns ställning och rättigheter i hela Sverige.

Anf. 61 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag har skrivit denna interpellation eftersom jag är bekymrad över utvecklingen i Sverige, inte minst i vissa av våra förorter. Jag är bekymrad över det existerande kvinnoförtrycket. Jag är också mycket bekymrad över den kriminalitet som håller på att breda ut sig.

Jag vet att Elisabeth Svantesson ställde en liknande fråga, men denna fråga är värd att diskutera hela tiden. Även om jag fick ett begagnat svar, som jag förstod det, är det viktigt att vi diskuterar denna fråga varje dag.

Det går alltid att diskutera vad som gjordes för 30, 10 eller 5 år sedan, men jag är mer intresserad av vad vi ska göra i dag. Jag fick ett utförligt svar från statsrådet, men jag tror att det krävs lite mer konkreta insatser.

Jag har pratat med invånare, företagare, polis och kommun, och det är ingen vacker bild som framträder. I TV4:s program *Kalla fakta* kunde vi se hur problemen bekräftades. Vi såg hur man till exempel systematiskt separerade flickor och pojkar när de åkte skolbuss. Vilken signal ger det till dessa barn? Skolan är viktig när det gäller att lära barn om demokrati och allas lika värde. Misslyckas skolan med det ska den inte få fortsätta bedriva sin verksamhet.

Här måste Skolinspektionen bli tydligare. Det är viktigt att de tjänstemän som arbetar i stat och kommun står stadigt och vågar tala om vad som gäller och inte accepterar systematisk könsapartheid, exempelvis i idrott.

I programmet kunde vi även se en kvinna som inte kunde gå klädd som hon ville. Hon anklagades för att vara klädd på ett felaktigt sätt, och det förekom stenkastning mot hennes bostad. Det är helt oacceptabelt.

Eftersom jag bor i Stockholms län har jag besökt många Stockholmsförorter, och jag menar att vi måste ta krafttag på flera plan om vi ska lyckas vända denna utveckling.

Först och främst måste vi ha en närvarande polis.

Vi måste också vara klara och tydliga med vad som gäller i Sverige. Annars kommer dessa problem fortsätta generation efter generation, och då har vi inte vunnit något med den jämställdhetskamp som har varit så viktig för vårt land.

Vi har även problematiken med brottsligheten. Vi har knarkförsäljning dygnet runt på torget i vissa av våra förorter. När polis eller ambulans kommer till platsen möts de av stenkastare eftersom de som säljer knark inte vill ha myndigheterna där utan vill agera ostört.

Flertalet av dem som bor där tycker att detta är uselt. De vill inte ha det så här men vågar inte själva agera. De vill inte leva i ett område där lag och ordning inte råder, men de vågar inte ingripa. Ibland vågar inte ens polisen ge sig ut på torget.

Jag blev mycket förvånad när jag såg ett reportage om ett norskt tv-team som besökte Rinkeby. Polisen visade var torget låg men vågade själv inte gå dit eftersom det skulle uppfattas som provocerande.

Jag fann inte ord. Då har vi misslyckats totalt vad gäller att upprätthålla lag och ordning i våra förorter. Jag blir bara förbannad. Det känns som att staten har kapitulerat för dessa problem. Är inte exempelvis Rinkeby, Fittja och Tensta en del av den svenska rättsstaten? Dessutom flyr företagarna förorten eftersom det inte råder lag och ordning.

Denna utveckling måste vändas.

Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag hade inte tänkt gå upp i denna debatt, men jag känner mig tvungen eftersom jag blir så provocerad.

Jag har inte besökt dessa förorter; jag har bott i dessa förorter i över 20 år, och jag kan konstatera att detta inte är något nytt problem. Jag tänker inte säga att det är den ena eller andra majoriteten som är boven i dramat, för i Stockholm har vi haft skiftande majoriteter i många år. Jag vill påstå att det är lika mycket vårt eget fel. Vi har blundat, och nu är saken akut.

Vad göra? Är man moderat pratar man poliser – alltid. Det är klart att vi måste ha ett polisväsen. Vi måste självklart se till att de som begår brott hamnar bakom lås och bom. Men sedan då? Vad gör vi med de myndigheter och förvaltningar som har flyttat därifrån under årens lopp?

Jag har haft förmånen att vara aktiv i både Rinkeby och Kista i många år. Hur ser det ut där? En gång i tiden hade man två stadsdelsförvaltningar, en i Rinkeby och en i Husby. Vet Erik Andersson var den ligger i dag? Jo, i den flådiga Kistagallerian. Utvecklingen har gått åt fel håll.

Jag vill inte ha en debatt om detta, men låt mig bara nämna att man i dessa områden är förtvivlad över möjligheten att välja skola. Det har också bidragit till en stor segregation. Jag påstår inte att det är hela förklaringen, men jag påstår att det är en del av den.

Jag tror att vi måste gå tillbaka i detta arbete. Jag menar att det handlar om hederligt gammalt samarbete över gränserna. Det handlar om polisen, skolan och socialtjänsten.

När jag var stadsdelsnämndens ordförande i Kista i slutet av 90-talet hade vi fältassistenter ute hela tiden. Många av dem är i dag bortrationaliserade. Det enda som är sig likt är att de ser likadana ut som när jag var ordförande i stadsdelsnämnden.

Här krävs inte *en* åtgärd.

När det gäller kvinnorna: Man har flera gånger filmat från ett kafé i Husby. För 20 år sedan satt det också bara män där. Vi reagerade inte då.

Vi har en stor hemläxa att göra. Vi behöver samlas. Det hjälper inte att säga: Det är ert fel; ni måste göra något. Alla har gjort något i detta sammanhang, men ingen har gjort tillräckligt mycket. Därför är det extra viktigt att vi samlas från hela samhället, stat, kommuner och landsting.

Apropå landstinget fanns det tidigare vårdcentraler i varje område: en i Husby, en i Akalla, en i Kista och en i Rinkeby. Flera av dessa har lagts ned eller ändrats. Det fanns äldreboenden i varje område, men de har också lagts ned.

Det handlar om många olika saker. Det handlar inte om vad som har hänt de senaste två tre åren, utan det handlar om vad som har hänt de senaste 20–30 åren.

Anf. 63 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Erik Andersson och Börje Vestlund! Det här är andra gången på kort tid som vi har en debatt där fler hoppar in i de här frågorna och där det också är män som deltar i en debatt om jämställdhet, vilket jag tycker är väldigt viktigt. Det är verkligen viktigt.

Det förefaller kanske att vara mer av ett samtal än en debatt, och gärna det. Jag håller med Börje om att vi måste ta tag i den här frågan som ligger på bordet och se hur vi kan göra det bästa av de verktyg som vi har.

Jag tycker inte att du fick ett begagnat svar, Erik. Vi har jobbat mycket med dessa frågor, och vi gör det hela tiden. Att vi upprepar samma saker är väl för att vi helt enkelt försöker att jobba med de insatser som vi gör, och de är ganska många. Lyckligtvis finns det en hel rad till.

Jag träffar ofta kvinno-, flick- och vissa mansorganisationer som är verksamma i dessa frågor och som bor i utsatta bostadsområden. De har också bett regeringen om ett antal insatser som vi har försökt att göra, som jag inte nämnde i svaret. Det gäller bland annat att se över stöd till trosamfund och att kartlägga hedersrelaterat våld, förutom att man också vill att hedersmotiv ska ligga till grund för straffskärpning. Vi ser till exempel över lagen om barnäktenskap. Men man vill också veta hur det ser ut här.

Mot bakgrund av det som Börje sa har vi sett den här utvecklingen sedan tidigare. Men när det gäller just hedersrelaterat våld och förtryck, som interpellationen i viss utsträckning handlar om, vill man – och jag håller med dem – veta vad som har hänt sedan 2009.

Erik tar upp flera frågor om polisen. Regeringen har aviserat att vi vill förstärka den. Det är ju inte mitt ansvarsområde, men jag håller naturligtvis med om det.

Däremot finns det samhällen där man har många poliser men där man inte är det minsta medveten om jämställdhetsfrågor, orättvisor eller förtryck som beror på kön och där polisen till och med kan delta i sådant förtryck. Därför behöver man göra mer än att bara öka antalet poliser, även om jag tycker att de gör ett väldigt bra arbete tillsammans med andra myndigheter för att jämställdhetsintegrera sin verksamhet, vilket man också har gjort sedan kvinnofridslagstiftningen infördes.

Men man behöver alltid göra mer. Heder är till exempel en fråga där det behövs ett kunskapslyft. Därför har också jag och ministrarna på Justitiedepartementet kallat alla generaldirektörer för myndigheter, som i främsta ledet är berörda av insatser när det gäller hedersrelaterat våld, till ett möte. Vi hade ett sådant möte för ungefär en månad sedan. Vi ville se vad de gör för att genomföra strategin för att förebygga våld mot kvinnor och vilka andra åtgärder som de har vidtagit för att motverka våld mot kvinnor.

Mäns, pojkars och föräldrars roller är viktiga här. De behöver också tas med i arbetet. Vi vill att slaget inte ska utdelas, att våldtäkten inte ska begås och att förtrycket inte ska ske. Man ska inte begränsa kvinnors och flickors liv på det sätt som vi vet förekommer.

Jag har ansvar för socialtjänsten. Där har vi förstärkt bemanningen, och det har såvitt jag känner till inte hänt under modern tid. Vi har förstärkt socialtjänsten med över 1 miljard just för att det behövs personal både ute och inne som på ett bra sätt kan använda den kompetens som socionomer faktiskt har. Det kan med fördel genomföras i just dessa områden.

Anf. 64 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka Börje för hans inlägg i debatten. Jag instämmer till stor del i Börjes uppfattning, men inte allt. Det handlar ju i slutändan faktiskt om vilka värderingar som man har i fråga om kvinnor. Då spelar det ingen roll om man har en vårdcentral som granne eller inte. När det gäller vårdcentraler får vi ta en annan debatt. Jag tror inte riktigt att det som Börje säger stämmer, att de har minskat i antal just i västerort.

Börje, jag bor också i en förort. Men där har det varit en helt annan utveckling än i de förorter som vi pratar om i dag.

Det här med signaler från stat och kommun är väldigt viktigt. Vilka signaler ger vi till kvinnorna, till brottslingarna och till kvinnoförtryckarna?

Jag kan också undra hur regeringen agerade i fråga om FN:s kvinno-kommission. Man röstade inte nej fick vi reda på i dag. Man lade kanske ned rösten eller också röstade man ja till Saudiarabien. Vilka signaler ger det, om man nu utmålar sig som en feministisk regering? Vad kan Saudiarabien tillföra i kvinnofrågan? Som vi alla vet kan kvinnor i Saudiarabien inte göra någonting utan mannens samtycke. Hon kan inte studera, hon kan inte få hälsovård, hon kan inte gifta sig och inte heller driva företag. De signaler som myndigheter sänder till invånarna är extremt viktiga. Jag undrar: Hur är det möjligt att en feministisk regering kan agera på ett sådant sätt?

En annan signal är när man som passpolis företräder staten, och man jobbar åt staten, då ska man ju kunna skaka hand med alla. Det gäller både kvinnor och män som arbetar för en demokratisk arbetsgivare. I Sverige är vi lika värda oavsett kön.

Religion är en privat sak. Och det ska inte återspegla sig i tjänsteutövningen. Jag förstår inte att staten som arbetsgivare kan acceptera detta.

Att tro att det handlar om tolerans att acceptera skilda badtider för kvinnor och män ger också motsatta signaler. Såvitt jag förstår har Stockholm gått åt helt fel håll här. I så fall accepterar man männens unkna värderingar om att det handlar om att skydda männen från en frestelse.

I Sverige ska en kvinna kunna gå lättklädd utan att det handlar om en invit. Här är vi fria, och det ska vi fortsätta att vara. Det tänker jag kämpa för, herr talman!

Häromdagen var jag på ett seminarium om hedersrelaterat våld. Då kom det fram exempel på familjer som inte ville att en man som jobbar på förskolan skulle byta blöjor på deras gosse. De ansåg att en kvinna skulle göra det. Det kom också fram att en gosse inte fick leka med flickor i förskolan.

Herr talman! Personligen tycker att det är horribelt att den frågan ens kommer upp. Då är det viktigt att personalen och förskoleledningen känner sig trygga med att alla ska behandlas lika och våga stå emot sådana förfrågningar. Bor man i Sverige och nyttjar skattefinansierade tjänster får man anpassa sig till sitt nya land. Så är det bara.

Kvinnor ska få klä sig som de vill i hela Sverige, och det gäller även i Rinkeby, i Tensta eller i Fittja.

Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag är fullständigt överens med Erik Andersson om att detta rör värderingar om kvinnor. Det är väldigt viktigt att vi står upp för dem; det är nog alla överens om.

Men problemet är att vi har befunnit oss på ett sluttande plan så länge. Det är det som jag reagerar emot. Detta har liksom inte skett över en natt. Det började inte för två, tre eller fyra år sedan, utan jag vågar påstå att dessa signaler fanns redan för tio år sedan. Då såg man tendenserna tydligt.

Jag ska nämna några ytterligare exempel på något som inte finns i Järvaområdet. När jag flyttade dit fanns det en aktiv rödakorskrets, KFUM, friluftsförbund och flera idrottsorganisationer på plats. Var är de i dag?

I dag kommer organisationer dit därför att de då får extrapengar av staten, kommunen eller någon annan för att driva ett projekt. Är det någonting som man inte ska bedriva är det just projekt. Projekt har man sett nog av. Då kan man ligga gärna lägga ned arbetet.

Det går att göra någonting, men det krävs också att både det civila samhället och staten, med olika insatser – inte minst från polisen, samt kommuner och landsting tar sitt gemensamma ansvar. Därför är det angeläget med en samling kring många olika insatser. Det är det som är den framgångsrika vägen. Då kan vi ta in ett ännu större jämställdhetsperspektiv. Det har vi kanske inte haft innan, och det kan vi inte heller skylla någon annan än oss själva för.

Anf. 66 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Frågan om jämställdhet i våra utanförskapsområden är en utmaning, och jag tänker mycket på vad Fadime sa när hon var här i riksdagen och höll sitt tal två månader innan hon blev dödad av sin pappa. Det var en vädjan till oss allihop att inte vända dem ryggen, som hon uttryckte

det. Det är nu 15 år sedan, men det är svårt att säga att situationen i de här områdena har blivit särskilt mycket bättre.

Det som jag tycker är allvarligt och som jag också har motionerat om är att vi faktiskt inte riktigt vet hur situationen ser ut. Vi har sett *Kalla fakta*, vi har anekdotiska bevis från människor som berättar hur de har det och hur de upplever situationen, men den enda kartläggning som egentligen är gjord är den som Varken hora eller kuivad gjorde, den så kallade Elvahundrakartläggningen, och den är väldigt begränsad.

Jag skulle vilja veta lite grann hur statsrådet ser på denna okunskap om hur det egentligen ser ut och om det finns några planer från regeringens sida att göra en ordentlig kartläggning.

Anf. 67 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag kan börja med Maria Stockhaus fråga. Vi har just talat om detta här tidigare, att vi ska genomföra en kartläggning, och det finns redan ett sådant uppdrag. Den senaste och mer heltäckande kartläggningen gjordes 2009, även om jag har tagit del av den som Maria Stockhaus nämner. Jag håller helt med om detta, och vi har satt igång ett sådant arbete.

Att vi pratar mycket om jämställdhetsdimensionen när det gäller ut-satta områden tycker jag förstås är bra. Vi ska alltid prata om jämställdhetsdimensionen, och jag tror verkligen att det finns en sådan här. Det här är ju en fråga som många med stor kunskap berättar om.

Jag skulle dock vilja säga att kunskapen har ökat hos myndigheter och hos yrkespersoner som handlägger sådana här ärenden, till exempel socialtjänsten, genom länsstyrelsen i Östergötland och genom att polisen har större kunskap än tidigare.

Vi måste dock fortsätta att hela tiden ställa rätt frågor och ha ögonen på det här, och därför fortsätter vi också med ett antal insatser gentemot myndigheter och organisationer, vilket vi också har nämnt förut, som möter både förövare och brottsoffer.

Till Erik Andersson vill jag säga att det ju är Utrikesdepartementet som handlägger den fråga han tar upp om kvinnokommissionen, och han kan förstås gärna ställa frågor till dem om hur det här går till. Den här frågan har såvitt jag förstår inte varit uppe för politisk avstämning.

Däremot har jag mycket att säga om kvinnokommissionen och det som jag har ansvar för. Jag har tagit upp det ett antal gånger i de här debatterna, inte minst med Erik Andersson och hans partikamrater, och jag är otroligt orolig framför allt för att det är så många länder just nu som motarbetar kvinnors och flickors rättigheter. Många har kommit till Sverige från dessa områden under de senaste åren, men det handlar också om andra delar av världen där kvinnorättsaktivister lever ett livsfarligt liv, ganska ensamma, för ingen bryr sig om dem.

Många länder motarbetar kvinnors och flickors liv i de här förhandlingarna. Det var ju på CSW i mars som förhandlingarna bröt samman. Det var ingen som uppmärksammade det då, men så var det. Jag har tagit upp det i de här debatterna många gånger, och då har representanter från oppositionen sagt att jaja, men nu pratar vi ju om det som händer här.

Jag tycker att kvinnokommissionen är väldigt viktig, men framför allt tycker jag att det som är viktigt är det som händer i förhandlingarna, när vi är där, och hur vi stöder eller inte stöder kvinnorättsaktivister som ibland

faktiskt offrar sina liv för att komma åt just de frågor som vi pratar om här i dag.

Jag tycker att Erik Andersson ska ta upp frågan med Utrikesdepartementet om han har mer ingående frågor om processen.

Dessutom kan jag inte låta bli att ställa en fråga till Erik Andersson. Jag tycker att han verkar väldigt engagerad i jämställdhetsmetoder och frågan om jämställdhet, och det tycker jag är jättebra. Men nu är det ju så att hans parti har öppnat för att samarbeta med Sverigedemokraterna, och de är emot de flesta av de reformer som har lett fram till det som vi kallar för jämställdhet i Sverige i dag eller som har gjort att vi har den grad av jämställdhet som vi har.

Sverigedemokraterna är till exempel emot särbeskattning, de är emot den abortlagstiftning vi har, de är emot genuspedagogik och de är för vårdnadsbidrag.

Om vad av det här är Moderaterna beredda att förhandla? Inget av detta kommer att främja en god utveckling i förhållande till de frågor vi diskuterar här i dag.

Anf. 68 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Nu måste jag prata väldigt fort eftersom jag bara har två minuter på mig.

Ändå röstade Sverige ja till Saudiarabien, eller så lade vi ned vår röst. Det vet vi inte. Vi har ingen aning, även om ministern står här och säger hur viktiga de här frågorna är.

När det gäller Sverigedemokraterna kan jag bara säga att de första som använde sig av dem i Sveriges riksdag var Socialdemokraterna, som såg till att 100 000 löntagare fick höjd skatt. Det var ni som använde er av Sverigedemokraterna. Vilka förslag tänker ni i så fall anamma från Sverigedemokraterna?

Övrigt får Sverigedemokraterna svara på.

Det finns väl inget område där stat och kommun öser ned så himla mycket pengar som i skolor och fritidsgårdar i våra utanförskapsområden och förorter. Ändå ser det ut som det gör. Det är alltså ingen pengafråga utan en fråga som handlar om engagemang och värderingar.

Vi vet alla hur Sverige byggdes upp för ungefär hundra år sedan. Vi hade föreningar, civilsamhället byggdes upp underifrån och man utbildade varandra. I dessa utsatta förorter krävs en kvinnokamp som kommer underifrån så att kvinnor också vågar stå upp för det som är rätt och riktigt och inte känner sig bortglömda och förtryckta.

Vi behöver en kvinnokamp som kommer underifrån, och det är jag beredd att vara med och hjälpa till med.

Från moderat håll har vi drivit frågor som obligatorisk samhällsorientering, och vi har också förespråkat exempelvis hembesök från socialtjänsten bland annat för att fånga upp kvinnor som lever på försörjningsstöd. Det är väldigt viktigt. Det är inte ovanligt att männen hindrar dessa kvinnor från att gå på en utbildning eller någon aktivitet.

Anf. 69 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Tack vare Alliansen sattes det stopp för att flytta kompetenscentrum kring hederskultur från länsstyrelsen i Östergötland. Regeringen hade tänkt slå ihop detta med Jämställdhetsmyndigheten, och även

om man kan säga att det här är en jämställdhetsfråga i största allmänhet är det ändå så att det som drabbar dessa kvinnor är något väldigt specifikt. Det handlar om att de inte kan få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och även om att svensk lag inte gäller i en del av dessa områden.

Därför var det viktigt att vi kunde sätta stopp för dessa planer så att inte kompetensen riskerar att försvinna och det arbete som är nedlagt gå om intet.

Det är väldigt allvarligt när människor känner att de inte kan ta plats i det offentliga rummet, att de inte har något utrymme för sin egen personliga frihet över huvud taget och inte möjlighet att gifta sig med vem de vill, umgås med vem de vill eller röra sig fritt i samhället i största allmänhet.

Moderaterna har därför lyft det här med samhällsorientering. Det är oerhört viktigt att de som kommer till Sverige och även de som bor i utanförskapsområdena vet vad det är för lagstiftning som gäller i Sverige. Det handlar absolut om jämställdhet, men man måste ändå gå tillbaka till grunden, och det gäller mänskliga rättigheter och svensk lagstiftning. För många av kvinnorna i dessa områden gäller inte den, och vi måste därför vara tydliga med att informera om vilka rättigheter man har.

Anf. 70 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, alla ni som har engagerat er i den här debatten, och tack särskilt till Erik Andersson som ställde interpellationen! Vi kommer säkert att återkomma till dessa ämnen.

Vi har också haft flera samtal om länsstyrelsen i Östergötland. Jag undrar fortfarande varför Alliansen inte permanentade denna verksamhet som de nu är måna om, men det kan vi kanske tala om en annan gång.

Jag tycker att den verksamheten är väldigt värdefull, och därför tycker jag att den kompromiss som vi gjorde med Liberalerna i slutändan blev mycket bättre än vad våra båda förslag var från början. Det är en förhandling när den är som bäst, tycker jag.

Jag vill tacka Erik för hans engagemang. Han pratar om att det var ojämnt för 100 år sedan. Ja, men att det blev jämställdare – även om vi inte har ett jämställt samhälle ännu – berodde på att man tog politiska beslut. Det tror jag att all forskning visar. Det har vi också pratat om förut. Jag är fast övertygad om att jämställdhet inte plötsligt uppstår en tisdag om den inte fanns på måndagen. Man måste ta beslut för att komma dit.

Det parti som ni har öppnat för samarbete med, Erik – det är ditt parti som har gjort det – har en helt annan syn på det här. De vill gå emot alla de reformer som kvinnor har lagt fram förslag om och som sedan vissa politiska partier drivit fram, bland annat mitt eget. För mig är det här en väldigt allvarlig fråga, och jag tycker därför att väljarna har rätt att få veta vad ni är beredda att förhandla om.

Frågan om hedersrelaterat våld och förtryck och kvinnor vars liv begränsas i utsatta bostadsområden diskuterar jag gärna igen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Bengt Eliasson har frågat mig om jag tänker verka för att det ska bli möjligt att så kallad egenvård ska ligga till grund för beslut om personlig assistans samt om jag tänker behandla frågan skyndsamt. Vidare har Bengt Eliasson frågat om jag känner till att Försäkringskassans utbetalningar är kraftigt försenade samt vad jag gör för att säkerställa att assistansanordnare får ersättning i tid, så att de kan betala ut löner till personliga assistenter.

Jag vill inledningsvis betona att jag har förståelse för den mycket påfrestande situation som anhöriga, föräldrar och syskon står inför när ett barn föds med stora funktionsnedsättningar och har stora behov som behöver tillgodoses. Jag vill också förtydliga att alla kvinnor, män, flickor och pojkar som har behov av stöd och service har rätt till detta genom den lagstiftning som finns i vårt land.

Precis som Bengt Eliasson pekar på och som jag i ett interpellations-svar tidigare i år har svarat Bengt Eliasson har två prejudicerande domar från Högsta förvaltningsdomstolen som berör tillsyn som grundläggande behov samt så kallad egenvård som grundläggande behov fått genomslag i Försäkringskassans tillämpning av lagstiftningen under 2016.

En individs behov av stöd kan tillgodoses och finansieras av samhället på flera olika sätt. När det gäller den lagstiftning som finns för att tillgodosätta behov av stöd och service är huvudmannaskapet i dag delat mellan stat, landsting och kommun. Kommunerna ansvarar för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) och LSS (1993:387). För personlig assistans råder ett delat huvudmannaskap mellan stat och kommun. När det gäller insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) har kommun och landsting ansvar för olika delar. Det är också legitimerad personal inom hälso- och sjukvården som gör bedömningen om en insats kan genomföras som en så kallad egenvårdsinsats eller inte. Ansvaret för att ge adekvat stöd åt barn och vuxna är således delat mellan de tre huvudmännen kommun, landsting och stat. Det som hänt är att Högsta förvaltningsdomstolens domar har förtydligat ansvarsfördelningen mellan huvudmännen. Det samlade ansvaret för att ge adekvat stöd har dock inte minskat.

Det är regeringens ansvar att följa upp vilka konsekvenserna blir för brukarna av dessa praxisbildande domar. Regeringen har därför lämnat en rad uppdrag till Försäkringskassan och Socialstyrelsen för att fördjupa kunskaperna om vilka effekter den nya rättspraxisen får för personer med assistansersättning eller med personlig assistans enligt LSS, hur domarna påverkar kommunernas beviljande av andra insatser enligt LSS och socialtjänstlagen samt i vilken utsträckning kommuner och landsting samverkar i frågor som rör egenvård.

Regeringen har också tagit initiativ till en översyn av hela LSS-lagstiftningen. I direktiven till LSS-utredningen framgår bland annat att utredaren har i uppdrag att se över det delade huvudmannaskapet för personlig assistans och de konsekvenser som det fått för andra insatser som kommunen ansvarar för samt att analysera gränsdragningen mot hälso- och sjukvårdslagen, mot tillsyn på grund av medicinska behov och mot andra kommunala insatser.

*Svar på
interpellationer*

Som jag sa tidigare har samhällets delade ansvar för att ge adekvat stöd inte minskat genom domarna. Det behövs därför ingen lagändring för att kommun och landsting här och nu ska hantera dessa situationer. Jag förväntar mig att dessa huvudmän tar sitt ansvar, så att barn får det stöd de behöver. Det går inte att vidta åtgärder med anledning av en dom som man inte vet effekterna av, och därför har regeringen på kort sikt agerat för att öka kunskapen kring frågan. Jag är dock medveten om att det finns brister i de insatser som lämnas enligt LSS samt om de brister som assistansersättningen rymmer. Jag har, för att långsiktigt hantera dessa frågor, gett LSS-utredningen i uppdrag att göra en översyn av insatserna enligt LSS och assistansersättningen.

När det gäller frågan om utbetalningar av assistansersättningen har Försäkringskassan från och med den 1 oktober 2016 infört en rutin med efterskottsutbetalning. Det innebär att Försäkringskassan betalar ut assistansersättning efter det att assistans har utförts och redovisats. Den som själv anställer sina assistenter får dock även fortsättningsvis ersättningen utbetald i förskott.

Syftet med att Försäkringskassan beslutat om att betala ut ersättningen i efterskott är att säkerställa en bättre kontroll och en mer rättssäker hantering av assistansersättningen. Initiativet till förändringen kommer från den borgerliga regeringen. Det är också en naturlig ordning för de flesta affärsdrivande verksamheter att man får betalt när en tjänst har utförts och redovisats.

Jag har en löpande dialog med Försäkringskassan i frågor som rör assistansersättningen. Försäkringskassan uppger att de underlag som anordnare av assistans inger behöver kompletteras i relativt stor utsträckning. Effekten av ofullständiga underlag från anordnare är en fördröjd handläggning och utbetalning både i enskilda ärenden och totalt sett. I de fall utbetalningarna har dröjt länge beror det på att underlagen inte varit kompletta. Försäkringskassan gör bedömningen att utbetalning i de flesta fall sker inom en månad från att underlagen har kommit in samt att problemen minskat över tid.

Då Bengt Eliasson, som framställt interpellationerna, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Christina Örnebjär i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 72 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag ska hälsa från min kollega Bengt Eliasson, som är den som har ställt interpellationerna. Han var tyvärr tvungen att vara på annan ort i dag – i samma fråga faktiskt. Men det här är en av Liberalernas hjärtefrågor, så jag är glad över att jag får stå här i stället. Samtidigt står vi här i dag igen, en liberal och statsrådet, och debatterar någonting som vi egentligen inte borde behöva debattera. Över det är jag inte alls lika glad.

Herr talman! Regeringen och statsrådet säger sig, liksom vi liberaler, stå för ett samhälle som är jämlikt, icke-diskriminerande och inkluderande. Samtidigt skjuter man en av Sveriges viktigaste reformer för jämlikhet, nämligen LSS med den personliga assistansen som kärna, i sank. Vi liberaler får inte riktigt det här att gå ihop.

I interpellationssvaret beskriver statsrådet inledningsvis sitt engagemang, som jag inte alls betvivlar, och sin ”förståelse för den mycket påfrestande situation som anhöriga, föräldrar och syskon står inför”. I en debattartikel i helgen skriver statsrådet: ”Regeringen har samtidigt gett flera myndigheter i uppdrag att noggrant granska hur Försäkringskassans bedömningar förändras till följd av ett antal domar i Högsta förvaltningsdomstolen som påverkar hur LSS ska tillämpas. Denna granskning ska vara klar i september i år. Men att följa utvecklingen är inte nog. Intentionerna bakom LSS-lagstiftningen ska gälla och om lagens tillämpning inte når upp till intentionerna måste lagen ändras.”

Herr talman! De domar som hela tiden står i centrum för debatten och som driver regeringens politik på området är två. Den ena domen är från 2015 och började tillämpas av Försäkringskassan direkt, vilket är det normala. Den andra är från 2012 och började tillämpas av Försäkringskassan 2016, vilket kan ses som en direkt följd av regeringens uppmaning i regleringsbrevet att bryta timutvecklingen. Myndigheter ska ju faktiskt följa regeringens uppmaningar.

Herr talman! Försäkringskassans tolkning av domen är ändå tveksam. Man säger inte i domen att egenvården aldrig kan vara grundläggande behov utan bara att den i det aktuella fall som prövades inte var det. Så har också kammarrätten i Göteborg tolkat domen. Men Försäkringskassan är inte övertygad om riktigheten i detta utan har överklagat. Vi får se vad man kommer fram till.

Dessutom: Om regeringen – vilket statsrådet säger i interpellationssvaret, i helgens debattartikel och som S-kongressen tydligt uttalat i sitt beslut – inte är nöjd med de domar som har fällt kan regeringen snabbt föreslå lagändringar eller åtminstone till en början be om en utredning som kommer med förslag. Det har regeringen inte gjort. Det har gjorts för ganska många andra lagstiftningar under mandatperioden men inte här. Man avvaktar i bästa fall en utredning 2019. Hur tänker regeringen och statsrådet när det gäller att inte enbart följa upp konsekvenserna av praxisförändringarna utan faktiskt göra halt och komma med justeringar?

Herr talman! Sedan några ord avslutningsvis om de försenade utbetalningarna, eftersom vi debatterar två frågor här i dag. Enligt vad Försäkringskassan själv uppger har de största bristerna gällt kommunerna. Men Vårdföretagarna har kontaktats av många förtvivlade företagare som skött rapporteringen korrekt och ändå inte fått ut sina pengar på grund av administrativa brister hos Försäkringskassan.

Oavsett vilket är praxis i alla andra fall när det inte fungerar, det ständigt blir fel, tiden inte hålls och tredje part blir lidande att man öppnar dialoger, har utvecklingsarbeten och förenklade rutiner. Det har gällt för sjukskrivningsrutiner, intygsskrivande, rehabiliteringsplaner och så vidare. Varför gäller det inte det på dessa områden?

Konkret: Vad gör regeringen i sina dialoger med myndigheterna? Kommer man till exempel att komma med ett krav om ett sista utbetalningsdatum när ersättningsarna måste ut?

Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Den här frågan är verkligen stor och viktig, och jag har engagerat mig i den. Jag tycker att det är väldigt viktigt att rätt person får rätt insats. Det är också därför som Försäkringskassan har i uppgift att se till att det händer.

Jag är också väldigt angelägen om att de rätt omfattande medel som går till reformen används just för de personer som har rätt till insatser i lagens mening. Eftersom vi tycker det har vi heller inte ändrat lagstiftningen. Vi har inte gjort några regeländringar eller lagstiftningsändringar.

Däremot har vi bett Försäkringskassan att se till att handläggningen är rättssäker och lika över landet. Vi har fått kritik från bland andra FN att man kan handläggas på olika sätt beroende på var man bor i landet. Det vill vi rätta till. Vi vill att medlen ska användas till det som det var tänkt och att Försäkringskassan därför ska skärpa kontrollen.

Att Försäkringskassan ska tillämpa domar som faller måste vi vara överens om. Alternativet att jag på något sätt skulle säga att just den här domen ska ni inte bry er om kan inte rimligen finnas. Jag hoppas att det inte är det som riksdagsledamoten menar.

Det vi har gjort, och som jag säger i mitt svar, är att vi har gett Socialstyrelsen och andra myndigheter uppdrag. Vi kommer att få det första redan i september. Det är relativt snart. Det är för att just följa upp effekterna av domarna.

Jag vill veta det, och jag vill veta om det är någonting som jag kan göra på kort sikt för att förändra. Det kan vara lagstiftning eller någonting annat. Samtidigt har vi den mer långsiktiga utredningen.

Det är fler domar som har fallit. Det finns bland annat en från 2012. Jag undrar på riktigt: Varför gjorde den borgerliga regeringen ingenting? Vi har haft så många samtal om detta. Ni gjorde ingen uppföljning av de domarna, och särskilt den från 2012. Varför då? undrar jag. Om det skett hade vi nu legat före.

Jag ska också säga att vi fick en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen i december som också var ett försök från regeringens sida att följa upp domarna. Den var kanske inte riktigt så tydlig som jag hade hoppats på. Jag har stor respekt för det eftersom det är en väldigt komplex materia. Man drar slutsatser i den. Jag var kanske naiv, men jag hade önskat ännu mer konkreta förslag: Precis det här kan man nu göra. Jag hoppas att det ska komma. Därför har jag beställt de underlag som börjar falla ut i september, och jag kommer att följa det noga.

När det gäller dialog med Försäkringskassan har vi en sådan när det gäller utbetalningarna. Den försökte jag också redogöra för.

Anf. 74 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag vill börja med att säga till statsrådet att domen från 2012 inte började tillämpas förrän 2016. Det var därför vi inte gjorde så vansinnigt mycket åt den. I övrigt vill jag tacka för svaret.

Den enda rimliga utgångspunkten för den utredning av lagen som vi står inför borde egentligen vara: Kan den nya utredningen innebära förbättringar för assistansberättigade, och varför uppnås aldrig LSS-målsättningarna om jämlikhet och full delaktighet i samhället? Där tror jag att vi är överens.

Är då den fråga som står i centrum i dag, den så kallade egenvården, ett gemensamt samhällsansvar, som statsrådet beskriver det? Det är hälso- och sjukvården som bedömer om en insats kan genomföras som egenvård. Men när det väl är fråga om egenvård är det inte längre hälso- och sjukvårdens ansvar utan den enskildes, eventuellt med hjälp av personlig assistans.

De nämnda domarna har inte alls förtydligat den ansvarsfördelningen. De handlar bara om vad som kan anses vara grundläggande behov och därmed om vilka som har rätt till personlig assistans. De säger ingenting om ansvarsfördelningen mellan huvudmännen.

Herr talman! För oss liberaler och de flesta partier i riksdagen är det uppenbart att det trots allt behövs någon form av lagändring. Lagen har kommit att tolkas som att personlig assistans i praktiken är utesluten för exempelvis många personer med medicinsk problematik eller behov av sondmätning.

Är det rimligt att den mest träffsäkra insatsen ska vara utesluten? I interpellationssvaret talar statsrådet om brister i LSS-insatserna. Den viktigaste bristen som vi liberaler ser är att insatsen inte får användas när den är mest träffsäker. Det är det vi måste ändra på.

Herr talman! Det är helt enkelt inte rimligt att barn tvingas stanna på sjukhus för att de inte får assistans. Jag tror att det var många som såg på SVT:s nyheter i går om Matilda, som måste få komma hem. Barn måste få leka och leva med sina föräldrar och syskon.

Den här politiken och det sätt som man nu tolkar lagarna gör livet helt enkelt förfärligt för de familjer det handlar om. Det är också orimligt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Sjukhusvård är det absolut dyraste vi har. Även om man tänker sig att barnen får hemtjänst eller hemsjukvård är det dels dyrare per timme jämfört med assistans, dels var själva grundtanken med assistansreformen att komma ifrån lapptäcket av olika insatser, där olika människor kom på olika tider och gjorde olika punktinsatser.

Det hänvisas som vanligt till LSS-utredningen. Det är kanske inte så konstigt. Men statsrådet vet mycket väl att den inte kommer att lägga fram sina förslag förrän i oktober 2018. Med en normalsnabb handläggning betyder det att det finns en lagändring i bästa fall ett år senare.

Herr talman! Jag tycker inte att Matilda eller andra barn ska behöva stanna på sjukhus till oktober 2019. Det går att lägga fram tilläggsdirektiv och skynda på frågan. Jag skulle verkligen önska att man gjorde det.

Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! När det gäller rapporten som jag beställde ganska tidigt från ISF har den överlämnats till utredningen. Den var kanske inte riktigt så tydlig som man möjligen hade haft nytta av. Men jag har stor respekt för det arbete som man hade att göra.

När det gäller effekterna av domarna är det nu tredje gången som jag säger att jag har beställt underlag för att få fram något mer konkret om det. Jag ska inte skratta åt något annat än att man ibland talar förbi varandra. Det är just att skynda på eller klargöra läget som det ska syfta till.

Icke desto mindre är det så, som också framgick i inslaget, att om det finns ett domstolsutslag som säger att det inte är statens ansvar i det enskilda fallet – och det kan jag inte lägga mig i – måste kommuner och landsting bestämma hur det ska göras.

Man kan inte säga: Det är ingens ansvar. Det är inte vad domstolen har sagt. Domstolen har inte sagt att ansvaret har upphört eller att behovet inte finns. Den har bara sagt att det inte ska finnas inom denna reform.

Att konsekvenserna blir stora för en familj som hade förväntat sig och tycker att den har rätt till den här hjälpen har jag stor respekt för. Jag förstår det. Därför har jag också beställt underlagen.

Att den förra regeringen inte såg över effekten av domen 2012 för att det inte hände något stämmer inte riktigt. Den här debatten har funnits sedan dess. Det är en känd fråga. Det hade nog verkligen hjälpt till.

Nu är det jag som har ansvar. Jag är mån om att lagens intentioner ska gälla. Är det så att effekterna av domarna för oss bort från dem måste vi göra någonting åt det. Men jag måste ha något underlag för att veta: Vad är det i så fall exakt för ändring som ska göras?

Anf. 76 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret och för engagemanget! LSS-lagen är en viktig frihetsreform. Intentionen bakom lagen är giltig till dess att den här kammaren säger någonting annat. Egentligen är lagen fantastisk enkel: Den handlar helt enkelt om att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva precis som alla andra. När människor som helt eller delvis förlorar sin assistans, får minskade möjligheter eller helt mister möjligheten att åtnjuta sina medborgerliga rättigheter, såväl politiska som ekonomiska, sociala och kulturella, tror jag att vi allihop kan se att det är problem.

Det liberala målet för Sverige är ett samhälle där människor möts med respekt oavsett ålder, kön och bakgrund och oavsett funktionsförmåga och där varje individ ses som en resurs och kostnader ses som en investering i varje medborgares unika potential.

Jag tackar statsrådet för debatten. Vi kommer med all säkerhet att återkomma och fortsätta att tjata om och lyfta detta tills det är löst.

Jag vill avsluta med att citera statsrådets debattartikel, för vi är eniga när det gäller det som står där. Man skriver: ”Vi tycker att det är bra och viktigt att Socialdemokraterna tar tydlig ställning i frågan om i frågan om LSS och att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv. Arbetet med att förbättra lagstiftningen pågår och vi är redo att vidta ytterligare åtgärder för att nå de mål om starkt stöd till personer med funktionsnedsättning som vi socialdemokrater antagit. Intentionerna bakom LSS-lagstiftningen ska gälla – det är vi socialdemokrater eniga om.”

Det är vi liberaler också eniga om. Det är bra med detta underlag, men vi känner till många av effekterna av domen från 2015 och Försäkringskassans tolkning av domen från 2012. Vissa personer med exempelvis medicinsk problematik eller behov av sonndmatning kan inte få personlig assistans även om den mest träffsäkra insatsen är just detta. Det här någonting man borde kunna titta på med en gång. Det borde kunna göras nu, utan att man väntar på att hela utredningen är klar. Vi känner till effekterna av detta, statsrådet känner till effekterna, Matilda känner till effekterna och jag känner till effekterna. Det är tid att reagera och agera.

Anf. 77 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Christina Örnebjär och Bengt Eliasson, för interpellationerna och för debatten!

Ja, det är just därför vi har begärt in alla dessa underlag där vi också vill titta på hur man kan underlätta så att personer inte hamnar mellan stolarna. Och vad betyder egentligen effekten av de här domarna i förhållande till lagens intentioner? Det känns som att jag har sagt detta ett antal gånger nu.

Debatten kommer att fortsätta. Utredningen håller på eftersom den har ett brett uppdrag. Den ser över alla insatser. Vi talar om personlig assistans därför att det är en viktig frihetsreform, men det finns också en rad andra insatser. Det finns ett jämställdhetsperspektiv i utredningen, och det handlar om frågan om dubbla huvudmannaskap eller inte. Det här är stora frågor.

Utredaren är en riksdagsledamot från Kristdemokraterna. Hon har i uppgift att tala med övriga partier för att diskutera hur vi kan komma framåt och hur vi kan bära reformen tillsammans, vilket jag tror är viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:103

2 maj

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:409 om ridning som friskvårdsförmån

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Mats Green har frågat mig dels vad jag menade med mitt uttalande om just ridning och "personliga levnadsomkostnader", dels på vilket sätt jag skiljer på ridning och exempelvis ishockey i detta avseende.

Gränsen för vilken typ av motionsutövning som ska utgöra personalförskötsel och därmed vara skattefri för anställda innebär i dag att det ska vara fråga om enklare motionsidrott som kan utövas av i stort sett var och en. Sporter som kräver dyrbarare anläggningar, redskap och kringutrustning har inte ansetts utgöra enklare slag av motion. Kostnader för sådana aktiviteter ska enligt gällande regelverk i stället betraktas som personliga levnadsomkostnader.

Vad som är enklare motionsidrott är ytterst en fråga för Skatteverket och våra domstolar. Ridning har av Skatteverket, till skillnad från bland annat ishockey, inte ansetts uppfylla kravet på att det ska röra sig om enklare motionsidrott.

Omfattningen av friskvårdsförmånen är något som engagerar många, och som jag har svarat vid tidigare interpellationsdebatter kommer frågan att vara föremål för beredning under mandatperioden. Det finns många aspekter, till exempel kring jämställdhet och jämlikhet, som behöver analyseras.

Anf. 79 MATS GREEN (M):

Herr talman! Rubriken för interpellationen hade egentligen kunnat lyda *Magdalena Anderssons fördomar om ridsporten*. Man ska inte kunna dra av för personliga levnadsomkostnader, sa finansministern i en riksdagsdebatt med mig den 2 februari i år om varför just ridning inte ska berättiga

till friskvårdsavdrag till skillnad från andra idrotter. Detta ganska anmärkningsvärda uttalande föranleder ett antal frågeställningar om finansministerns och regeringens syn på den svenska ridsporten i allmänhet men framför allt om synen på ridsporten i förhållande till övriga idrotter.

Inom nuvarande regelverk finns utrymme för arbetsgivare att bidra till olika friskvårdsalternativ för sin personal. Det finns en rad områden som enligt Skatteverket klassas som skattefria motions- eller friskvårdsförmåner. Styrketräning, fotboll och ishockey klassas som avdragsgilla förmåner. Så långt är allt väl, herr talman, i synnerhet eftersom min hemkommuns hockeylag HV71 blev svenska mästare i helgen. Men skrattegympa, körsång på arbetsplatsen, saltrum, Feldenkraispedagogik, gitarrlektioner, reflexologi, örtbad, Rosenterapi, kallbad och bastubad är några anmärkningsvärda exempel på friskvård som arbetsgivarna kan erbjuda sina anställda.

Trots ridningens medicinskt erkänt goda effekter på kropp och hälsa vägrar Skatteverket att klassa den som skattefri motions- eller friskvårdsförmån. Utöver hälsoeffekterna fyller ridning en viktig motion för anställda med exempelvis olika funktions- och rörelsehinder, balanssvårigheter, ryggproblem och synskador för att bara nämna några.

Herr talman! Ridning är Sveriges näst största handikappidrott. Ca 4 000 ryttare med funktionshinder får genom ridning möjlighet till en meningsfull och hälsofrämjande fritidssysselsättning. Tilläggas kan också att tack vare vår stora mängd ridskolor i Sverige är ridning en träningsform man varken behöver vara rik – för det är egentligen det som finansministern säger – eller bo billigt på landet för att kunna utöva.

Jag ställer därför två frågor till finansministern med anledning av hennes uttalanden. Jag har här i dag också kunnat läsa det upplästa svaret. Det är säkert ett svar på någonting men inte på de frågor jag ställde. Jag ställer därför frågorna igen och hoppas i stället på svar i debatten.

För det första: Vad menar finansministern med sitt uttalande om att just ridning är personliga levnadsomkostnader? För det andra: På vilket sätt skiljer Magdalena Andersson på ridning och exempelvis ishockey i detta avseende? För det tredje, herr talman: Vad är det som gör att just ridning men inte ishockey är personliga levnadsomkostnader i finansministerns värld?

Detta skulle jag önska svar på i den kommande debatten.

Anf. 80 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag skulle vilja anknyta till en debatt i medierna i förra veckan som handlade mycket om hur den psykiska ohälsan ökar lavinartat i Sverige och om att vi har problem med höga sjukskrivningstal.

Regeringen har varit tydlig med att arbetsgivaren behöver ta ett större ansvar för att förebygga bland annat stress. Även om det krävs mer forskning för att dra långtgående slutsatser finns det flera studier som visar på positiva resultat av ridning när det gäller rehabilitering och återhämtning, till exempel när det gäller depression, ångest och stress som är några av de sjukskrivningsorsaker som ökar lavinartat.

Vi gynnas av samvaro med djur och vistelse i natur och utemiljöer. Man har också kunnat mäta sänkning av puls, blodtryck och stresshormoner hos deltagare. Hästen utgör ett rörligt underlag, så ridning är bra när det gäller koordination och även ryggproblem som också är en vanlig orsak till sjukskrivning i Sverige i dag.

Jag tycker att det är lite märkligt att regeringen inte kan släppa prestigen och inställningen att ridning är en rikemanssport som inte ska omfattas av friskvårdsavdrag när bevisen är så oerhört tydliga för att ridning skulle kunna vara ett kraftfullt verktyg när det gäller att förebygga höga sjukskrivningstal, vilket är något som vi har problem med och som påverkar Sveriges ekonomi mycket.

Bevisen är tydliga för att ridning är positivt när det gäller stress, så jag undrar varför arbetsgivare inte ska få möjlighet att subventionera ridning som en del av sitt förebyggande friskvårdsarbete.

Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att Mats Green gör sig dummare än vad jag tror att han är. Om jag hade uttalat mig om vad som är personliga levnadsomkostnader och inte och sagt att ridning är det eller inte är det hade jag ingripit i myndighetsutövningen. Därmed hade vi inte haft den här debatten i kammaren utan i konstitutionsutskottet, för då hade Mats Green anmält mig till konstitutionsutskottet i stället för att jag lagt mig i rättstillämpningen och utövade ministerstyre på ett sätt som jag inte får göra.

Det var naturligtvis inte heller det som jag sa eftersom jag är väl medveten om vilka begränsningar man har som minister. Jag sa att det som man gör i skattelagstiftningen är att försöka hitta balansen mellan vad som är motiverat för arbetsgivaren att dra av och vad som kan vara personliga levnadsomkostnader. Det är precis det som den här typen av lagstiftning går ut på att göra. Man har hittat en formulering, och det är den formuleringen som ligger till grund för detta. Därefter tillämpar Skatteverket den lagstiftningen, och det har de gjort bland annat genom att göra den här listan.

Det är alltså inte jag som bestämmer över den här listan, utan det är det Skatteverket som gör. Däremot ser vi just nu över hur lagstiftningens formulering ska vara. Därför kan jag inte skilja mellan ridning och ishockey, för då lägger jag mig i myndighetsutövningen.

Det är kanske onödigt att riksdagsledamöter ställer frågor som, om jag svarar på dem, kan leda till att samma riksdagsledamöter kan KU-anmäla mig.

Anf. 82 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jo, men nu är det så att det är finansministern som har uttalat detta. Den som inte tror det kan dels läsa i kammarprotokollet, dels titta på riksdagens webb-tv på den debatt som vi hade den 2 februari. Där uttalade finansministern klart och tydligt att regeringen inte önskar att man ska kunna göra avdrag för personliga levnadsomkostnader.

Vi kan naturligtvis ha en debatt här om friskvårdsavdrag. Det kommer vi, kan jag lova, att ha ett antal gånger här fram till dess att regeringen har genomfört sitt vallöfte. Men här handlar det om den distinktion som finansministern själv gjorde när hon sa att ridning riskerar att leda till att

man får göra avdrag för personliga levnadsomkostnader. Då vill jag återigen fråga: Varför är det personliga levnadsomkostnader man kan göra avdrag för när det gäller ridning men inte när det gäller exempelvis ishockey? Det är det jag vill ha reda på.

Herr talman! Jag kan också tycka att det är lite egendomligt att den mest kvinnodominerade idrotten av alla avfärdas av finansministern som en överklassport – för det är det hon gör – som ska diskrimineras i förhållande till mansdominerade idrotter. Det är ändå det som är konklusionen av resonemanget, och jag vänder mig skarpt emot detta.

Att påstå eller antyda att det i mitt eget stall, 4H-gården Vissmålen utanför Huskvarna, är en speciell social skiktning eller att bara personer med mycket god inkomst har råd att nyttja det är direkt felaktigt. Dessutom är ridning Sveriges näst största handikappidrott, och det får vi inte glömma bort. Personer med funktionsnedsättningar är generellt inte, herr talman, de i vårt samhälle som har de bästa ekonomiska förutsättningarna.

Jag ser inte något som helst försvar för detta, men jag vill ändå att finansministern kommenterar det hon själv sa. Det är inte Skatteverket som har konstaterat det här utan hon själv som sa det i interpellationsdebatten den 2 februari. Vad är det för skillnad mellan ridning och ishockey när det gäller personliga levnadsomkostnader?

Vi talar även om ett vallöfte som gavs av nuvarande folkhälsoministern Gabriel Wikström och Magdalena Anderssons partisekreterare i förra valrörelsen. Om Skatteverket säger det ena eller det andra är ganska ointressant, för vi sitter inte här bara för att konstatera vad skatteverk eller övriga myndigheter säger. Vi sitter här för att förändra de direktiv som finns och de felaktigheter som vi ser i det svenska samhället. Det är därför vi är förtroendevalda och inte för att gå igenom vad vissa statliga myndigheter möjligtvis har uttalat. Och här är det faktiskt Magdalena Andersson som har uttalat detta.

Vad menar finansministern med att avdrag för ridning skulle vara avdrag för personliga levnadsomkostnader men styrketräning, ishockey, Rosentherapi eller allt man kan få avdrag för inte är det?

Jag förstår att finansministern är irriterad, och hon kommer nog få fortsätta att vara irriterad tills man håller sitt löfte. Vad är det för skillnad på ridning och ishockey? Och tänker ni hålla det löfte ni avgav i den senaste valrörelsen? Det vill jag ha svar på.

Anf. 83 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Det är få sporter där det är så tydligt dokumenterat som när det gäller ridsporten att aktiviteterna faktiskt påverkar även den psykiska hälsan positivt. Det är någonting som vi behöver jobba mycket med i Sverige när antalet personer som är sjukskrivna på grund av just psykisk ohälsa galopperar iväg.

Samvaron med hästen och den närvaro det kräver samt möjligheten att vistas i skog och mark, kanske även om man själv inte har möjlighet att gå och promenera där, har stor påverkan på både psykisk och fysisk hälsa.

Varför vill regeringen inte ta till sig den här informationen och resultaten av de studier som finns? Varför ställer man krav på arbetsgivarna att de ska förebygga inte minst psykisk ohälsa samtidigt som man inte vill se över regelverket och ge dem ett verktyg som skulle kunna vara kraftfullt när det gäller att förebygga just psykisk ohälsa? När får vi se en översyn

av lagstiftningen när det gäller friskvårdsavdrag så att även ridning ska kunna inkluderas?
(forts.)

Prot. 2016/17:103
2 maj

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 9 (forts.) Svar på interpellation 2016/17:409 om ridning som friskvårdsförmån

Anf. 84 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är svårt att delta i en debatt där Mats Green lägger ord i min mun. När jag läser igenom hela protokollet har jag svårt att förstå var Mats Green hittar det som jag påstås ha sagt.

När det gäller olika avdrag bygger skattelagstiftningen generellt på att det inte ska göras avdrag för privata levnadsomkostnader. Det gäller generellt i skattelagstiftningen, för de olika avdrag som man får göra för arbetsförmånsförvärv.

Det jag sa i den interpellationsdebatten när det gäller möjligheten att göra friskvårdsavdrag var: ”Det handlar om att i skattelagstiftningen hitta en balans mellan vad som kan vara motiverat att arbetsgivaren gör avdrag för för att personalen ska hålla sig frisk och vad som är personliga levnadsomkostnader. Att hitta denna balans i lagstiftningen är komplicerat.”

Jag säger inte att det ena är personliga levnadsomkostnader men att det andra inte är det. Jag gör en generell betraktelse av hur skattelagstiftningen är uppbyggd.

Det blir svårt att föra en debatt. Och jag tror inte är väljarna är betjänta av en sådan här debatt.

Anf. 85 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jag kan nog garantera att alla som läser kammarens protokoll, som tittar på tv-inspelningen av den här debatten och en stor del av Ridsverige har tolkat finansministern på det sättet. Finansministern sa faktiskt att ett avdrag när det gäller ridning skulle vara ett avdrag för personliga levnadsomkostnader. Att hon nu försöker ta sig ur det är minst sagt egendomligt. Men det innebär att vi kommer att få ha ett antal nya debatter här om just den frågan.

Jag får återgå till min kärnfråga: Vad i finansministerns värld är det som gör att just ridning men inte ishockey ses som personliga levnadsomkostnader?

När det gäller hänvisandet till Skatteverket är vi i den här församlingen trots allt valda för att förändra det vi anser vara fel i Sverige.

I går var det arbetarrörelsens stora dag. På torg runt om i Sverige förklarade man vad i Sveriges lagstiftning när det gäller ett antal olika förhållanden som man vill förändra. Inte någon gång hörde jag någon socialdemokratisk talare säga "Nej, vi får först och främst se hur Skatteverket tolkar vår inriktning." Man säger framför allt "Här ska vi agera i Sveriges riksdag."

Jag tycker inte att jag kräver något oerhört. Det enda jag begär är egentligen att man ska genomföra det vallöfte som Socialdemokraterna gav i valrörelsen 2014. Jag har tidigare krävt besked av finansministern om man tänker hålla det löftet. Hon vägrade att svara då, och hon vägrar att svara nu.

Herr talman! Vi kommer nog att få ha den här debatten ett antal gånger till. Jag och ett antal av mina kollegor kommer nämligen att fortsätta tills man har uppfyllt det löfte som man gav väljarna i valet 2014.

Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag har aldrig sagt det som Mats Green säger att jag har sagt. Och jag har protokollet framför mig. Jag har läst igenom hela protokollet. Det går inte att utläsa det som Mats Green hävdar att jag har sagt.

Om jag hade sagt det är jag helt säker på att någon av de moderater som sitter i kammaren här i dag hade KU-anmält mig. Det hade nämligen varit ministerstyre.

Låt oss hålla en liten grundläggande statsvetenskaplig kurs för Mats Green! Det är regeringen som lämnar en proposition till riksdagen. Sedan fattar riksdagen beslut om den propositionen. Det är lagstiftningen.

På skatteområdet är lagstiftningen ofta ganska generell. Vad gäller just friskvårdsavdraget handlar det om att hitta en lämplig balans i lagstiftningen mellan var det är lämpligt att arbetsgivaren kan göra avdrag och inte. Det är precis den lagstiftningen vi har och som för övrigt fanns under åtta år när Moderaterna styrde på Finansdepartementet.

Skatteverket tolkar sedan lagstiftningen och fattar skattebeslut utifrån den. Som en del i deras myndighetsutövande har de gjort en lista för att underlätta för arbetsgivarna att veta vad man kan dra av för eller inte. Den listan är ingenting som regering eller riksdag har beslutat om. Det är inte heller någonting som jag som minister kan lägga mig i. Då skulle jag nämligen ägna mig åt ministerstyre, vilket inte är tillåtet.

Om någon är missnöjd med hur lagstiftningen har tolkats kan man överklaga Skatteverkets beslut. Då är det domstolarna som får tolka lagstiftningen. Så ser det ut.

Det riksdagen och regeringen kan göra är att ändra lagen. För att göra det måste man göra en översyn. Det är precis det som jag har sagt i flera interpellationsdebatter att vi nu arbetar med på Finansdepartementet.

Om denna fråga är så viktig för Moderaterna återstår frågan: Varför gjorde man ingenting under de åtta år som man styrde på Finansdepartementet?

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 87 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat arbetsmarknads- och etableringsministern om hon anser att kraftiga skattehöjningar på jobbskapande är förenliga med målet att minska tudelningen på svensk arbetsmarknad. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Efter den förra regeringens mandatperioder såg vi en situation med stora underskott i statens finanser, en arbetslöshet som hade bitit sig fast på höga nivåer och sjunkande resultat i skolan. För att kunna minska underskotten och samtidigt genomföra angelägna satsningar som bidrar till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet krävs det höjda skatter.

Regeringen har därför lagt om politiken från ofinansierade skattesänkningar till investeringar och en starkare välfärd, och det har gett resultat. Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten sjunkit med 1 procentenhet, och sysselsättningen har ökat med ca 200 000 personer. Av sysselsättningsökningen tillkom 67 procent bland utrikes födda. Arbetslösheten för ungdomar är den lägsta på 13 år, och prognosen visar på en fortsatt stark utveckling.

Samtidigt är arbetslösheten fortfarande hög, och fler måste komma i arbete. En särskild utmaning är att underlätta för alla nyanlända som har kommit till Sverige att komma in på arbetsmarknaden. Allas vilja och förmåga att arbeta måste tas till vara. Regeringen ska fortsätta att bedriva en politik för lägre arbetslöshet och ökad sysselsättning och har en tydlig jobbagenda.

För att underlätta för små, nystartade företag att rekrytera och behålla nyckelpersoner föreslår regeringen vissa lättnader i beskattningen av personaloptioner. Regeringen har också infört växa-stödet för att fler företag ska våga ta steget att anställa sin första medarbetare. För en enskild näringsidkare innebär stödet en nedsättning av arbetsgivaravgifterna under de första tolv månaderna till den först anställda.

En promemoria i vilken det föreslås att växa-stödet utvidgas till att även omfatta vissa aktiebolag och handelsbolag har varit på remiss. Förslaget tillsammans med remissvaren bereds nu inom Regeringskansliet.

Genom satsningar likt dessa ökar vi möjligheterna till anställning och tar således vara på allas vilja att arbeta.

Utvecklingen sedan regeringens tillträde visar att Sverige är på rätt väg. Genom satsningar likt dem som tidigare nämnts samt med satsningar på vår gemensamma välfärd blir Sverige ett mer attraktivt land att leva och arbeta i.

Anf. 88 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack för ett engagerat svar, finansministern!

I dag har många av oss, inte bara vi som bor här i Stockholm utan runt om i hela Sverige, fått uppleva en fin dag. Jag gick tidigt till ett möte med barn- och utbildningsnämnden och kände att det för första gången var varmt och skönt ute. Det är en sådan dag då vårt land, Sverige, är ett ställe man kan älska att få verka och bo i. Många människor har det bra här, precis som runt om i världen där allt fler människor får det allt bättre.

*Svar på
interpellationer*

Samtidigt är det bräckligt och oroligt. Vi är också tvungna att ta hänsyn till många av de problem som finns runt omkring oss. Även här i vårt land finns det problem. Solen har också fläckar; det finns mörker också i ljuset – eller vad man nu väljer att kalla det. En av fläckarna är definitivt att allt fler människor står allt längre bort från arbetsmarknaden.

Herr talman! Enligt till exempel Arbetsförmedlingen och dess bedömningar står de som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden ännu längre ifrån den än vad de har gjort tidigare. Det är en brant uppförsbacke för många människor att komma in på arbetsmarknaden.

Herr talman! Antalet människor som står långt ifrån arbetsmarknaden har vuxit, delvis beroende på att skolan inte har hållit den kvalitet som den borde men också därför att det har kommit många människor till Sverige som inte har de förkunskaper som ofta krävs på arbetsmarknaden här.

När människor står långt ifrån arbetsmarknaden under en längre tid sjunker givetvis livskvaliteten, och då försämras hälsan. Då biter sig också kriminaliteten fast, och allt fler människor rekryteras till gängkriminalitet eller grov kriminalitet, vilket i sin tur leder till att människor känner en större otrygghet och känner sig mindre hemma i vårt samhälle.

Herr talman! Finansministern har gjort ett antal saker som jag tycker är mycket bra för att stärka integrationen i Sverige. Det var rätt att ta bort vårdnadsbidraget; det är mycket bättre att arbeta än att vara hemma och leva på bidrag. Jag tycker att de satsningar som har aviserats på skolor i utanförskapsområden är lovande om än lite otydliga än så länge. Det har varit bra att finansministern och regeringen har behållit jobbskatteavdragen, som troligtvis är den mest sysselsättningsskapande reform som har genomförts i Sverige. Det finns många bra saker med det som Magdalena Andersson gör.

Moderaterna vill gå vidare med fler satsningar på obligatorisk förskola, förlängd skoltid och förstelärare. Det finns många saker som ytterligare skulle kunna bidra till att bryta utanförskapet. Det kan handla om att förstärka jobbskatteavdraget eller om att ta ned marginalsatser. Att detta skulle vara mycket bra har bland andra LO, Bertil Holmlund med flera vidimerat gång på gång, så lite mer av detta vore givetvis bra.

En annan fläck i allt det ljusa är jämviktsarbetslösheten, som förväntas bita sig fast eller till och med öka något enligt Konjunkturinstitutets prognoser, från 6,7 till 6,8 procent. Jämviktsarbetslösheten handlar om den arbetslöshet som politiken, inte konjunkturen, styr över. Om man tar bort konjunkturen får man en jämviktsarbetslöshet, och den stiger marginellt med regeringens politik enligt Konjunkturinstitutet.

Moderaterna har tagit fram mål för sysselsättningen: en halv miljon fler jobb och halvering av jobbgapet. Min fråga till finansministern är: Hur ser finansministern på dessa mål, och tror hon att de kan vara värdefulla för Sverige?

Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det kan vara bra att sätta upp mål för arbetsmarknaden. Det är precis det som regeringen har gjort. Där kan jag tänka att det viktigaste inte är exakt hur man formulerar målen utan att man har ett tydligt mål för arbetsmarknaden och låter det vara en styråra för politiken. Det är precis så regeringen har arbetat när vi har satt upp målet att vi ska ha EU:s lägsta arbetslöshet.

Min bedömning efter dessa år är att detta har varit ett värdefullt instrument för att styra politiken och ha ett tydligt jobbfokus på de åtgärder som regeringen har genomfört. Det är bland annat därför vi har genomfört ett nytt stort kunskapslyft med upp till 70 000 fler jobb och utbildningsplatser. Redan i år växer 50 000 fram. Detta beror bland annat på att vi ser att den stora klyftan på arbetsmarknaden i Sverige går mellan människor som har en utbildning och människor som inte har det.

Om man inte har en gymnasieutbildning är arbetslösheten hög, oavsett var i världen man är född. Därför är det viktigt att genomföra kunskapslyftet, inte begränsa det, inte minst därför att många nyanlända kommer till Sverige i en ålder då det kan vara lämpligt att fylla på med utbildning.

Jag delar Niklas Wykmans uppfattning att det var viktigt att ta bort vårdnadsbidraget. Efter åtta år med Alliansens politik såg vi att alldeles för många inte blev hjälpta av jobbskatteavdragen. Dessa hjälpte inte människor som stod långt ifrån arbetsmarknaden att komma in där, utan vi såg att alltför många människor stod alldeles långt ifrån arbetsmarknaden.

Vårdnadsbidraget gjorde de facto att kvinnor hamnade längre ifrån arbetsmarknaden, och därför har regeringen avskaffat vårdnadsbidraget. Vi genomför nu också en förändring av föräldraförsäkringen på ett sådant sätt att nyanlända kvinnor snabbare ska komma ut på arbetsmarknaden.

Jag uppskattar Niklas Wykmans engagemang i frågan, men när fem jobbskatteavdrag – 140 miljarder i skattesänkningar – inte har löst dessa problem undrar man naturligtvis varför ett sjätte skulle lösa dem. Det är ju i princip utformat som de tidigare jobbskatteavdragen. Niklas Wykman och Moderaterna vill skära ned 3,6 miljarder just på insatser för att dessa människor ska komma i arbete via arbetsmarknadspolitiken. På vilket sätt kommer dessa nedskärningar att skapa fler arbeten för dessa personer?

Vi har avskaffat möjligheten till dubbla ersättningar och bidrag som nyanländ, det vill säga att få både etableringsersättning och bidrag via ett nystartsjobb. Detta har vi tagit bort, men det vill Moderaterna återinföra.

Jag har förstått att Moderaterna vill att bidragen ska minska, men då undrar jag varför de vill att nyanlända ska ha dubbla bidrag på ett sätt som människor som har bott länge i Sverige inte har möjlighet till eftersom bidraget avräknas mot a-kassan. Det sker dock inte mot etableringsersättningen.

Anf. 90 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Till skillnad från de olika Amsprojekt som regeringen har rullat ut har nystartsjobben en mycket god effekt. De är inte bara tiofaldigt bättre än regeringens förslag utan hundrafaldigt bättre om man kollar på utfall. Därför värnar vi om nystartsjobben, och det vet Magdalena Andersson mycket väl.

Jag ska inte spekulera i romansrykten, men jag skulle vilja säga att finansministern har en hemlig romans med jobbskatteavdragen. Det är alltid mycket kritik mot jobbskatteavdragen, men regeringen låter de fem förhatliga avdragen vara kvar i budget efter budget. Man undrar varför de låter något vara kvar som de tycker så illa om, men det är givetvis för att de inte tycker illa om dem. Finansministern vet nämligen att jobbskatteavdragen skapar 120 000–130 000 fler arbetstillfällen i den svenska ekonomin.

Herr talman! Det handlar om de personer som står längst ifrån arbetsmarknaden. Finansministern nämnde själv nystartsjobben. Det är en typ av åtgärd som Alliansen uppskattar. Det behövs fler åtgärder av den typen, åtgärder som skapar många jobb.

Vi hörde finansministern prata om att regeringen skapar platser i olika system. Ena dagen ska det vara 1 000 nya jobb, och nästa ska det vara 5 000 eller 10 000 nya jobb. Men det stannar alltid vid platser i teorin, för när man kollar på hur det ser ut i verkligheten i programmen handlar det inte om 1 000 eller 10 000 människor. Många gånger handlar det om 10 eller ibland 100 människor som får riktig sysselsättning i den typen av åtgärder. Det räcker inte med att blåsa upp antalet platser när det inte finns människor som gör något i systemen.

Finansministern lutar sig nöjt mot den starka konjunkturvind som blåser, inte bara över Sverige utan över stora delar av världen, inte minst i våra trakter. Därmed tar man åt sig äran för att sysselsättningen växer, men detta beror inte på den politik som genomförs utan på att ekonomin i omvärlden och därmed Sverige går bättre för tillfället.

Herr talman! Det finns en stor oro hos de människor som står långt ifrån arbetsmarknaden nu när det är högkonjunktur. Vad ska hända med dem när det blir lågkonjunktur och Riksbanken har gasen i botten trots att det är nedförsbacke? Därtill trycker finansministern, så som hon har gjort i flera år, gaspedalen i botten i brant nedförsbacke men tycker ändå inte att bilen går tillräckligt snabbt.

Jag ska berätta en hemlighet för finansministern som vartenda litet barn känner till, och det är att för varje nedförsbacke finns det exakt en uppförsbacke. När den här nedförsbacken eller högkonjunkturen är över kommer det en uppförsbacke, och vi sitter nu i en bil som redan har gaspedalen i botten och som inte kommer att ha bränsle kvar när uppförsbacken kommer.

I brinnande högkonjunktur, där vi är nu, befinner sig nästan 1 miljon människor i utanförskap. Vi står inför ett åtagande om att dessa människor ska komma in på arbetsmarknaden i ett läge där konjunkturen av allt att döma kommer att vara i ett svagare läge men där finansministern har nöjt sig med att vi har en stigande jämviktsarbetslöshet.

Varför har finansministern inte vidtagit en enda åtgärd som sänker jämviktsarbetslösheten i Sverige?

Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det finns en som satt på Finansdepartementet och gasade i nedförsbacke. Det var Niklas Wykman. Det var på Niklas Wykmans tid på Finansdepartementet som man gasade. Under Moderaternas tid på Finansdepartementet försämrade man statsfinanserna varje år. Att man gjorde det under själva finanskrisen var inget konstigt; det var helt rätt politik. Men att man fortsatte försämrade statsfinanserna när konjunkturen vände uppåt 2013 och 2014 på ett sådant sätt att vi hamnade oerhört långt från den bana för överskottsmålet som vi har att följa var mycket olämpligt. Det var också därför som jag lade om politiken när jag tog över efter Niklas Wykman i Finansdepartementet och såg till att strama upp i statsfinanserna. Det har gjort att vi nu har ordning och reda. Vi hade nästan 1 procents överskott i de offentliga finanserna förra året, och bedömningen är att vi kommer att ha överskott i år också och under de kommande åren.

Under den förra mandatperioden, med en moderat ledning, hade vi ökande underskott varje år. Under denna mandatperiod har vi haft överskott under alla år under min ledning. Det handlar inte bara om konjunkturen, utan även det strukturella sparandet har stärkts betydligt sedan Niklas Wykmans tid på Finansdepartementet. Det beror på att vi tar ansvar för offentliga finanser, precis som socialdemokratiskt ledda regeringar alltid har gjort, medan Moderaterna lämnar efter sig stora underskott precis som moderatledda regeringar alltid har gjort. Det är så svensk modern historia ser ut.

Niklas Wykman säger att man värnar om nystartsjobben. Det gör vi också. Därför har vi behållit nystartsjobben, och de är en viktig del av arbetsmarknadspolitiken.

Min fråga till Niklas Wykman är: Varför ska man ha möjlighet att ha etableringsersättning och få subventionerad anställning samtidigt, så att man kan få ut dubbla ersättningar och få ut dubbla bidrag när man är nyanländ men inte när man är en vanlig arbetslös person? Då räknas det nämligen av om man får ett bidrag via en subventionerad anställning. Detta är någonting som vi tog bort, eftersom vi inte tycker att man ska kunna ha dubbla bidrag, vare sig om man är en svensk arbetslös eller om man är en nyanländ arbetslös. Men Moderaterna vill att man ska kunna få dubbla bidrag. Det har jag svårt att förstå.

Det är helt korrekt att vi inte har avskaffat jobbskatteavdragen. Vi gick till val på att vi inte skulle avskaffa dem. Det beror inte på att vi tror att de har sådana fantastiska effekter och kommer att lösa utanförskapet på det sätt som Niklas Wykman tror utan för att vi inte ser någon anledning att höja skatten för vanliga löntagare. Detta hade vi som ett tydligt vallöfte, och det kommer vi naturligtvis att leva upp till.

Däremot tror jag inte att ett sjätte jobbskatteavdrag kommer att lösa de problem som Niklas Wykman pekar på. Det tror jag däremot att regeringens aktiva jobb- och arbetsmarknadspolitik kommer att göra. Vi har vidtagit en rad åtgärder för att stärka möjligheterna att komma in på arbetsmarknaden för människor som står längre ifrån den. Där är inte minst det stora kunskapslyftet som regeringen har genomfört en mycket viktig pusselbit.

Anf. 92 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Finansministern ger sig här in på ett resonemang där hon ungefär säger att det finns arbetslösa svenskar som inte får samma förmåner som arbetslösa invandrare får. Det är en typ av retorik som jag inte tänker förhålla mig till eller bemöta. Den har prövats i ett antal länder med förfärliga resultat. Jag tycker att finansministern borde ställa sig över denna typ av retorik. Riktigt så långt har väl Sverige ändå inte sjunkit än?

Herr talman! Det handlar i stället om att se vad som praktiskt ger resultat, vad ekonomisk forskning säger och vad erfarenheten ger. Nystartsjobb är effektiva. Låt oss då ha sådana. Etableringsersättning har varit ett sätt att försöka bryta det utanförskap som tyvärr många gånger – oftare i Sverige än i många andra länder – växer fram för människor som kommer hit, bland annat därför att trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden är så höga.

Finansministern vill inte svara på varför hon inte har föreslagit en enda reform som enligt samlade bedömare sänker jämviktsarbetslösheten i Sverige. Möjligtvis kan den på marginalen gå ned något år därför att man bedömer att man lyckas minska arbetskraftsdeltagandet något. Men inte en enda åtgärd som sänker jämviktsarbetslösheten föreslås. Det betyder att människor i en utsatt situation kommer att få det än värre när lågkonjunkturen slår till. Det är inte en jobbskapande politik.

Men det är klart att om man kan säga att en feministisk utrikespolitik är i linje med att rösta fram Saudiarabien att ta ansvar för jämställdhet, då är det kanske också en jobbskapande politik att inte vilja sänka jämviktsarbetslösheten.

Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Problemet är att Moderaterna faktiskt i sin budgetmotion föreslår att nyanlända ska kunna ha dubbla bidrag på ett sätt som människor som uppbär arbetslöshetsersättning inte har. Jag tycker att det är svårt att förstå, och jag har inte fått en enda förklaring från Niklas Wykman till varför han tycker att människor med etableringsersättning ska kunna få dubbla bidrag när människor med arbetslöshetsersättning inte ska kunna få det. Det var det som gällde när vi klev in i regeringsställning. Vi har tagit bort denna möjlighet till dubbla bidrag. Vi tycker att det ska vara samma villkor som gäller för andra. Men Moderaterna föreslår i sin budgetmotion att man ska kunna ha dubbla bidrag när man är nyanländ. Jag tycker att det är konstigt, och jag har försökt få en förklaring från Niklas Wykman. Men han vill inte ta debatten utan säger att den debatten är på en låg nivå. Jag försöker bara förstå detta. För mig är det obegripligt. Moderaterna har i dag haft ett stort utspel om att de inte tycker att man ska ha mer bidrag. Samtidigt föreslår de dubbla bidrag för just nyanlända. Det är svårt att förstå.

Regeringen bedriver en mycket aktiv politik för att fler människor ska komma i arbete. De viktiga arbetsuppgifter som vi gör vad gäller till exempel att fler människor ska kunna få en gymnasieutbildning påverkar självklart också jämviktsarbetslösheten. Sedan är det också så att en grupp människor som ska ut på arbetsmarknaden står längre från den, vilket påverkar jämviktsarbetslösheten under de kommande åren. Det beror på att sammansättningen i befolkningen ser annorlunda ut än den har gjort tidigare.

Jag har haft många interpellationsdebatter med Niklas Wykman. Varje gång brukar det låta som att regeringens politik kommer att få katastrofala effekter för Sverige, svensk ekonomi, sysselsättning och arbetslöshet. Hitills ser vi dock resultaten som ser tämligen goda ut. Vi har hög tillväxt, vi har 200 000 fler sysselsatta, arbetslösheten sjunker och ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år, vilket man inte hade trott för två och ett halvt år sedan när jag och Niklas Wykman stod och debatterade ungdomsarbetsgivaravgifterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 94 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig om jag kommer att verka för att Gotland får ett undantag från flygskatten eller kompenseras på annat sätt.

Klimatavtalet från Paris innebär att de globala utsläppen måste minska drastiskt. Flyget behövs och är viktigt för jobb, tillväxt och en god tillgänglighet i hela landet. Men dagens låga beskattning ligger inte i linje med flygets klimatpåverkan, och de system som finns i EU och globalt för att minska utsläppen räcker inte till.

Regeringens ambition är att en skatt på flygresor ska införas. Regeringen tillsatte därför en utredning för att se över hur en skatt på flygresor kan utformas, så att flygets klimatpåverkan kan minska i linje med Sveriges miljömål. Utredningens förslag har remitterats och analyserats. Många värdefulla remissynpunkter har kommit in. Dessa bereds för närvarande i Regeringskansliet, och jag vill inte föregripa det arbetet. Regeringen kommer att återkomma om den närmare utformningen av förslaget.

Anf. 95 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Sverige är ett avlångt land, och därför krävs det transporter både inom regioner och mer långväga. Då behövs tåget, flyget och bilen. En blandning krävs om man ska kunna planera och genomföra sina resor på bästa möjliga sätt.

De rödgröna partierna har under de senaste åren valt att fokusera mycket på flyget och bilen genom nya skatter, genom höjda skatter och genom förhalande av vissa infrastruktursatsningar. En av dessa skatter är den aviserade flygskatten. Man föreslår att skatten ska vara 80 kronor för flygresor inom Europa och 280–430 kronor för flygresor utanför Europa. Detta motsätter sig såväl åtta av tio remissinstanser som vi från Moderaterna.

Experterna pekar på att en nationell flygskatt är hämmande för både tillväxt och tillgänglighet. Dessutom är flyget redan i dag inkluderat i den europeiska handeln med utsläppsrätter, ett område där Moderaterna och Alliansen har drivit en mer ambitiös linje än de rödgröna partierna har gjort.

En nationell flygskatt skulle i någon mening bli ett dubbelt styrmedel. Om vi går samma väg som andra länder som testat en nationell flygskatt har Kastrups flygplats verkligen hittat sin nisch och någonting att hurra för, eftersom det internationella flyget från Sverige lär flytta dit.

Detta är en del socialdemokrater medvetna om; även om det handlar om flygplan är det ju inte rocket science. Från Gotland till Umeå rasar man över att detta är en eftergift till Miljöpartiet för att få ihop regeringen, och det kan jag instämma i till stor del. I nästa andetag nämner man dock att man jobbar aktivt för att regeringen ska införa ett undantag för den egna regionen.

På Gotland, som jag kommer ifrån, försäkrar socialdemokrater väljarna om att man jobbar för ett regionalt undantag från skatten och att Gotland som besöksmål inte ska drabbas när skatten införs. Men frågan är ju om

*Svar på
interpellationer*

det över huvud taget har inkommit några sådana önskemål till Regeringskansliet eller Finansdepartementet – och kanske ännu mer om sådana önskemål eller idéer över huvud taget är möjliga att genomföra om de skulle komma. Eller strider de mot Europeiska unionens statsstödsregler?

Därför har jag ställt denna interpellation – för att fråga finansminister Magdalena Andersson om det finns något förslag eller arbete inom departementet som inkluderar ett undantag från den nationella flygskatten för någon av Sveriges regioner, eller någon annan ekonomisk kompensation. Det gäller då kanske mer specifikt Gotland, som man ju får säga är unikt eftersom vi är en region man inte kan nå med tåg.

Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Eftersom frågan bereds i Regeringskansliet för närvarande kommer interpellationsdebatten att bli lite knapphändig. Jag ska börja med att kommentera några saker.

När det gäller handeln med utsläppsrätter är det helt korrekt att flyget är en del av handeln med utsläppsrätter, och det har utredningen tagit hänsyn till när den har bestämt nivå på flygskatten. Det är viktigt att ha med sig.

Det är också så att ganska många länder i Europa har en flygskatt, och bakgrunden till att många länder har valt att ha det är naturligtvis det faktum att flyget är ett av de transportslag som är allra farligast för miljön men i förhållande till många andra transportslag lågt beskattat vad gäller klimatutsläpp. Det är svårt att motivera när vi nu har ett stort klimatavtal från Paris. Vi behöver naturligtvis leva upp till det på ett eller annat sätt, och det är mot den bakgrunden man för en diskussion om flygskatten.

Vad gäller regionala undantag är det utredningens bedömning att man med den nivå på skatten som föreslås inte bör ha någon form av regionala undantag. Utredningen bedömer att skatten kommer att ha väldigt begränsade regionalpolitiska effekter. Det kanske man kan förstå – på Gotland är kostnaden för att parkera ett dygn större än flygskatten, om jag minns rätt. Att ta bussen till eller från flygplatsen kostar ungefär 20 kronor mindre än flygskatten. Jag kan därför förstå att utredningen utifrån den aspekten bedömer att det inte kommer att ha några avsevärda effekter för den regionala utvecklingen.

Om man ska göra någon form av regionala undantag är det med största sannolikhet någonting som i så fall skulle behöva godkännas av EU-kommissionen. Det beror naturligtvis på hur det skulle utformas, men med största sannolikhet skulle det krävas ett statsstödsgodkännande av EU.

Anf. 97 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Finansministern nämner två saker jag tycker att det är värt att bemöta när det gäller flygskatten.

För det första är Parisavtalet en global överenskommelse om något, och det är väl rimligt när miljöfrågan är just så global. Man behöver helt enkelt komma överens länder emellan och inte ha egna styrsystem utan ett gemensamt mål och gemensamma verktyg. Detta har även miljöminister Karolina Skog tagit fasta på. Hon sa så sent som i slutet av förra året att hon gärna ser lösningar inom ICAO för att möta flygets utmaningar med

utsläppen, och nu är det på väg. Jag tycker att det är mycket välkommet att man sluter sådana internationella överenskommelser för flyget.

För det andra kan jag när det gäller jämförelser med parkering bara säga att det lokala rödgröna styret ju höjer parkeringsavgifterna på Gotland, så vi får väl se hur länge de ligger över vad flygskatten kommer att kosta.

Jag ska ta några konkreta exempel på vad som faktiskt händer med Gotland som besöksmål och plats att resa till med en flygskatt.

Först och främst innebär flygskatten att en fullt fungerande flyglinje kan tvingas lägga ned på Visby flygplats på Gotland. Ett av de bolag som trafikerar linjen mellan Arlanda och Visby har ju redan nu aviserat att flera avgångar kan försvinna och i förlängningen att hela trafiken till Arlanda är hotad, till förmån för trafiken till Bromma. Det skulle kraftigt försämra tillgängligheten till Gotland eftersom vi alltså inte har alternativet att ta tåget.

Ett annat konkret exempel är att Gotland som besöksmål och konferensmöjlighet drabbas. Det kan såklart kännas igen från annan socialdemokratisk retorik att flygskatten bara är några extra kronor och inte så mycket att gnälla över, men då ska man komma ihåg att det redan i dag är ganska dyrt att resa till Gotland. Säg att ett företag ska ha konferens och vill skicka 25 personer – för dem handlar det om flera tusen kronor extra med den nya flygskatten. Försvinner tre eller fyra sådana resor försvinner också hotellnätter och restaurangintäkter. Det blir ringar på vattnet.

Dessutom, som ett sista inspel, ska vi vara ärliga med att Gotlands roll som nationellt besöksmål inte är en naturlag på något sätt. Den så kallade Stockholmsveckan har tappat besökare och renommé på senare tid, helt enkelt för att det är billigare att åka till Ayia Napa än till Gotland. Almédalsveckan, som är en annan populär vecka, är hotad eftersom lokala socialdemokrater har höjt markhyrorna kraftigt. Många gotlänningar vittnar om att lokalbokningar och hotellresor inte ligger på samma nivå nu som tidigare, och dessutom väljer ju statsministern att tillbringa veckan på annan ort.

Sammantaget bedriver alltså regeringen en politik som riskerar Gotlands utveckling och konkurrenskraft. Därför vill jag ha svar lite mer svart på vitt: Har man helt uteslutit möjligheten att införa några regionala undantag? Jag tycker självklart att det vore bättre om man slängde hela förslaget i papperskorgen, men jag antar att det vore dödsstöten för ett redan krisande Miljöpartiet.

Jag vill även ställa frågan om det finns några andra möjligheter till ekonomisk kompensation för Gotland. Det kan nämligen vara så att man inför flygskatten men hittar andra avgifter som man undantar Gotland ifrån. Det finns en rad olika exempel på det, och där tror jag att finansministern är mer kunnig än jag när det gäller hur man kan göra det rent bokföringstekniskt.

Anf. 98 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Gotland som turistmål är otroligt viktigt för Gotland. Det är också ett fantastiskt turistmål för resten av Sverige, och det är många runt om i landet som längtar efter möjligheten att få åka till Gotland och ta del av den vackra natur och det underbara lugn som finns där. Gotland har

verkligen lyckats profilera sig som semesterort, men också via de fantastiska event som finns – det är inte bara Almedalen och Stockholmsveckan, utan också medeltidsveckan är någonting som genererar mycket turistintäkter för Gotland.

Gotland är ett viktigt turistmål för gotlänningar och andra i Sverige, men det är också viktigt att det finns goda möjligheter att leva och verka på Gotland under de andra delarna av året, när turisterna kanske inte är lika många. Det är naturligtvis viktigt att det finns goda möjligheter att utbilda sig och arbeta på Gotland, och det högskolesamarbete med Uppsala universitet som finns på Gotland är oerhört viktigt. Man ökar också möjligheterna att bedriva verksamhet på hela Gotland; till exempel kommer möjligheterna att bygga ut bredband och de stora satsningar regeringen gör på detta naturligtvis att vara viktigt för jobbmöjligheterna på hela Gotland.

Vad gäller regionala undantag och hur regeringen arbetar är det naturligtvis ett internt arbete som bedrivs i Regeringskansliet. Vi sitter just nu och går igenom de remissvar vi har fått in, och vi har fått in många värdefulla synpunkter. Att göra regionala undantag kräver i så fall ytterligare arbete, och det riskerar att ta tid om man ska skicka någonting sådant till kommissionen. Regeringen arbetar dock med frågan nu och kommer att återkomma med ett ställningstagande när vi är färdiga med de analyser vi gör med anledning av remissvaren.

Anf. 99 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Finansministern nämner Campus Gotland som en viktig aktör, och det kan inte nog understrykas hur mycket det gör för framtids-tron på Gotland att en av Sveriges yngsta högskolor blir del av ett av Sveriges äldsta lärosäten. Det är riktigt välkommet.

Om regeringen vill göra någonting för att se till att det finns jobb på Gotland året om kan den börja med att släppa förslagen om att göra File hajdar till Natura 2000-område. Det är vår stora fråga just nu, för går man på den linje som Miljöpartiet vill är det slut med 400 jobb i cementtillverkningsindustrin, som förser nästan hela norra Gotland med arbetstillfällen och sådant som är kopplat till cementtillverkningen.

När det gäller flygskatten mer specifikt är det så att regeringen väljer att gå fram med förslaget om en ny nationell flygskatt, trots kritik från åtta av tio remissinstanser, trots att man inte har stöd i riksdagen för förslaget och trots att flyget redan ingår i utsläppssystemet. Utöver att detta förslag, som jag tidigare nämnt, innebär kraftigt försämrade möjligheter till tillväxt och tillgänglighet kan det också bidra till en negativ effekt på bnp.

För Gotlands del är flygskatten en no-brainer – den borde inte införas alls. Jag får ändå tacka finansministern för svaret att det verkar om inte omöjligt så i alla fall väldigt svårt att få till några undantag.

Jag hoppas att lokala socialdemokrater för en gångs skull kan sluta att tala med kluven tunga. Det blir ju märkligt när man säger att den här flygskatten ska införas, men inte för oss, inte för oss och inte för oss. Om hela landets socialdemokrater får varsitt undantag är frågan om skatten över huvud taget finns.

Anf. 100 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Regeringen har som sagt ännu inte tagit ställning till flygskatten, utan vi kommer att återkomma med besked. Vi har tillsatt en utredning och skickat ut den på remiss, och nu sammanställer vi remissvaren. Vi kommer sedan att återkomma med besked vad gäller flygskatten.

Det är viktigt att vi gör det vi kan för att minska klimatutsläppen. 2016 var det varmaste året någonsin, och det är oerhört viktigt att vi vidtar åtgärder och tar ansvar för våra barn och barnbarn.

Det är naturligtvis också viktigt att det finns goda förutsättningar att leva och verka i hela Sverige. Vi har många gånger hört moderater säga i denna talarstol att regeringens politik kommer att få förödande effekter för jobb och tillväxt, men hittills går det trots detta ganska bra.

Vad gäller flygskatten kommer regeringen som sagt att återkomma.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:103

2 maj

Svar på
interpellationer

§ 12 Svar på interpellationerna 2016/17:402, 403, 404, 405 och 406 om fjärrstyrd flygledning

Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit eller planerar att vidta för att garantera säkerheten vid de flygplatser som kommer att fjärrstyras. Han har också frågat mig om jag anser att processen gällande säkerheten har gått rätt till och, om så inte är fallet, vilka åtgärder jag planerar att vidta.

Edward Riedl har vidare frågat mig om jag avser att se över säkerhetsutmaningarna för simultana operationer i Sverige. Han har därutöver frågat mig om jag avser att se över den ekonomiska kalkylen för fjärrstyrningen och vidta åtgärder om det inte är en lönsam affär.

Edward Riedl har slutligen frågat mig – avseende en affär mellan Luftfartsverket och Saab Digital Air Traffic Solutions AB – om jag anser att affären har gått rätt till och, om så inte är fallet, om jag kommer att vidta åtgärder för att rätta till detta.

Eftersom de fem interpellationerna berör olika aspekter av fjärrstyrd flygledning väljer jag att besvara dem i ett sammanhang.

Jag svarade den 28 februari i år Edward Riedl på en interpellation i samma ämne att det är det statligt ägda bolaget Swedavia AB och dess ledning som fattar beslut om hur bolagets verksamhet ska bedrivas, vilket alltså gäller för bolagets flygplatser.

Det övergripande svaret blir alltså att det är Swedavia AB som tar ställning till sin verksamhet, sin infrastruktur och sina investeringar. Regeringen redovisar årligen i en skrivelse till riksdagen hur förvaltningen av de statliga bolagen hanterats under året.

Luftfartsverket är leverantör av flygtrafikledningstjänster till Swedavia AB. Den diskussion som förekommer mellan Swedavia AB och Luftfartsverket om fjärrstyrd flygtrafikledning är alltså inte föremål för regeringsbeslut utan ett avtal mellan beställare och leverantör.

Vad gäller Luftfartsverkets roll i Saab Digital Air Traffic Solutions AB kan jag konstatera att Luftfartsverket är delägare i bolaget. I kraft av sitt ägande har Luftfartsverket representation i bolagets styrelse. Enligt muntlig information från Luftfartsverket kommer man att säkerställa att inte samma personer som har en roll i Luftfartsverkets upphandlingar av den berörda tekniken för myndighetens räkning också sitter i intressebolagets styrelse.

Genom bolaget bedrivs sedan ett år tillbaka fjärrstyrd flygtrafikledning från centralen i Sundsvall för Örnsköldsviks flygplats. Centralen i Sundsvall är den första i världen där fjärrstyrd flygledning kan bedrivas, efter Transportstyrelsens godkännande. Det finns även ett stort internationellt intresse för den nya svenska tekniken för fjärrstyrd flygledning, vilket kan innebära nya arbetstillfällen i Sverige, kopplade till fjärrstyrd flygledning.

Luftfartsverkets ledning ansvarar för att verksamheten genomförs i enlighet med gällande lagar och regelverk. Det gäller både upphandlingar som Luftfartsverket genomför och att verksamheten bedrivs på ett säkert sätt.

Ny teknik måste naturligtvis införas på ett säkert sätt och i dialog med dem som berörs. Ansvar för att införandet av fjärrstyrd flygledning kan ske på ett säkert sätt ligger på berörda bolag och myndigheter. Införandet sker inom ramen för gällande regelverk och är föremål för Transportstyrelsens godkännande och tillsyn.

Som Edward Riedl själv konstaterar i bakgrunden till sin fråga kan fjärrstyrning införas först efter Transportstyrelsens godkännande. En sådan prövning görs för varje enskilt fall.

Fjärrstyrd flygtrafikledning innebär att verksamheten vid en flygplats effektiviseras och att förutsättningar ges för ökad säkerhet och samordning. Detta kan stärka och utveckla flygplatsen. Tekniken ger också en väsentlig potential för redundanskapacitet samt skapar bättre förutsättningar att klara eventuella störningar.

Det finns alltså stora fördelar med den nya tekniken, men det är naturligtvis den berörda flygplatsen som fattar beslut om vilken teknik man vill använda.

Jag har också fått muntlig information om att Luftfartsverket för sin del för en kontinuerlig dialog både med personalorganisationerna och med lokala myndigheter och intressenter i frågan om fjärrstyrd flygtrafikledning.

Anf. 102 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag måste börja med att säga att jag beklagar att det nu blir ganska kort debattid för rätt många frågeställningar.

Vad det handlar om är att vi under denna regering har helstatliga Swedavia och det helstatliga LFV, som kommer att göra en affär som innebär att man flyttar bort 50 flygtrafikledartjänster från orter som Umeå, Östersund och Kiruna och flyttar ned dem till Stockholm. Trots att den här regeringen har sagt att man ska flytta ut jobb från Stockholm och ut i landet gör man alltså precis tvärtom.

Herr talman! Jag brukar fråga alla ministrar som jag debatterar med hur många jobb denna regering har flyttat till Västerbotten. Jag vet svaret: Hitintills har ingen minister berättat om något statligt jobb som man har flyttat till Västerbotten. Kanske kan dock infrastrukturministern göra det i denna debatt.

Om det nu, med teknikens hjälp, är möjligt att göra detta är den rimliga frågan varför man inte flyttar bort den här typen av arbetstillfällen från Stockholm och ut i landet. Det borde vara det rimliga.

Det finns en massa frågeställningar. En av dem är: Blir det verkligen billigare?

Det finns även omfattande kritik vad gäller säkerheten. Det exempel som ministern talade om kommer från förra veckan. Flygtrafikledningen i Sundsvall, som sköter flygtrafikledningen för Örnsköldsviks flygplats, har haft en driftsstörning och kunde alltså inte ta emot flygplan.

Vad händer när man rullar ut detta på fler flygplatser? Vad händer om man stänger ned Umeå flygplats en timme, två timmar eller en dag? Det gäller sjöräddningen för en stor del av Sverige, och ambulansflyg och ambulanshelikoptrar ska komma från hela Norrland till universitetssjukhuset i Umeå.

Vad händer om en dags trafik, med tusentals passagerare, inte tar sig fram? Hur hanterar man detta?

Ibland, herr talman, måste man påminna om hur Sverige faktiskt ser ut. Flygplatserna i Umeå och Luleå är jämförbara med Bromma vad gäller antalet passagerare årligen. Ibland måste vi se storleken på detta – om driftsstörningar inträffar blir det hela omfattande.

Sveriges Television gjorde en granskning av detta och tittade på hur stor besparingen skulle bli. Som bäst talar vi om 1 promille i besparing.

Ett upplägg där staten tar risken för eventuella kostnader om det här inte faller väl ut medan det privata bolag som man skapar kan tjäna pengar om det blir bra är inte ett upplägg som jag tycker är bra.

Herr talman! Jag har två enkla ja-eller-nej-frågor till ministern som jag hoppas att jag kan få svar på i dag.

Känner sig ministern trygg med hur den här affären har gått till, trots den granskning som SVT har gjort?

Den andra ja-eller-nej-frågan är: Ser ministern att det här leder till billigare flygtrafikledning och bibehållen säkerhet?

Avslutningsvis har jag en bonusfråga. Varför flyttar man inte den här typen av jobb från Stockholm och ut till landet? Om det nu är möjligt med teknikens hjälp att sitta i princip var som helst och flygtrafikleda finns det ju ingen poäng med att flytta den typen av jobb till Stockholm, där det är ett högre löneläge och högre kostnadsläge vad gäller lokaler. Det finns ingen rimlighet i att flytta jobb åt det hållet.

Jag hoppas, herr talman, att jag kan få svar på dessa frågor.

Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Den är jag ganska säker på att jag har besvarat tidigare här i kammaren.

Var Swedavia vill bedriva sin verksamhet och på vilket sätt man väljer att organisera den är något som Swedavia måste svara på, och det är ingenting som är föremål för regeringsbeslut. Det som Swedavia själva uppger i den här frågan är att de kan dra fler fördelar när det gäller att digitalisera

i det här fallet Arlanda flygplats, där fjärrstyrda flygledningstorn bara är en del i ett större digitaliseringsprojekt som man avser att gå vidare med. Jag kan inte bedöma huruvida det är ett bra sätt att göra det eller inte, men jag litar på att Swedavia vet vad de gör med sin verksamhet.

Det är lite grann på samma sätt när det gäller de övriga frågorna. Jag måste säga att jag är oerhört stolt över att vi har ett klimat i Sverige där offentliga myndigheter, offentligägda bolag och privata bolag gemensamt utvecklar ny teknik. Det kan skapa bättre förutsättningar för tillgänglighet, effektivisering, ökad säkerhet och redundans och dessutom vara en väldigt bra affär, som kan innebära fler nya jobb i Sverige och bidra till en positiv utveckling.

Jag är mycket positiv till ny teknik och de möjligheter som den nya tekniken skapar för oss människor, till exempel att bedriva flygtrafiktjänster under en större del av dagens timmar och veckans dagar på de flygplatser där trafikunderlaget kanske inte riktigt medger det i dag. Det ger exempelvis förutsättningar för sjuktransporter och räddningsinsatser under en större del av veckans timmar än vad som i dag är fallet. Det är möjligt att Edward Riedl har en annan syn på teknikutveckling, och den får han i så fall gärna redogöra för.

När ny teknik kommer fram ska det självklart säkerställas att den fungerar på ett säkert sätt. Därför är det positivt att Transportstyrelsen har haft en så aktiv del i att i varje steg i processen säkerställa att den nya tekniken följer de krav som finns på flygtrafikledningssäkerhet och att man har fått de tillstånd som krävs för att få bedriva verksamheten. Jag litar på att expertmyndigheten ställer precis alla de krav som man ska ställa på att det här är en verksamhet som bedrivs på ett säkert sätt.

Huruvida detta kommer att spara pengar eller inte finns det lite olika uppfattningar om. Det som Luftfartsverket beskriver är att man genom denna utveckling kan få en mer effektiv flygledning som kan samordna sin verksamhet, inte behöver hålla flygplatser öppna på samma sätt som tidigare och som därmed kan erbjuda bättre service till en lägre kostnad. Jag har inte något skäl att göra en annan bedömning än vare sig Swedavia eller Luftfartsverket i den delen.

Sammantaget kan jag säga att det naturligtvis alltid finns risker med ny teknik, och dessa ska vi beakta, motverka och hantera på ett sådant sätt att säkerhet och ordning och reda kan säkerställas. Men att, som Edward Riedl, i interpellation efter interpellation ifrågasätta om den nya tekniken är bra är en lite defensiv hållning, skulle jag vilja påstå.

Jag skulle vilja ställa några motfrågor till Edward Riedl. Vad tycker Edward Riedl att regeringen ska göra med den nya tekniken? Ska vi slänga den i papperskorgen och låta andra länder springa före? Ska vi säga till våra statliga bolag att de inte ska utnyttja teknikens möjligheter? Eller vad är Edward Riedls förslag?

Anf. 104 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Det låter på ministern som att allt detta är självklart, men det ifrågasätts ju kraftigt av rätt många tunga aktörer inom flyget, både i Sverige och utanför Sverige. Det är inte så att detta är något helt oproblematiskt. Det handlar helt enkelt ytterst om flygsäkerheten. Det finns expertorganisationer ute i Europa som går så långt att de till och med vill

förbjuda den här typen av aktiviteter, som ligger till grund för att man ska genomföra de här besparingarna.

En sak som ministern inte nämner, herr talman, är att man med den nya tekniken inte bara ska kunna ta hand om *en* flygplats, utan man ska ha simultana funktioner. Det vill säga att den besparing på 1 promille på verksamheten är en oändligt liten besparing som man som bäst kan göra. Det kräver att en flygtrafikledare kan kontrollera mer än ett flygtrafiktorn. De flesta experter inom branschen – pilotfack, piloter, expertmyndigheter och –organisationer i och utanför Sverige som har med flyget att göra – säger att de är lite tveksamma till detta, på rätt goda grunder, därför att de vill ha bibehållen säkerhet.

Detta är alltså grunden för besparingen på 1 promille. Får man inte göra de simultana landningarna blir det faktiskt dyrare. SVT:s granskning visade att med LFV:s siffror blir det dyrare i slutändan om de får genomföra det som få tycker att man bör kunna få göra.

Herr talman! Man ska flytta en massa jobb utifrån landet till Stockholm och ta en mängd risker, trots att en mängd olika organisationer, piloter, flygtrafikledare och andra säger: Det här tycker inte vi känns helt bekvämt. Man vill genomföra detta utan att det i slutändan sannolikt leder till någon besparing. Det har jag väldigt svårt att förstå.

När det gäller ministrarnas fråga har jag ingenting emot tekniken. Jag tycker att den är bra. Den här tekniken påbörjades under allianstiden. Jag har i grunden ingenting emot tekniken och att man prövar den. Men här handlar det inte om att rulla ut den på mindre flygplatser för att prova, utan det handlar om rätt stora flygplatser i Sverige. Det handlar om Malmö och det handlar om Umeå.

Jag tror ibland, herr talman, att det är bra att påminna om hur det faktiskt ser ut i Sverige. Umeå flygplats är ungefär som halva Bromma flygplats. Malmö är en jätteflygplats. Driftsstörningar liknande dem vi hade förra veckan i Örnköldsvik skulle med den här tekniken på den typen av flygplatser få omfattande konsekvenser för sjöräddning, ambulanstransporter och tusentals dagliga pendlare. Det får enorma konsekvenser om man rullar ut den här tekniken innan den är helt färdig. Det finns faktiskt rimlighet i den kritiken.

Ministern sa en massa saker i sitt förra inlägg som jag tyvärr inte kommer att kunna bemöta under denna korta debattid. Men var så säker på att jag kommer att återkomma med fler interpellationer, för jag tycker att vi ska debattera detta färdigt.

En av de saker jag funderar över, herr talman, är att ministern säger att hon känner sig trygg med att man kommer att ha täta skott mellan LFV, Swedavia och det nya bolaget. Men den på LFV som har drivit igenom den här affären finns ju nu i det nya bolaget och sitter i styrelsen där. Det tycker inte jag, herr talman, är vattentäta skott, men där kan jag och ministern möjligen ha olika uppfattning.

Man kan ifrågasätta en del av vinsterna med detta. Som bäst blir det en besparing på 1 promille, men det bygger på att det är simultana landningar. Jag skulle vilja veta ministrarnas synpunkter på detta.

Prot. 2016/17:103
2 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 105 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har inte sagt någonting om vattentäta skott. Jag har sagt att Luftfartsverket muntligen har redovisat att samma personer som finns i inköpandefunktion på Luftfartsverket inte ska sitta i styrelsen för bolaget. Det vill säga att om man ansvarar för inköp på Luftfartsverket ska man inte samtidigt ha intresse i bolaget. Det tycker jag är en helt rimlig ordning. Men vattentäta skott är ju svårt att ha eftersom Luftfartsverket är delägare i bolaget. Det vore en fullständigt orimlig hållning att ha, och den har inte den här ministern heller.

Det är jättebra att Edward Riedl är positiv till tekniken. Men interpellationerna och den anda som de ställs i och de insinuationer som kommer från både talarstolen och interpellationerna antyder att Edward Riedl vill att den nya tekniken ska finnas men inte användas, vilket är en ganska konstig inställning.

Det insinueras också i dessa frågeställningar att Transportstyrelsen har underlåtit att ställa rätt säkerhetskrav och att arbetet inte har utförts på rätt sätt eftersom denna verksamhet i dag bedrivs med tillstånd från Transportstyrelsen och eftersom Transportstyrelsen under hela tiden har varit involverad i att säkerställa att alla de regelverk som finns på detta område följs – och de är många och omfattande, och det har varit ett enormt stort arbete.

Hävdar Edward Riedl att Transportstyrelsen inte har gjort sitt jobb med att säkerställa säkerheten innan man tillåtit detta tycker jag att Edward Riedl ska säga det. Det är i så fall en allvarlig kritik av myndigheten, som i så fall behöver hanteras i särskild ordning.

Min uppfattning är att Transportstyrelsen har arbetat med detta seriöst, att Luftfartsverket har hanterat det seriöst och att Swedavia nu ser om möjligheter finns att använda den nya tekniken för att effektivisera sin verksamhet, till nytta och gagn för flygpassagerare och flygbolag i hela Sverige. Jag tycker att det är bra.

Det är självklart att vi ska ställa höga krav på att säkerheten efterlevs och på att de kalkyler man gör håller måttet. Jag förutsätter att styrelserna i Swedavia respektive Luftfartsverket gör så. De har knappast ett intresse av att göra dåliga affärer.

Det finns dock inget som styrker det som Edward Riedl antyder: att detta skulle kunna bli väldigt mycket dyrare. Det är en inlaga från en organisation som tycker så, men här finns olika uppfattningar. Jag har svårt att se på vilket sätt Edward Riedls utsaga skulle vara mer rätt än någon annans.

Anf. 106 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Vi kommer nog att ha skäl att återkomma till denna debatt.

I grunden handlar det om att regeringen gick till val på att man skulle flytta jobb från Stockholm ut i landet. Statliga myndighetsjobb skulle ut i landet, men i själva verket blev det tvärtom.

Regeringen kan faktiskt påverka de statliga bolagen. Vill man flytta ut jobb i landet är det fullt möjligt. Om tekniken möjliggör det ministern säger kan man alltså flytta jobben från Stockholm ut i landet i stället för att göra precis tvärtom.

Låt mig återvända till den granskning som Sveriges Television gjorde. Här ställdes en del rimliga frågor, och man tog också upp en del farhågor.

Jag tycker att kritiken är rimlig och att man bör ta den till sig. Faktum är att Luftfartsverkets egna siffror, alltså inte dem som SVT tog fram, visar på en besparingspotential på 1 promille. Jag hänvisar inte till någon lönekonsult, som SVT gjorde och kunde peka på att det till och med skulle bli negativt, men bedömningen blir rimligen densamma.

Om Luftfartsverkets beräkningar bygger på att man har simultana landningar, det vill säga att *en* trafikledare kan hantera flera flygplatser, och att man därigenom kan bespara en hel promille av verksamhetens kostnader och de flesta tycker att man absolut inte bör göra detta funderar jag på om det verkligen blir en besparing i slutänden. Här ger ministern inget rimligt svar.

Det finns också kritik mot själva affärsupplägget, men det hinner jag inte ta.

Anf. 107 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Om jag vore moderat hade jag kanske varit lite försiktig med att kritisera statliga bolagsaffärer, men det kan vi ta en annan gång.

Jag konstaterar igen att Edward Riedl insinuerar och sprider oro i onödan. I det sista inlägget hade Edward Riedl chans att säga om det finns en kritik mot att Transportstyrelsen inte har fullgjort sitt uppdrag som tillstånds- och tillsynsmyndighet. Det kommer ingen sådan kritik, och jag förutsätter därför att Edward Riedl är enig med mig om att Transportstyrelsen har fullgjort sitt uppdrag på ett bra sätt.

Vad gäller besparingspotentialen i detta projekt är det givetvis ledningarna i Luftfartsverket respektive Swedavia som måste bedöma och avgöra om detta är till gagn för deras verksamhet.

Slutligen: Utflytten av statliga jobb är en del av förvaltningspolitiken. Den omfattar inte bolag, vilket Edward Riedl vet.

Ännu viktigare är att framhålla att det handlar om totalt 50–60 jobb i hela landet som möjligen kan förflyttas till Arlanda. Samtidigt möjliggör denna teknik en mer utbyggd och bättre tillgänglighet på de flygplatser som finns i andra delar av Sverige genom att de kan ha bättre öppethållandetider och därmed också kunna hantera fler starter och landningar. Det är i sig en bra förutsättning för fler jobb i hela landet, som jag tror motsvaras väl av det fåtal jobb som direkt berörs.

Vi arbetar inte enbart med de statliga jobben, utan vi skapar jobb och tillväxt i hela landet. Det har vi för avsikt att fortsätta med. Vi har också för avsikt att fortsätta att vara positivt inställda till ny teknik som skapar nya möjligheter och bättre förutsättningar för jobb och tillväxt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:441 om Centralbron i Stockholm

Anf. 108 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Ottoson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att möjliggöra en förläggning av Centralbron till en tunnelloösning.

En nedgrävning av Centralbron i Stockholm är en fråga som varit föremål för förslag och diskussioner under många år, något som också konstateras av Moderaterna i Stockholms stad då de nyligen lade fram den vision för en hållbar stad som Erik Ottoson hänvisar till.

De fördelar en sådan lösning skulle medföra i termer av en attraktivare stadsmiljö i de centrala delarna av Stockholm är naturligtvis tydliga. Det är dock viktigt att klargöra att åtgärder kopplade till Centralbron i Stockholm i syfte att få en bättre stadsmiljö i grunden är ett kommunalt ansvar.

Regeringens arbete med planering av infrastruktur vägleds bland annat av målet att Sverige ska uppnå EU:s lägsta arbetslöshet till 2020. Samtidigt ska Sverige vara en global förebild i klimatomställningen, och de nationella miljömålen ska nås.

Viktiga frågor som regeringen prioriterar är därför bättre fungerande, hållbara och samhällsekonomiskt effektiva gods- och persontransporter i hela landet och minskad miljö- och klimatpåverkan.

Regeringen överlämnade under hösten 2016 en infrastrukturproposition till riksdagen med förslag om en historiskt stor satsning på Sveriges infrastruktur. I propositionen föreslog regeringen att de ekonomiska ramarna för nästa tolvåriga planperiod, 2018–2029, ökar med drygt 100 miljarder kronor till totalt 622,5 miljarder kronor. Riksdagen har också beslutat i enlighet med regeringens inriktning.

Den 23 mars 2017 beslutade regeringen om direktiv till åtgärdsplanering. Det innebär att Trafikverket och länsplaneupprättarna fått i uppdrag att ta fram ett förslag till en nationell trafikslagsövergripande plan för utveckling av transportsystemet respektive länsplaner för perioden 2018–2029.

Trafikverket ska presentera ett förslag till ny nationell plan till regeringen senast den 31 augusti 2017 och länsplaneupprättarna sina förslag till länsplaner senast den 15 december 2017.

I åtgärdsplaneringen identifieras de åtgärder som bör prioriteras. I detta arbete kommer nya projekt och åtgärder att utredas och analyseras på både nationell och regional nivå. Regionala och lokala överväganden behöver därmed göras för att se hur frågan om åtgärder rörande Centralbron kan beaktas inom ramen för detta arbete. Jag vill därför inte föregripa denna process och uttala mig om enskilda åtgärder.

Anf. 109 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Frågan om att förlägga Centralbron i en tunnellsättning under staden har, precis som statsrådet säger, diskuterats i olika sammanhang. Anledningen till det är att det finns uppenbara fördelar med en sådan lösning. Inte minst lösgörs stora ytor i Stockholms innerstad som skulle kunna användas till bättre saker än att köra bil på, till exempel till bostäder och arbetsplatser. Det skulle skapa en bättre närmiljö och bättre förutsättningar för tillväxt i centrala Stockholm. Men, precis som statsrådet säger, är stadsrummets utveckling i huvudsak ett kommunalt ansvar.

Det är lite mot denna bakgrund som frågan ställts till statsrådet om vad hon är villig att vidta för åtgärder.

Så här preliminärt tycker jag att statsrådets inledande svar lämnade en del intressanta öppningar som jag har en del följdfrågor till.

Man avfärdar inte helt och hållet statligt deltagande i ett sådant här projekt, tolkar jag det som. Statsrådet får gärna antingen bekräfta eller dementera det. Det sägs i interpellationssvaret att detta inte bara är ett kommunalt ansvar, utan också arbetet med den nationella planen som nu är på väg beskrivs. Både statsrådet och jag är bekant med den, men för säkerhets skull tål formalian upprepas. Man beskriver också arbetet med länsplanen i Stockholm och att det där skulle kunna finnas öppningar.

Jag vill därför fråga statsrådet: Ska detta tolkas som en öppning för statlig hjälp i arbetet med att förlägga Centralbron i en tunnellsnör? Tror statsrådet i så fall att det i huvudsak skulle röra sig om hjälp genom nationell plan eller rör det sig enbart om hjälp genom länsplanen?

Anf. 110 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som jag sa i mitt svar är detta i första hand ett kommunalt ansvar. Det beror framför allt på att det är en kommunal, och inte en statlig, väg. Åtgärden som sådan, att gräva ned vägen, skulle i första hand vara ett stadsutvecklingsprojekt snarare än ett trafikprojekt. Åtgärden skulle då inte ge bättre förutsättningar för trafiken, men det skulle däremot ge bättre förutsättningar för en levande stad. Det innebär att det i första hand är kommunen som har ansvaret.

Länsplaneupprättarna har vissa möjligheter att medfinansiera åtgärder också i det kommunala vägnätet under förutsättning att man inom regionen kommer överens om att dessa åtgärder ryms inom det som lagen medger.

Om frågan blir aktuell kommer den i första hand att hanteras av länsplaneupprättarna. Detta ska då ställas mot andra behov i infrastrukturen i den här regionen.

Anf. 111 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet för det kompletterande svaret som innehöll ett viktigt förtydligande!

Länsplaneupprättarna – länsstyrelsen och landshövdingen – har ju en god kännedom om området. Det pågår säkert många diskussioner om vad som behöver göras i det aktuella länet.

Även om jag håller med om att grundvalarna i regelverket helt är i enlighet med det som statsrådet säger finns det fler och fler initiativ i olika sammanhang som luckrar upp gränserna mellan vad som är statligt, vad som är kommunalt och vad som är regionalt. Ett exempel på det är någonting som den här regeringen har initierat, de så kallade stadsmiljöavtalen med statlig medfinansiering för att vidta stadsmiljöåtgärder som på olika sätt skapar nytta, till exempel genom kollektivtrafik och cykelstråk. Riktigt så svartvitt är det ändå inte.

I det här fallet är det svartvitt, om jag tolkar statsrådet korrekt och att det inte blir aktuellt med någon form av hjälp eller stöd i den nationella planen.

Det ska även tilläggas att åtgärder inom Sverigeförhandlingen och Stockholmsförhandlingen, som i grunden är landstingsansvar, har fått hjälp genom både statlig och kommunal medfinansiering. Gränserna luckras dock upp och avtal sluts, eller hur man nu väljer att beskriva det. Men jag tolkar det som att det inte finns någon öppning att i det här fallet inleda dialog eller samtal om avtal om en tunnelförläggning. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 112 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vidhåller min uppfattning sedan många interpellationsdebatter och i många andra sammanhang att vi inte föregriper det arbete som Trafikverket nu ska göra med att ta fram den nationella planen.

Däremot konstaterar jag att stadsmiljöavtalen, Stockholmsförhandlingen och storstadsförhandlingen har haft fokus på att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafik och cykelåtgärder. Det gäller framför allt för Sverigeförhandlingen.

I det här fallet handlar det mer renodlat om ett stadsutvecklingsprojekt. Där finns det inga egentliga kopplingar till vare sig förbättrad kollektivtrafik eller förbättrade cykelmöjligheter, åtminstone inte som jag kunde uppfatta av interpellationen.

Det är självklart möjligt för Stockholms stad att ansöka om stadsmiljöavtalspengar eller att se om det finns andra lösningar inom ramen för länsplanarbetet.

Däremot avslutades Sverigeförhandlingen och storstadsförhandlingen när det gäller Stockholm nyligen. Där har den här frågan inte aktualiserats. Att det inom ramen för den förhandlingen skulle gå att i efterhand fylla på med ytterligare skulle jag bedöma som tämligen utsiktslöst.

I ett tidigare skede av processen som har varit ganska långdragen – den har pågått inte bara i flera år utan i flera decennier, om man ska vara lite noga – hade man ett val mellan nedgrävning av Centralbron och Citybanan. Efter moget övervägande valde man Citybanealternativet för att skapa bättre förutsättningar för framkomligheten för kollektivtrafiken. I det vägvalet valde man lite grann bort nedgrävning av Centralbron.

Men, som sagt var, om man inom regionen är överens om den här prioriteringen och tycker att det är angeläget att använda länsplanemedel för detta antar jag att det är fritt fram för länsplaneupprättaren att gå fram med ett sådant förslag. Jag är dock tveksam till att det kommer att ha den digniteten när det ställs mot andra angelägna åtgärder i regionen som syftar till att exempelvis förbättra framkomligheten och öka kollektivtrafikandelen.

Anf. 113 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet för det kompletterande svaret!

En del i det förslag som har kommit från Moderaterna i Stockholms stad är att det på ungefär motsvarande plats ska förläggas en ny cykelväg från centrala Stockholm till Södermalm för att skapa bättre förbindelser och bättre förutsättningar för att på ett säkert sätt transportera sig med cykel i Stockholm – någonting som vi alla som har försökt att cykla i Stockholms innerstad uppskattar. Hur långt man kan gå med det är inte någonting som jag och statsrådet kan utröna under den en och en halva minuten som återstår av min talartid.

Det är intressant att höra statsrådets resonemang. Jag tror inte heller att man kan ”knö” in detta i någon Sverigeförhandling i så här sent skede. Jag tror inte heller att det går att ”knö” in det i någonting annat, med undantag av om en modig regering skulle initiera ett projekt i denna riktning som andra regeringar har försökt för att hitta samverkansformer över de olika uppdelningarna nationellt, regionalt och kommunalt för hitta synergieffekter och gemensamma finansieringslösningar.

Men jag tolkar det som att det inte finns någon sådan öppning i dag utöver de konventionella processerna, och det är egentligen svar nog på frågan.

Prot. 2016/17:103
2 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 114 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Staten går in med ganska mycket medfinansiering i infrastrukturobjekt just i den här regionen och i de andra storstadsregionerna inom ramen för Sverigeförhandlingen. Där överträder man också de ansvarsgränser som finns, det vill säga att man medfinansierar kollektivtrafiklösningar. Det finns goda skäl till det eftersom detta är en region som har stora behov av mer investeringar, inte minst i spårinfrastruktur, än vad man regionalt och kommunalt klarar av att bära. Då är det rimligt att staten träder in.

Om man det inte har tagits något initiativ när förhandlingen var uppe på bordet utan kommer precis efter det att förhandlingen är avslutad kan frågan ställas varför man inte tog upp det några veckor tidigare. Då hade frågan kanske kunnat beaktas i den förhandlingen. Eller också insåg man att det kanske inte hade fungerat.

Om man planerar för omfattande åtgärder för att öka cyklingen och cykelmöjligheterna i Stockholm finns ju alla förutsättningar för att ansöka om medel ur stadsmiljöavtalen. Däremot är det tveksamt om en nedgrävning för 10–20 miljarder – beroende på vem man frågar – står i paritet med den ökade cykling som man skulle kunna åstadkomma med de insatserna. Möjligen skulle man kunna använda pengarna mer effektivt just för ökad cykling.

Men jag önskar Erik Ottoson fortsatt lycka till i det här arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:389 om evenemangslistan

Anf. 115 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Olof Lavesson har frågat mig hur jag avser att agera med anledning av förslaget om en evenemangslista och de synpunkter som har kommit från berörda remissinstanser.

Myndigheten för press, radio och tv har lämnat förslag om vilka evenemang som skulle vara aktuella att föra upp på en evenemangslista samt hur rekvisiten ”väsentlig del av allmänheten” respektive ”fri tv” ska definieras. Myndigheten har inte haft i uppdrag att ta ställning till om en evenemangslista ska upprättas eller inte.

Som jag tidigare framhållit ger remissvaren en mycket splittrad bild i frågan om behovet av att införa en evenemangslista, med röster både för och emot. Det krävs analys och noggranna överväganden i denna fråga för att finna rätt balans mellan å ena sidan näringsfriheten, rätten till immateriell egendom, vikten av fri konkurrens och idrottens självständighet och å andra sidan medborgarnas grundläggande rättighet att ta emot information.

Anf. 116 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att be om ursäkt för något begränsade röstresurser, men jag ska göra mitt bästa.

Detta är tidpunkten då jag brukar gå upp och tacka kultur- och demokratiministern för svaret, men ett sådant tack förutsätter ju också att det finns ett tydligt svar. Jag vill därför tacka ministern för att hon är här och därmed också har möjlighet att förklara och tydliggöra regeringens ställningstagande.

För åhörarna kan det vara intressant att veta vilken fråga vi i dag diskuterar. Jag vill därför inleda med att citera kultur- och demokratiministern från en debatt här i kammaren i juni förra året. Hon sa då: En evenemangslista är en förteckning över de evenemang som bedöms vara av sådan särskild vikt för samhället att det vid behov måste vara möjligt att vidta åtgärder som skyddar rätten till information och säkerställer bred tillgänglighet för allmänheten till tv-sändningarna. Uttryckt med andra ord innebär en evenemangslista en möjlighet för staten att inskränka rättighetsinnehavets rättigheter till förmån för medborgarnas behov av information.

Det är vad denna allvarliga inskränkning ska omfatta som vi ska debattera här i dag.

Redan när radio- och tv-lagen instiftades 1998 fanns möjligheten att införa en lista på stora evenemang som skulle kunna ses av en större del av befolkningen. En sådan lista innebär att staten fastslår vilka evenemang som ska omfattas samt villkoren för vem som ska få sända dem.

Vi talar alltså om ganska stora ingrepp i det fria informationsflödet och den fria konkurrensen, något som jag tror att vi alla kan vara överens om att staten ska vara ganska restriktiv med, särskilt i tider som dessa.

Den dåvarande S-regeringen bedömde att det inte fanns något behov av att utnyttja den möjligheten, och alliansregeringen hade samma uppfattning. I dag är tv-marknaden dessutom mer differentierad än tidigare. Svenska tv-tittare har ett betydligt större utbud av kanaler att se på och fler plattformar att ta del av utbudet på.

Detta hindrade dock inte Miljöpartiet från att göra upp med sverigedemokrater, vänsterpartister och socialdemokrater om att tillkännage någon-ting helt annat 2014. Jag tror att vi alla minns hur Vänsterns partiledare Jonas Sjöstedt beklagade sig över att han inte kunde ratta in OS i sommarstugan. Jag vet inte hur mycket detta påverkade det hela, men nu sitter man hur som helst med tillkännagivandet i sitt eget knä.

I februari 2016 redovisade Myndigheten för press, radio och tv sitt förslag till evenemangslista. Det innebär i princip att evenemang av riksintresse endast ska kunna sändas i kanaler som når minst 90 procent av befolkningen och som inte är behäftade med några ytterligare kostnader förutom radio- och tv-avgiften.

Efter remissrundan är kritiken tämligen samstämmig från idrottens aktörer och från fristående tv-bolag som nu riskerar att få sina möjligheter att sända stora evenemang kraftigt begränsade. Det nya, högre kravet på täckning – 90 procent – riskerar att stänga ute en rad tv-aktörer bortsett från SVT och TV4. Riksidrottsförbundets invändning är tydlig: Förslaget till evenemangslista skulle innebära ett kraftigt avsteg från idrottens självständighet.

Huruvida själva listan är relevant går att diskutera, och det förslag som har lämnats av myndigheterna är tämligen godtyckligt. Flertalet kulturella evenemang finns inte alls med.

Om några veckor delas världens största barn- och ungdomslitteraturpris ut här i Stockholm i form av litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne. Strax därefter är det dags för Polarpriset och därefter Birgit Nilsson-priset, två av världens största musikpriser. Är inte dessa evenemang relevanta, eller för den delen kungliga bröllop eller i värsta fall begravningar, något som inte heller anses vara av riksintresse?

Herr talman! Jag tror att vi kan konstatera att förslaget om en evenemangslista kanske verkade kul en gång i tiden i opposition, men nu har det överlevt sig självt. Det antyder ju ministern själv i sitt svar.

Jag har därför en enda rak fråga till ministern: Är det inte dags att vi lägger ned de här dumheterna?

Anf. 117 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Olof Lavesson, för debatten, den ständigt återkommande! Den har ju hållits levande inte minst med anledning av de två tillkännagivandena som finns från Sveriges riksdag.

Det är ju så att en evenemangslista skulle innebära en begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster liksom etableringsfriheten, den fria konkurrensen och äganderätten. Att se till att våra många olika medieaktörer har goda villkor att verka under är en av mina viktigaste uppgifter och något som jag har betonat under de två och ett halvt år som jag har varit ansvarig för mediepolitiken i vårt land.

Samtidigt finns det många starka röster som talar för en evenemangslista. Lavesson räknar upp några av de starka och stora aktörer som talat emot, men det finns också en lista med aktörer som är positiva, däribland Teracom, Svenska Parasportförbundet, Svenska Friidrottsförbundet och SVT.

De framför med tydlighet hur en evenemangslista skulle kunna innebära viss försäkring mot att bara de som har betal-tv kan se de här viktiga evenemangen som många vill dela känslor för och kring. Fler ser evenemangen om de visas i fri tv, och en bred tillgång till stora idrotts- och kulturevenemang skulle kunna binda oss samman.

Det finns även många motargument. Konkurrensverket avråder från att införa en evenemangslista. TV4 och flera av de stora mediebolagen är också negativa och påtalar att marknaden själv klarar av att tillgodose behovet.

Det är dessutom så att den snabba förändring som just nu sker på medieområdet innebär att en reglering av en fast lista snabbt skulle kunna bli inaktuell.

Ytterligare ett och kanske ett av de starkaste argumenten mot en evenemangslista är förvaltningsrättens remissvar, där de ifrågasätter regeringens kompetens att genom föreskrifter definiera lagens rekvisit "väsentlig del av allmänheten" respektive "fri tv". Domstolen är också tveksam till om regeringen utan särskild delegationsbestämmelse kan bestämma från när listan ska börja gälla.

Det skulle alltså krävas en lång process om man lyssnar till vad förvaltningsrätten säger.

För att kunna ta ett bra beslut i den här frågan, trots de två tillkännagivanden som vi självklart ska respektera i den ordning vi har, krävs det noggranna underlag och ytterligare förberedelse. Där är vi inte ännu.

Anf. 118 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Jag tycker att frågan om en evenemangslista ganska tydligt visar på de problem som kan uppstå när man i opposition är snabb att besluta om tillkännagivanden som man sedan själv måste hantera efter ett maktskifte.

Tongångarna här i riksdagen var ganska höga när ministrarnas eget parti drev igenom förslaget med en evenemangslista. Nu är man lite mer ödmjuk inför den problematik som förslaget innebär, och det är jag tacksam för.

Kulturministern navigerar med viss försiktighet i debatten, och det har jag förståelse för. I andra sammanhang har hon varit mer tydlig kring problemen, och jag är också glad över det senaste inlägget där hon verkligen beskriver de problem som en lista skulle innebära. Ibland känns det som om kulturministern skulle vara en utmärkt debattör mot sitt eget förslag.

I ett skriftligt svar på en fråga från Rossana Dinamarca tidigare i vår konstaterar kulturministern att den tekniska utvecklingen har sprungit iväg och att allt fler tv-tjänster distribueras via bredband och tas emot på andra skärmar. Kravet på befolkningstäckning kan därmed redan anses vara uppfyllt.

Även här i dag talar ministern om näringsfriheten, rätten till immateriell egendom, vikten av fri konkurrens och även idrottens självständighet.

Till detta kan läggas de ekonomiska konsekvenserna för de programbolag som uteslås från att sända evenemangen och därmed går miste om stora annonsintäkter. Dessutom skulle det riskera att kraftigt öka kostnaderna för Sveriges Television, som skulle förväntas sända betydligt fler evenemang och därmed också få bära större rättighetskostnader. En faktura till Kulturdepartementet är väl att vänta.

Införandet av en evenemangslista skulle därmed inte bara innebära ett ingrepp i näringsfriheten och möjligheterna till effektiv konkurrens, utan dessutom riskera ytterligare ingrepp i public services oberoende, då det skulle resas krav och förväntningar kring vad och vilka program som behöver sändas i någon av de rikstäckande kanalerna.

Det är också uppseendeväckande, herr talman, att regeringen i och med förslaget om en evenemangslista väljer att frångå en lång tradition: att idrottsrörelsens självständighet respekteras och försvaras. Det handlar inte bara om rätten att få uppleva större evenemang, utan också om idrottsrörelsens möjlighet att få skälig ersättning för sina rättigheter. Om regeringen skulle besluta att kraftigt begränsa möjligheten för fler aktörer att konkurrera om evenemangen skulle också idrottsrörelsens intäkter riskeras.

Att sedan staten listar vilka evenemang och program som svenska folket bör se är en saga i sig. Det är bara att se på den lista som föreslås. Det är ett antal idrottsevenemang som föranleder staten att göra de här kraftiga ingreppen i näringsfriheten. Men något annat som skulle vara riksintresse verkar det inte finnas. Kulturministern nämner att det skulle kunna finnas kulturevenemang. Den enda icke-idrottsliga aktivitet som finns på listan är Nobelfesten – inte Nobelprisutdelningen, herr talman, utan Nobelfesten.

Att se några av världens främsta hjärnor komma till Stockholm och få ta emot pris ur konungens hand är uppenbarligen mindre viktigt än att se statsministern äta glass.

Snälla kultur- och demokratiministern! Ministern efterlyser kloka beslut. Det absolut klokaste beslutet är väl att lägga ned det här. Släpp förslaget! Det finns faktiskt jättebra regleringar i dag som åstadkommer precis det som ministern vill uträtta. Det är bättre att ägna sig åt och fokusera på att skapa bra förutsättningar för public service och bra förutsättningar för teknik som gör att man kan uppleva detta i hela landet än att lägga ytterligare timmar och tid på en evenemangslista som ändå aldrig kommer att bli verklighet.

Anf. 119 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar riksdagsledamoten Olof Lavesson för engagemanget i frågan. Han vill också ge mig en påstötning när det gäller att *inte* tillgodose riksdagens tillkännagivanden. Att kulturutskottets ordförande framför detta gör mig smått fundersam. Är det något som Olof Lavesson och hans partikamrater ofta påpekar för mig i många andra frågor – inte minst när vi för ett år sedan stod här och debatterade filmpolitiken – är det verkligen vikten av att *respektera* riksdagens tillkännagivanden. Med kraft beskriver Olof Lavesson hur jag nu har ägget i mitt eget bo från de två tillkännagivanden som riksdagen har gjort. Min fråga till Olof Lavesson är helt enkelt om han menar att jag inte ska tillmötesgå dem. Det skulle jag gärna vilja höra en liten utläggning kring.

I övrigt vill jag bara understryka de utmaningar som finns med de förslag som föreligger. Det gäller inte minst det som många av remissinstanserna beskriver. Det finns mycket som talar emot. Men det finns också, ska man komma ihåg, ett flertal remissinstanser som starkt talar för detta och ser vikten av att tillgodose att många människor kan dela de upplevelser som föreslås.

Men jag vill gärna ha ett svar på frågan om detta med att inte tillmötesgå riksdagens tillkännagivanden, något som Olof Lavesson ofta talar varmt och brett om i många andra fall.

Anf. 120 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Tillkännagivanden kan ju ha orsaker i mycket. Man kan undvika dem genom att tänka efter före. Det gjorde den tidigare regeringen när det gällde evenemangslistan. Det var därför den regeringen var en så kraftfull motståndare till den, liksom tidigare S-regeringar har varit. Tillkännagivanden kan också föranleda att man får tänka till efter, och det är väl det som kulturministern nu får göra när hon har att hantera detta oegentänkta tillkännagivande som hennes eget parti har drivit igenom.

Jag är inte bara kulturutskottets ordförande. Jag är också kulturpolitisk talesperson för Moderaterna. Det kan inte råda någon som helst tvekan om var vi hela tiden har stått i den här frågan. Jag tycker att det måste kännas tryggt och skönt för kulturministern att veta var hon har oppositionen – att man inte vacklar och vänder kappan efter vinden, utan står fast vid vad man har sagt.

Prot. 2016/17:103
2 maj

Svar på
interpellationer

Men jag är tacksam för svaret i dag. Jag hör vad ministern säger ”mellan raderna”. Detta är ingenting som hon själv vill ha. Det märks. Eftersom jag nu tycker att jag känner kulturministern ganska bra måste jag säga att det skulle förvåna mig om det var hennes förslag att driva den typ av socialistisk politik som en evenemangslista skulle innebära. Jag önskar bara att hon kunde ha varit ännu tydligare i debatten i dag. Men jag hör som sagt mellan raderna, och jag räknar med att vi slipper förslag på riksdagens bord om införande av en evenemangslista.

Anf. 121 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar Olof Lavesson för debatten och för engagemanget.

Det finns en utredning. Det finns remisser. Det finns många frågor att avväga. Vi behöver rätt balans mellan behovet av fri konkurrens och medborgarnas grundläggande rättigheter att ta emot information. Det är med andra ord många frågetecken som behöver rätas ut, och frågan om en evenemangslista kräver fortsatt noggrann beredning. Vi lär återkomma i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2016/17:401 om terrorhotet och återvändande terroriststridande

Anf. 122 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Anti Avsan har frågat mig om terrorhotet och återvändande terroriststridande och efterfrågat min syn på det faktum att många kommuner saknar handlingsplaner för att arbeta med återvändande terroriststridande. Jag har också fått frågan vilka initiativ regeringen tänker ta för att samtliga kommuner ska ha handlingsplaner och riktlinjer för arbetet med återvändande terroriststridande samt vilka initiativ regeringen kommer att ta för att återvändande terroriststridande ska följas upp av individuella handlingsplaner för avradikalisering.

Låt mig börja med att understryka att arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism är mycket högt prioriterat av regeringen. Efter det fruktansvärda attentatet den 7 april i centrala Stockholm fortsätter nu arbetet med full kraft. Vi är många som är djupt berörda av hur många människor som slöt upp till stöd för det öppna och demokratiska samhället och hur våra myndigheter och centrala samhällsfunktioner agerade i samband med attentatet. Vi måste fortsatt göra allt vi kan för att det inte ska ske igen. Det förebyggande arbetet är långsiktigt och måste ständigt utvecklas. Arbetet mot våldsbejakande extremism utgår från den överenskommelse regeringen har med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Den självklara utgångspunkten är att den person som begått terroristbrottslighet ska åtalas och straffas. Förundersökning om brott ska inledas när det finns skäl att misstänka brott. Det är rättsväsendet och Säkerhetspolisen som har ansvar för att hantera personer som utgör hot mot Sverige och som är brottsmisstänkta. Regeringen har tagit initiativ för att skärpa lagstiftningen och kraftigt stärka rättsväsendets kapacitet i dessa frågor.

Gör Säkerhetspolisen och Polismyndigheten bedömningen att det inte finns anledning att misstänka att en återvändare gjort sig skyldig till brott innebär det inte att samhället ska kliva tillbaka. Kommunerna har olika förutsättningar att hantera denna typ av situationer. När kommunala verksamheter, genom Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten, får information om återvändare är det viktigt att det finns stöd och expertis för att guida de kommunala verksamheterna rätt.

Flertalet kommuner har utvecklat riktlinjer och handlingsplaner samt en beredskap för att hantera dessa frågor. Det konstaterar de aktörer som har att stödja kommunerna i detta arbete. I flertalet kommuner och stadsdelar behöver dock arbetet kontinuerligt uppdateras och bli bättre. Som Polismyndighetens rapport om utsatta områden visar har flera av de områden som haft problem med rekrytering till strider i utlandet också andra mycket allvarliga problem. Kontinuerlig kunskapsutveckling och uppföljning krävs för att arbetet mot extremism ska prioriteras i kommunerna. Den nationella samordnaren kommer under 2017 att tillsammans med länsstyrelserna möta samtliga kommuner. Inom kort kommer även samordnaren att ge ut en vägledning för hur kommuner kan ta fram lägesbilder samt revidera vägledningen för handlingsplaner. I juli kommer samordnaren att publicera lägesbilder över den våldsbejakande extremismen i Sverige och vad som görs på kommunnivå för att motverka sådan extremism.

För att tydliggöra ansvarskedjan och respektive myndighets och kommuns ansvar avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en nationell vägledning i samverkan med berörda myndigheter, såsom Säkerhetspolisen och Polismyndigheten. Vägledningen ska bland annat klargöra ansvarsfördelning och samverkansformer för återvändare från strider i utlandet. Regeringen avser också att tillsätta en utredning som tittar på sekretesslagstiftningen vad gäller informationsutbyte mellan samverkande myndigheter i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism. När den nationella samordnarens verksamhet görs permanent i början av 2018, vid en existerande myndighet, är även avsikten att arbetet gentemot kommunerna ska bli mer operativt.

Regeringen prioriterar det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism. Vi kan inte skydda oss mot allt, men vi ska göra allt vi kan för att skydda oss.

Anf. 123 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Inledningsvis vill jag säga att ofta när man talar om hur saker och ting förhåller sig berättar man hur det borde vara och inte hur det verkligen är. Jag har inte någon annan uppfattning i stora delar av det som kultur- och demokratiministern säger i sitt svar. Men jag tycker nog inte att jag har fått svar på min första fråga.

Min första fråga gällde att det nog är ett känt faktum att många kommuner saknar handlingsplaner för att arbeta med återvändande terroriststridande. Det har kultur- och demokratiministern inte heller invänt mot. Men det finns inte någon uttalad uppfattning om det förhållandet. Själv tycker jag att det är sorgligt, ledsamt och tråkigt med tanke på att det här är brister i den offentliga hanteringen av det problem som är väldigt mångfasetterat.

I min interpellation nämner jag en del om utgångspunkterna för detta. Skälet till att jag talar om lagföring är att jag nog tycker att en rimlig återanpassning i samhället av personer som har varit iväg och kanske begått brott måste börja med lagföring. Det är inte meningen att man ska kunna komma undan med allvarlig brottslighet och sedan fortsätta precis som om ingenting har hänt när man har kommit tillbaka till Sverige.

Nu är också det förebyggande arbetet mer mångfasetterat än att det bara handlar om återvändande terroriststridande. Återvändande terroriststridande är personer som förmodligen har radikaliserats, eftersom det är skälet till att de har åkt iväg och kommit tillbaka.

Vi vet från internationell forskning att ungefär 15 procent av dem som har åkt iväg från ungefär 120 av världens alla länder i dag är beredda att utföra terroristattentat på hemmaplan i sina egna länder eller i andra länder som de har åkt till efter att ha deltagit i olika aktiviteter med terroristorganisationer.

Även om de själva inte är beredda att göra attentat eller medverka i dem medverkar de kanske i radikaliserings av andra. De sprider då den våldsideologi som får så fatale effekter för andra människor inte bara i Sverige utan i väldigt många av världens länder.

Den här interpellationen är inte en interpellation med anledning av det fruktansvärda som hände på Drottninggatan i Stockholm. Den ställde jag därför att jag har varit bekymrad över de här frågorna sedan tidigare. Vi vet att många kommuner saknar handlingsplaner. Också den nationella samordnaren efterlyser egentligen det jag frågar om, nämligen kommunala handlingsplaner och riktlinjer för arbetet med återvändande terroriststridande.

Vi har också haft en kritik mot regeringen för att den har en strategi mot terrorism men inte några konkreta handlingsplaner. Det som jag lite glädjande kan konstatera här är att det som finns i svaret från kultur- och demokratiministern är i praktiken en nationell handlingsplan. Det hjälper inte att bara arbeta med enskilda kommuner eller försöka samordna kommuner. Man måste samordna all verksamhet som har bäring på det problem som vi försöker lösa. Det handlar om polisen, Säkerhetspolisen, andra statliga myndigheter och kommuner. Återkom gärna med svar på fråga ett!

Anf. 124 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag kan inte annat än skriva under på det som riksdagsledamot Avsan säger. Det krävs en samordning och en mycket bredare och större samordning än vad som har varit.

Under de två och ett halvt år som jag har varit statsråd och haft den nationella samordnarens kansli under mig har vi kraftigt förstärkt deras

arbete. Redan i juni förra året gav jag dem i uppdrag att komma med förslag på hur vi gör verksamheten nationell, permanent och mer operativ. Det var tydligt att det är vad som behövs. De har arbetat fram ett förslag. Det har varit ute på remiss. Inom kort kommer vi att återkomma om hur verksamheten ska utvecklas och hur man ska arbeta vidare vid en permanent befintlig verksamhetsstruktur från och med årsskiftet.

Vad gäller återvändargruppen som Säpo, säkerhetspolisen, ansvarar för har vi haft samtal med Säpochefen om den. Liksom avhoppargruppen är det en heterogen grupp. Det gör utmaningen med dessa grupper stor. Här finns, precis som riksdagsledamoten beskriver, individer som sannolikt eller i varje fall potentiellt kan göra stor skada i samhället.

Just eftersom det är en heterogen grupp behövs många olika insatser riktas mot dessa individer för att vara effektiva. De behöver nästan vara skräddarsydda i vissa fall. Man behöver ha många olika kompetenser för att verkligen nå och arbeta med dessa individer.

Samordnaren har ett tydligt uppdrag att stödja arbetet mot dessa individer. Regeringen har avsatt medel till detta arbete. Men mer kommer att behövas. Säpo beskriver själv hur de arbetar med dessa grupper och med individer i grupperna.

Det tål att påminnas om att både återvändarna och avhopparna enligt Säpo är identifierade. Det som säkerhetspolisen beskriver som ett stort hot är de som radikaliseras på egen hand, kanske bakom sin dator, som vi har svårt att finna och som vi därför behöver arbeta väldigt brett och målmedvetet kring för att i så tidiga skeden som möjligt identifiera och sätta in insatser mot.

Där ser jag att vi behöver förstärka resurserna ytterligare. Därför är det oerhört positivt att vi har den överenskommelse som finns mellan våra partier och att det pågår samtal i detta nu efter terrorattacken som hände i Stockholm. Det kommer förhoppningsvis att ytterligare förstärka inte bara insatserna utan också den gemensamma synen på att detta är stora hot mot allas vårt väl och ve i hela vårt samhälle. De hoten behöver bekämpas kraftfullt.

Anf. 125 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag kan instämma i det som sas om individuella handlingsplaner för avradikalisering eftersom det inte är en homogen grupp. Människor har naturligtvis olika bevekelsegrunder för varför de beger sig iväg för att strida för en terroristorganisation eller medverka i dess verksamhet på något annat sätt. Det är också det jag har frågat om.

Med tanke på det som statsrådet sa om att människor radikaliseras på egen hand vid datorn visar internationell forskning att det trots allt inte är så vanligt. Utgångspunkten är någon form av personlig kontakt. Sedan är det som finns på sociala medier och internet i övrigt ett säljstöd för det budskap de har fått till sig på något sätt.

Det är möjligen också så att man kanske inte känner till alla personer som har radikaliserats eller varit på väg att radikaliseras. Den kontrollen av människor kan man rimligtvis inte ha.

Vad som är lite intressant med dagens diskussion är att i Svenska Dagbladet på Brännpunkt skriver i dag statsrådets partikamrat Gustav Fridolin om just det här temat. Det som påpekas i artikeln är att människor för att kunna ha tillit till den öppna samhälle som vi alla vill behålla ska vara

trygga med att de som innehar den politiska makten gör det som går för att förebygga och förhindra död. I detta inbegrips lagstiftningsinsatser för att säkerställa att vi kan identifiera och ta itu med våldsgrupperingarna innan de når sitt mål.

Jag har ingen avvikande uppfattning mot detta. Men min frågeställning, alldeles oavsett vad som har hänt i Sverige tidigare, är: Gör ni verkligen det? Gör regeringen det som krävs? Vi har känt till bristerna under en viss tid, och att det har blivit mer aktuellt att diskutera dem får inte vara beroende av att enskilda människor har råkat väldigt illa ut på grund av det fruktansvärda som hände på Drottninggatan. Detta hot finns hela tiden.

Tycker kultur- och demokratiministern att regeringen har gjort tillräckligt? Eller kan man kanske just i denna stund säga att vi behöver nog ändå göra lite mer och växla upp? Moderaterna har en ganska omfattande motion om kraftfulla åtgärder mot terrorism. Där pekar vi på behovet av en konkret handlingsplan som samordnar alla myndigheter och alla verksamheter som arbetar med detta. Det är egentligen det som bekräftas i svaret från kultur- och demokratiministern.

Men det finns också en mängd andra saker som vi pekar på som oerhört viktiga. Det gäller också kommunernas ansvar. Räcker det att föra samtal med kommunerna? Vad gör man med de kommuner som inte tar itu med problemen? Anser kultur- och demokratiministern att det finns skäl att överväga lagstiftning? Hur ska man annars tvinga kommuner att göra olika saker – eller kanske snarare *förmå* kommuner att göra olika saker? Det mesta kommunerna gör i dag är statlig verksamhet som de bedriver för att riksdagen har fattat beslut om lagstiftning om vad kommunerna är skyldiga att göra. Är inte detta någonting som är så angeläget att man måste överväga att gå fortare fram och lagstifta om det?

Anf. 126 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Det korta svaret är att vi självklart måste göra mer – ständigt. Det har jag upprepat i snart två och ett halvt år. Vi har också ökat resurserna när det gäller det förebyggande arbetet och när det gäller arbetet mot terrorism. Vi har ändrat lagstiftningen på en rad områden.

Vad gäller detaljerna kring lagstiftningen – det som har skett och det som pågår – får jag hänvisa till ansvarigt statsråd justitieminister Morgan Johansson. När det gäller terrorismarbetet och detaljerna i det får jag hänvisa till inrikesminister Anders Ygeman.

Jag ska tala om arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, alltså det arbete som måste ske i tidiga skeden och där vi behöver mer samverkan. För att verkligen svara på riksdagsledamotens fråga: Där har det blivit tydligt att kommunerna behöver mycket mer stöd och påtryckningar. Vi behöver ett operativt arbete.

Låt mig upprepa att det var därför jag redan i juni förra året gav samordnaren just detta uppdrag. Vi behöver nu säkerställa att verksamheten kommer på plats med de resurser som krävs och med en definition av hur man ska arbeta. Jag välkomnar oerhört mycket att vi har en gemensam syn på vikten av detta arbete så att vi säkerställer att de resurser som krävs också finns.

Låt mig exemplifiera vad som har gjorts fram tills nu. Samordnaren kommer om några månader att lämna en beskrivning av detta. Men vi har

också gett såväl Statens institutionsstyrelse som Kriminalvården och Socialstyrelsen uppdrag som inte fanns där från början. Det beror på att vi har sett exempel både från vårt land och från många andra länder i Europa och världen på hur människor har radikaliserats i våra fängelser. Detta är några viktiga uppdrag.

Vi behöver säkerställa att sekretesslagstiftningen i möjligaste mån – det pågår samtal om detta nu och bereds underlag till en utredning – verkar för att man ska kunna dela den nödvändiga information som krävs för att socialtjänsten och den lokala polisen ska kunna genomföra sitt viktiga arbete i samverkan med Säkerhetspolisen.

Anf. 127 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag tycker nog att det jag frågade om när det gäller kommunernas ansvar är någonting som också är kultur- och demokratiministerns ansvar. Det ligger helt i linje med det som beskrivs i den nationella strategin mot våldsbejakande extremism som kommer från den nationella samordnaren. Det här måste ändå vara det som ligger inom kultur- och demokratiministerns ansvar.

När man ser på de åtgärder som vidtas frapperas man lite grann av vad det handlar om. Att förhindra på denna nivå handlar om två saker: stöd till avhoppare och en verksamhet som delvis har varit ganska kritiserad, nämligen en stödtelefon. Jag tycker nog att det är ganska torftigt, herr talman. Det borde finnas någonting mer.

Visst är det bra med stöd till avhoppare. Det är bra om man bygger ut avhopparverksamheter. Men det här är i så fall definitionsmässigt personer som själva har bestämt sig för att de ska lämna denna miljö. Hur gör vi med alla dessa människor som har radikaliserats men som själva inte har påverkats av andra att göra nya och bättre livsval än dem de har växlat in på? Här handlar det om att identifiera denna typ av personer och att försöka uppsöka dem och förmå dem att ändra sig. Nu vet vi att säkerhetspolisen har vissa samtal, men här kan man göra mycket mer.

Jag tycker nog att kultur- och demokratiministern i den mån hon kan, i enlighet med vad hon själv har sagt under denna debatt, ska förmå sitt fögderi och den nationella samordnaren att lägga till lite mer för att förhindra. Lösningen kan inte bara vara stöd till avhoppare och en stödtelefon.

Anf. 128 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Nej, precis – lösningen kan inte enbart vara detta. Det identifierade jag redan i juni förra året. Därför kommer verksamheten gentemot kommunerna att bli mer operativ, och det kommer att bli en permanent verksamhet. Den kommer inte längre att bedrivas i kommittéform. Det här är ett arbete som vi inte ser något slut på. Här behöver insatserna tvärtom öka, och vi behöver bli operativa. Vi behöver stötta de kommuner som ännu inte har utvecklat arbetet, och vi behöver från en nationell myndighet se till att arbetet bedrivs.

Jag vill än en gång poängtera att de som har begått brott ska ställas inför rätta. Det är helt centralt i den rättsstat vi lever i, och säkerhetspolisen behöver därför också de resurser som krävs för att kunna bedriva sitt viktiga arbete och ta sitt ansvar. Vi behöver säkerställa att den information som finns och som behöver komma socialtjänsten, alltså kommunerna, till

Prot. 2016/17:103
2 maj

Svar på
interpellationer

del också kommer till socialtjänsten. Det är ett stort behov som jag har identifierat och som vi därför just nu arbetar med.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2016/17:447 om bidrag till organisationer som motverkar demokratiska principer

Anf. 129 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Roger Haddad har ställt frågor om bidrag till organisationer som motverkar demokratiska principer. Han har frågat mig om regeringen kommer att vidta åtgärder, exempelvis att tillsätta en utredning, för att se över villkoren för statsbidragen till de organisationer som inte omfattas av den redan pågående översynen av statens stöd till trossamfund. Han har även frågat om regeringen avser att ta initiativ för att säkerställa att kommuner, landsting och regioner inte använder sina offentliga medel till organisationer och trossamfund som inte respekterar demokratiska principer.

Det civila samhällets organisationer är en central del av vår svenska demokrati. Hundratusentals svenskar engagerar sig varje dag i ideella organisationer och föreningar, på idrottsplatser och i gympahallar, på scout-hajker och i friluftslivet, i studiecirkel och i läxhjälpprojekt. I mötet mellan människor uppstår en gemenskap som bidrar till tillit och sammanhållning. Den svenska staten har sedan årtionden tillbaka en politik som stöder det civila samhällets engagemang.

Bidragsgivningen till organisationerna måste dock ske under strikt kontroll. I flera förordningar som reglerar statsbidrag till organisationer finns demokrativillkor som bland annat innefattar att en organisation i sin verksamhet ska respektera demokratins idéer, inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering som ska vara uppfyllda för att organisationen ska kunna få bidrag.

Regeringen ser nu över dels vilka förordningar som inte har sådana kriterier, dels om det finns behov av att skärpa demokrativillkoret. Andra insatser är förslag till skärpta krav för bidrag till etniska organisationer och översyn av statens stöd till trossamfund. Utöver detta gav regeringen redan i höstas Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att redovisa hur de arbetar för att säkerställa att de organisationer som får organisationsstöd också lever upp till demokratikriteriet.

När det gäller kommuner, landsting och regioner bör de självständigt ta ansvar för att säkerställa att de offentliga medel som de delar ut inte används till organisationer som inte respekterar demokratiska principer. Att så sker är angeläget.

Regeringen värnar såväl den dialog vi har med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna genom tillkännagivanden om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism som överenskommelsen om åtgärder mot terrorism. Dessa frågor är högt prioriterade av regeringen, och ett intensivt arbete pågår.

Anf. 130 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Tack, demokratiminister Alice Bah Kuhnke, för svaret på min interpellation! Liberalerna inlämnade den här interpellationen den 6 april. Bakgrunden är att vi ingick en överenskommelse med regeringen redan 2015 när det gäller åtgärder mot terrorism men också radikaliserings- och våldsbejakande extremism. En del i den överenskommelsen var att vi inte ska ha några offentliga medel som går till organisationer eller trossamfund som på olika sätt stöder extremism, radikaliserings- eller annan typ av våldsbejakande budskap.

Ett konkret resultat som vi välkomnar är utredningen om översyn när det gäller trossamfundet som statsrådet har refererat till. Det vi saknar och fortfarande inte har sett något konkret om är de som inte omfattas av trossamfundet.

Herr talman! Till dem som följer den här debatten vill jag säga att när det gäller trossamfundet handlar det om drygt 90 miljoner kronor per år som fördelas till dem. Vi tycker att det är bra att den utredningen görs, men den stora ekonomiska potten på drygt 300–400 miljoner kronor per år fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. De fördelar pengar till föreningar och organisationer, och de omfattas inte, menar vi, av den här översynen.

Jag vill fortfarande få ett svar på frågan om regeringen tänker tillsätta en utredning eller göra en översyn när det gäller den delen.

Jag noterade också, herr talman, att statsrådet inte verkar ha tagit till sig de återkommande exempel som man blir alldeles mörkrädd av – föreningsordförande, religiösa företrädare och styrelseledamöter som sitter i olika organisationer som får pengar och som inte, skulle jag vilja säga, följer svensk lagstiftning eller de här demokratiska principerna som vi talar så mycket om. Statsrådet skrev ju själv en artikel för snart ett år sedan, den 1 juni, om just åtgärder mot hatpredikanter och hatorganisationer.

Då är frågan: Har stödfunktionerna och regelverket när det gäller etniska organisationer förändrats sedan förra året? Översynen när det gäller trossamfundet har påbörjats. Det vet vi. Har myndigheternas rutiner för att betala ut bidrag förändrats sedan den 1 juni förra året? Regeringen skrev i den artikeln att man är beredd att se över detta.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att regeringen här säger i sitt svar att det i flera förordningar som reglerar statsbidrag till organisationer finns demokrativillkor. Har vi ännu inte, snart ett år efter demokratiministerns artikel och två och ett halvt år sedan statsrådet tillträdde sitt uppdrag, gjort de här skärpningarna, trots återkommande blufforganisationer och extremistiska personer och organisationer som fortsätter att ta del av statens offentliga medel?

Anf. 131 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Roger Haddad, för frågan och debatten! Det finns få saker som gör mig så upprörd som när man utnyttjar system. Att man tar skattebetalarnas pengar och använder dem till saker som de inte är ämnade för eller att de går till organisationer som inte står på en demokratisk grund eller som bjuder in hatpredikanter gör mig så otroligt upprörd. Det finns många som kan vittna om den upprördheten.

Prot. 2016/17:103

2 maj

Svar på
interpellationer

Inte minst var det här en stor sak för mig när jag under en kort period var generaldirektör för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, utsedd av den förra regeringen, och lyfte den här frågan med bland annat dina partikamrater som då satt i regering. Det här är alltså en fråga som jag har burit med mig, inte minst som aktiv i Scouterna, Svenska kyrkan, Röda Korset och Rädda Barnen och så vidare. Det här har varit helt centralt för mig. Pengarna ska jobba på rätt sätt. Det är skattebetalarnas pengar, och de ska gå till demokratiska organisationer.

Man ska veta att det delas ut 12 miljarder kronor i statligt stöd via ca 150 olika anslag av 25 olika myndigheter till det civila samhället. Samtidigt som allt det här görs av myndigheterna är det helt avgörande också för vårt system att enskilda statsråd inte lägger sig i och pekar på vilka som ska få vad. Eller hur? Då hamnar man hos konstitutionsutskottet. Tvärtom måste vi säkerställa att våra myndigheter har tydliga föreskrifter och att dessa följs och handläggs på samma sätt.

Det här har lyfts under många år, långt tidigare än när vi blev regering, och ändå gjordes inte tillräckligt mycket. Däremot har vi gjort en hel del under tiden sedan vi tillträdde.

Lyssna noga nu: Vi har uppmärksammat och debatterat det, och det är själva grunden. Vi behöver se till att få en enhetlig behandling, både när det gäller definitionen av demokrativillkoren och när det gäller hur man handlägger det här, för det har spretat. Därför har vi ett arbete där vi nu har gjort en intern översyn, och för att få en enhetlighet har vi tittat på hur alla de här olika förordningarna – det är väldigt många – på olika sätt definierar demokratikriterierna.

En organisation ska inte kunna få stöd enligt demokratikriterier från en myndighet men inte från en annan för att kriterierna ser olika ut. Vi måste mena samma saker med det vi skriver fram och med hur vi låter skattebetalarnas pengar jobba.

Samtliga departement är involverade i arbetet med tydliga demokrativillkor. Det är vi som har satt igång det här sedan vi tillträdde, och det är vi som jobbar fram det här nu.

Vi måste också förbättra myndigheternas rutiner för bidrag. Därför har jag gett Statskontoret i uppdrag att genomföra en myndighetsöversyn av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och i den särskilt analysera myndighetens bidragshantering. I det uppdraget ska de också säkerställa att MUCF har de verktyg som krävs för att kunna tillämpa demokratikriteriet fullt ut och analysera rutiner vad gäller kvalitetssäkring, uppföljning och kontroll. Det här uppdraget ska redovisas senast i september 2017.

Vi har också gett MUCF i uppdrag efter debattartikeln – just för att nå de här grupperna som Roger Haddad frågar efter, alltså de som är utanför trossamfunden – att redovisa hur de arbetar för att säkerställa de organisationer som får bidrag lever upp till demokratikriteriet. Det uppdraget ska också redovisas senast i september 2017.

Vi har också tillsatt en utredning för att se över stöden till trossamfunden. Utredaren ska bland annat föreslå ett nytt regelverk för förtydligade krav på demokratiska värderingar.

Allt detta är alltså sådant som har skett och sker efter det att vi blev regering, men det har varit diskussion om detta under många år dessförinnan.

Anf. 132 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Jag är inte alls imponerad av statsrådets svar. Hur kan man stå i den här kammaren och vara nöjd med att extremistiska, våldsbejakande muslimska organisationer fortfarande och återkommande får bidrag av de myndigheter som statsrådet har ansvar för?

Jag har med mig exempel på ett par beslut som myndigheten under statsrådets departement och utbildningsdepartementet har beslutat om. Det gäller Sveriges Förenade Muslimer och exempelvis projektet Spiritus Mundi, som nyligen fick ett beslut om att återbetala bidrag.

När Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i oktober granskade exempelvis Sveriges Förenade Muslimer ansåg man att de inte hade begått några fel och att de var berättigade till den dryga halva miljon de fick förra året. Men för två veckor sedan kom ett nytt beslut från samma myndighet, som lyder under demokratiministern, där det stod att de ska återbetala och att de inte har rätt till bidraget.

Hur kommer det sig att man på så kort tid kan fatta så helt olika beslut i så viktiga frågor? Det är uppenbart att kontrollen brister. Det är uppenbart att myndigheten, MUCF, inte fullgör sitt uppdrag. Jag har sett ett uttalande man har gjort om att det beslutet har fattats på grund av skarpare bedömning.

Vi kan inte bara hoppas att det sitter en tuff handläggare på en myndighet. Regelverken, strukturerna, måste vara jättetydliga. Imamer och religiösa ledare som säger att tolvåringar ska hamna i helvetet ska banne mig inte ha en krona av skattebetalarnas pengar, herr talman! De som jämför flickor med rena chokladaskar ska inte ha pengar.

Flera av föreningarna som får bidrag av de här myndigheterna har anlitat hatpredikanter eller predikanter som förordar en syn som inte är förenlig med demokratiska principer. Det gäller synen på kvinnor, och det gäller hur de har uttalat sig antisemitiskt eller för den delen homofobiskt.

Två och ett halvt år efter att regeringen och statsrådet tillträdde och snart ett år efter att statsrådet skrev sin artikel fortsätter utbetalningarna av bidragen till dessa organisationer. Det är obegripligt.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor följer ett slags riktlinjer för hur de ska granska. Jag har ägnat ett antal timmar åt att studera hur de jobbar.

Herr talman! De tittar på stadgar, årsmötesprotokoll, verksamhetsberättelser och policydokument. Det är väldigt enkelt att ta del av de handlingarna, antingen direkt eller från hemsidan. Det står också att de vid behov kan titta på nyhetsrapportering eller besöka organisationernas hemsidor – vid behov.

Om det är den kontrollapparaten, den tuffa kontrollfunktionen, som statsrådet hänvisar till blir jag orolig. Det är nämligen inte alls ett effektivt sätt att komma åt de föreningar som vi verkligen vill komma åt.

Anf. 133 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Riksdagsledamot Haddad är uppeldad, med rätta. Det är fruktansvärt när skattebetalarnas pengar går till antidemokratiska krafter, till hat. Det är oacceptabelt.

Jag tror dock att man ska lugna ned sig så att man riktar kritiken till rätt person. Jag är inte ansvarigt statsråd för Myndigheten för ungdoms-

och civilsamhällsfrågor. Jag är ansvarig för ett trettiotal myndigheter. Det är inte en av dem. Anna Ekström är ansvarig för den myndigheten. Om du, Roger Haddad, vill tala mer om hur den myndigheten styrs, utifrån de myndighetsdialoger som sker kontinuerligt, får du vända dig till gymnasie-minister Anna Ekström.

Jag är likväl demokratiminister. Just därför har jag, nu med Anna Ekström men också tidigare med Aida Hadzialic, drivit på för att stärka och säkerställa att vi har demokratikriterier som fungerar och för att de ska handläggas likvärdigt på de olika myndigheterna. Precis som jag beskrev är det många olika myndigheter som ger stöd till det civila samhället. Det kan inte vara på det sättet att en myndighet har ett demokratikriterium och att en annan myndighet har ett helt annat kriterium, att man handlägger på olika sätt. Det måste likställas.

Det är någonting som har lyfts fram under lång tid. Det väcker därför en fråga. Vi har satt en hel del aktiviteter i verket. Vi säkerställer nu att myndigheterna tvingas synliggöra hur man handlägger och arbetar med de här frågorna och vilka olika kriterier man har. Men frågan lyftes upp för fem och tio år sedan, och den tidigare regeringen gjorde ingenting åt det, trots påtryckningar och trots att frågan lyftes upp. Det är enkelt att stå och skrika nu att mycket måste ske.

Mycket rullar nu ut, äntligen. Äntligen gör vi en översyn över samtliga bidragsgivande myndigheter. Och som jag sa är det väldigt många. Det är 25 olika myndigheter. Äntligen definierar vi vad det här ska innebära, hur man ska göra. Äntligen har vi utredningar som skärper kraven. Äntligen ser vi effekter.

Men om Roger Haddad vill ha tydligare ingångar till varför en specifik myndighet arbetar på ett visst sätt får han som sagt vända sig till det ansvariga statsrådet för den myndigheten eller direkt till myndigheten.

Anf. 134 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Det här är en anmärkningsvärd debatt. Varför kommer då statsrådet, demokratiministern, över huvud taget till kammaren och besvarar min interpellation om demokratiska principer när det gäller bidrag och organisationer som inte omfattas av översynen när det gäller trossamfund? Demokratiministern kanske skulle ha överlämnat interpellationen till sin kollega. Dessutom är hon och hela regeringen kollektivt ansvariga för det man har gjort och inte har gjort när det gäller de här frågorna.

Det räcker inte att säga att det är fruktansvärt och att de här organisationerna inte ska ha några pengar. Faktum är att de organisationerna fortfarande får statliga bidrag från olika typer av myndigheter.

Vi har också frågat regeringen om man kan göra någonting från nationell nivå när det gäller de kommuner och regioner som på olika sätt är med och finansierar, med lokaler och föreningsbidrag, och där kontrollen är dålig. Det finns oerhört många exempel där det inte fungerar.

Demokratiministern refererar själv i sitt svar att hon har gett det ena och det andra uppdraget, att hon har gett Statskontoret uppdrag. Man kan inte i ena stunden säga "Nej, jag har inte ansvar för den här frågan" för att andra stunder företräda regeringen, i interpellationssvaret och i varenda mediekommentar när det gäller bidrag till extrema organisationer. Det är ohållbart.

Herr talman! Jag inser att demokratiminister Alice Bah Kuhnke inte vill ha ansvar. Hon har egentligen inte gjort särskilt mycket åt problemet, trots att hon skrev en jättelång artikel den 1 juni 2016 och trots att hon tycker att det här är fruktansvärt och oacceptabelt. Jag kan bara konstatera att våldsbejakande extremister, imamer som vill kasta tolvåringar i helvetet och de som har en fientlig kvinnosyn fortsätter att få bidrag från svenska staten. Det är helt oacceptabelt.

Anf. 135 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Det är oacceptabelt att skattepengar går till antidemokratiska krafter. Det är något upprör och engagerar regeringen. Därför har vi tillsatt en rad åtgärder, för att skärpa kraven och för att säkerställa att skattebetalarnas pengar inte används till hot, till hat och till att sprida de mest fruktansvärda budskap.

Vi ser just nu över myndigheternas rutiner för bidrag. Vi har gett Statskontoret i uppdrag att granska och göra en myndighetsöversyn av MUCF. Vi har säkerställt att MUCF lämnar en rapport om hur de arbetar för att ge bidrag till rätt organisationer. Vi gör en översyn av enhetligheten när det gäller de olika bidragsvillkoren. Vi har också tillsatt en utredning för att se över hur trossamfunden arbetar.

Det vi gör nu är att vidta åtgärder, breda och flertalet åtgärder, som inte har vidtagits tidigare. De vidtas nu, av den här regeringen, eftersom det är vi som är regering. Det betyder inte att vi är nöjda med hur det är. Vi har tillsatt det här breda spektrumet av åtgärder eftersom vi vill se en förändring.

Att det är jag som är här och svarar på frågan beror på att Roger Haddad riktade den till mig ur ett brett demokratiperspektiv. Och jag svarar för vad regeringen har gjort, utifrån olika statsråds ansvarsområden. Det är inte konstigare än så. Men det är på det sättet att olika statsråd har olika myndigheter under sig. Och just MUCF är inte en av de myndigheter som jag har under mig.

Som demokratiminister är jag väldigt glad över att regeringen, som jag är en del av, nu vidtar alla de här åtgärderna. Vi accepterar inte att skattebetalarnas pengar går till hat. De ska användas till det de är tänkta för. Det är bara demokratiska organisationer som ska få statsstöd, och det kommer vi att se till.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2016/17:456 om ålfiske som kulturarv

Anf. 136 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Maria Malmer Stenergård har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder för att föra upp ålafisket längs Hanöbukten på Unescos lista över immateriella kulturarv. Jag har också fått frågan om jag avser att ompröva beslutet att inte föra upp andra immateriella kulturarv på denna lista.

Inom ramen för arbetet med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet, som Sverige ratificerade 2011, har medlemsländerna möjlighet att nominera till en lista över immateriella kulturarv i behov av omedelbart trygghet till den representativa listan över mänsklighetens immateriella kulturarv och till ett register över goda metodiska exempel.

Sveriges åtagande enligt konventionen handlar bland annat om att säkerställa tryggheten av det immateriella kulturarvet inom landet, att identifiera och definiera de olika delarna av det immateriella kulturarvet i samråd med det civila samhällets aktörer och att upprätta en eller flera nationella förteckningar.

Institutet för språk och folkminnen, som är den myndighet som har huvudansvaret för det svenska arbetet med det immateriella kulturarvet, har hittills främst arbetat med att bygga upp en nationell förteckning. Ett fortsatt arbete med denna är enligt myndigheten nödvändigt för att i framtiden kunna nominera till Unescos internationella listor. Institutet för språk och folkminnen bedömer att det även finns svåra metodiska utmaningar som löpande behöver hanteras i det fortsatta arbetet.

Regeringen anser att det är rimligt att lyssna till den bedömning som expertmyndigheten gör i frågan. Återhållsamhet avseende nomineringar till Unescos listor är på intet sätt unikt för Sverige – när nu Norge valt att nominera är det första gången ett nordiskt land väljer att så göra.

Det råder dock ingen tvekan om att immateriella kulturyttringar utgör en viktig del av kulturarvet och att konventionen är viktig i arbetet med att bevara och utveckla dessa. I den kulturarvspolitiska propositionen gör regeringen bedömningen att det internationella registret över goda exempel på arbete med att bevara det immateriella kulturarvet redan nu spelar en viktig roll i det svenska arbetet med konventionen. Därför har regeringen nyligen nominerat Sagobygden i Kronoberg till registret.

Om det nationella förteckningsarbetet utvecklas vidare och de metodiska utmaningar som finns inom arbetet kan hanteras kan regeringen i framtiden komma att göra en annan bedömning avseende nominering till Unescos listor över det immateriella kulturarvet. Sådana eventuella nomineringar ska då vila på solid vetenskaplig grund och utgå från den expertkunskap som finns hos Institutet för språk och folkminnen och andra berörda kunskapsinstitutioner. Sådana nomineringar måste också formas i demokratiska arbetsprocesser som säkerställer det civila samhällets inflytande.

Huruvida ålafisket vid Hanöbukten i framtiden skulle kunna vara aktuellt att nominera är alltså i första hand en fråga för expertisen att avgöra.

Anf. 137 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Nu är det dags för världens länder att nominera levande traditioner till Unescos listor över immateriella världsarv. Det baseras på en konvention som Sverige ratificerade 2011 och som på många sätt liknar världsarvs-konventionen, som skyddar platser, byggnader och monument. Skillnaden är att den listar sådant som man inte kan ta på, såsom kulturer och traditioner.

Att få fler svenska världsarv är betydelsefullt för bevarande av traditioner men också för att bidra till viktig turism. Norge har nominerat folkmusik och dans och Belgien sin ölkultur. Det finns gott om svenska traditioner att bevara och belysa.

I Sverige har vi sedan en tid tillbaka låtit Institutet för språk och folkminnen lista svenska levande kulturarv. Där finns bland annat lucia, midsommarbålet, fäbodkultur, fika och den för Skånes del så viktiga ålaks- kulturen längs ålaks- kusterna.

Så här står det om den: "Förutom själva fisket, med dess specifika redskap, kunskap och organisation, rör det sig om traditioner och kunskap kring mat och måltider, muntlig tradition i form av berättelser och speciella benämningar, byggnadstraditioner samt kunskapen om den så kallade hommakästen."

Ålaksfisket hotas nu bland annat av det internationella fisket och om- derna vattenkraftverk. Men ålaksfisket och hela kulturen kring det är värda att bevara för eftervärlden och behövs också för att bevara kunskapen och omsorgen om ålen. Där kan Unescos världsarvslista spela roll för bevaran- det till eftervärlden men också för att locka turister, som jag nämnde.

Det finns egentligen tre olika listor: dels den som listar kulturarv med behov av omedelbart trygghet och som riktar sig mot hotade kulturarv, dels den representativa listan, som har en mer allmängiltig inriktning, och därutöver ett register över goda metodiska exempel.

Om jag vore kulturminister och tittade på dessa listor och tvingades att prioritera skulle jag definitivt prioritera den som handlar om de hotade kulturarven, för att skydda dem som håller på att gå förlorade innan det är för sent. Men så jobbar inte regeringen.

Den här regeringen skriver i sin kulturarvsproposition: "Regeringen bedömer vidare att det bör vara en utgångspunkt för det fortsatta arbetet att värdehierarkier som graderar betydelsen av olika immateriella kulturarv bör undvikas." Däremot skriver regeringen att det internationella re- gistret över bästa metodiska exempel kan spela en viktig roll i arbetet med konventionen. Alltså vill regeringen inte nominera något världsarv utan väljer att bara lyfta fram goda metodiska exempel.

Vi skulle alltså ha en chans att lyfta fram fler världsarv, att marknads- föra Sverige och att bidra till ökad turism. Vi har en möjlighet att trygga de hotade kulturarven för eftervärlden, men regeringen väljer att avstå från det därför att man inte vill skapa värdehierarkier. Detta visar bara en sak, tycker jag, nämligen att det för regeringen finns en enda kulturtradition som står över alla andra, och det är jantekulturen. Varför är regeringen så benägen att bevara den?

Anf. 138 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Tack, Maria Malmer Stenergård, för debatten och för att jag får möj- lighet att diskutera kulturarvsfrågor! Det är ett av mina favoritämnen och något som jag har ägnat mycket tid åt, inte minst under detta år när jag har skrivit Sveriges första kulturarvsproposition och lagt fram den för riksdag- en. Jag ser fram emot en spännande behandling och debatt i riksdagen.

Som sagt är detta ett favoritämne, och jag vill verkligen lyfta fram det svenska immateriella kulturarvet. Men jag är väldigt varsam när jag diskuterar kulturarv därför att det finns expertis och en profession som gör sina bedömningar och som jag menar att vi ska lyssna till.

Jag vill skapa förutsättningar för professionen, både för dem som finns på våra institutioner och för alla som arbetar ideellt med kulturarvet. När det handlar om att gradera är det inte vi politiker som ska säga vad som är viktigt och kanske vara godtyckliga och slåss för att det bara ska vara småländskt eller var det nu ska komma ifrån och så vidare.

Tvärtom ska vi lyssna på dem som utifrån vetenskapliga grunder och expertis lägger fram förslag som vi kan gå vidare med. Därför har regeringen valt att avvakta en smula. Isof, det vill säga Institutet för språk och folkminnen, bedömer att det finns svåra metodiska utmaningar som behöver hanteras innan vi kan ta nästa steg.

Jag hoppas och känner mig relativt säker på att det kommer att komma nomineringar från svenskt håll. Vi har mycket som är fantastiskt. Några exempel som står på listan nämndes, till exempel fika, men det finns mycket mer än så.

Anf. 139 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Sverige har i dag femton fysiska världsarv – Visby, Birka och Höga kusten är några av dem. Säg vad man vill om världsarvet, och man kan ha synpunkter på att det finns politiska listor, men de bidrar till att locka besökare från hela världen och uppmärksamma vackra platser.

Nu har vi alltså en jättebra chans att lyfta fram fler kulturarv, att marknadsföra Sverige och att bidra till ökad turism. Att välja ut vissa är inte att förringa andra, men det är tyvärr det regeringen tycks mena.

För Skånes del är ålafisket på ålakusten mellan Åhus och Stenshuvud, i Hanöbuktens innersta, ett självklart kulturarv. Här finns en fyra mil lång sträcka med en enda sammanhängande sandstrand. Det är ålafisket som har gett kusten dess karaktär. Här finns ålabodar, båtar och hängen, torkställningar för nät och hommor. Det har funnits 80 bodar. I dag är 30 i bruk. Ålagillet används av våra skånska företag för marknadsföring; fram till år 2011 hade ca 140 olika nationer besökt skånska ålagillen, tillsammans med svenska och skånska företag. Och turistnäringen blir allt viktigare för den skånska, och den svenska, ekonomin.

Jag anser att vi inte har tid att avvakta på det sätt som regeringen menar att man vill göra.

Som det ser ut just nu tar politiken död på ålakulturen. Sedan 2007 finns ett generellt fiskeförbud. Man förbjuder generationsväxling av ålafisket. Det innebär att när nuvarande ålafiskare, som nu är igång, slutar att fiska dör inte bara ålafisket ut utan också en kultur som går tillbaka till 1400-talet. Traditionerna finns inte nedtecknade. Det finns inga kurser. Traditionerna vandrar i stället från generation till generation. Men nuvarande generation ser ut att bli den sista.

Många skulle säkert invända att ålafisket i sig är ett hot mot ålen. Jag skulle hävda motsatsen. Ålafisket på östkusten bedöms i dag påverka ålbeståndet i Östersjön med 2 procent. Det kan jämföras med vattenkraftens påverkan. Mellan 70 och 90 procent av blankålarna dör eller skadas varje år när de vandrar genom turbinerna i vattenkraftverken.

Vattenkraften behöver inte ålen för att överleva. Men ålafiskarna behöver ålen för att överleva. Därför är det de som tar ansvar. Det är de som har kunskapen. Det är till exempel de som har grundat ålfonden, som köper in och planterar ut glasål.

Utan ålafiskarna – ingen kunskap, ingen tradition, ingen kultur. Vågar vi verkligen riskera det?

Herr talman! I sitt svar till mig lyfter ministern fram att nomineringar måste formas i demokratiska arbetsprocesser som säkerställer det civila samhällets inflytande.

Det låter bra, men vad innebär det i praktiken? Om regeringen skulle välja att nominera till den internationella listan i dag, på vilket sätt skulle det strida mot det påståendet? De som finns på den svenska listan har ju noggrant granskats utifrån en rad parametrar av just expertisen, som ministern hänvisar till.

Något riktigt svar på varför man inte vill nominera något kulturarv, trots att man tillträtt konventionen, får jag inte. Att hänvisa till att det hittills bara är Norge av de nordiska länderna som har nominerat duger inte. Vi har kommit ganska långt i vår nationella listning och har mycket att välja på.

Det tycks i själva verket vara själva rädslan för att rangordna som präglar regeringens inställning, och det är bara att beklaga. Den rädslan kan i förlängningen bidra till utdöda svenska kulturarv.

Anf. 140 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag förstår inte riktigt varför riksdagsledamot Malmer Stenergard tror att det är rädsla för att våga rangordna som ligger bakom detta. Jag vill verkligen vara tydlig med att expertmyndigheten i fråga, som jag menar att det är helt centralt att vi lyssnar till, menar att det finns svåra metodiska utmaningar kvar och gör bedömningen att vi inte bör nominera utan fortsätta arbetet innan vi kan göra det. Vi gör bedömningen att vi ska lyssna till expertmyndigheten.

Jag är inte rädd för att ta nästa steg när det finns tillräckliga underlag. Däremot är jag rädd för godtycklighet, jag är rädd för att den som skriker högst vinner mest, jag är rädd för kortsiktiga trender som styr bedömningar och jag är också rädd för politisk klåfingrighet. Jag vill att det ska finnas tydliga förklarbara metoder bakom det som vi väljer att satsa och investera i.

Huruvida just ålafisket, som är ett miljöpartistiskt favoritämne som jag gärna diskuterar mer i en annan interpellationsdebatt, blir föremål för nominering vill jag lämna till expertisen och professionen.

Men jag vill återigen understryka vikten av armslångt avstånd. Det är helt centralt. Det ska i första hand vara de professionella inom kulturarvsområdet som tycker och föreslår. Det ska finnas välgrundade argument, förklarbara och tydliga, och det ska inte vara godtycklighet eller kortsiktiga trender som avgör.

Anf. 141 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jag är mycket glad över att ministern tar avstånd från det som regeringen själv har skrivit i propositionen, nämligen att regeringen

bedömer att det bör vara en utgångspunkt att man inte ska skapa värdehierarkier som graderar betydelsen av olika kulturarv. Det har tolkats av mig och av medierna på sistone som att regeringen väljer att avstå, eftersom man är rädd att skapa just värdehierarkier. Det är otroligt positivt att ministern nu tar avstånd från det.

Jag har stor förståelse för att man vill vara försiktig och att man inte vill till exempel lyssna till kortsiktiga intressen. Där är det ingen risk när det gäller ålakulturen, eftersom den har funnits sedan 1400-talet. Där är det minsann ingen kortsiktighet.

Den risk som finns är att ålakulturen dör ut inom kort, och det är det som ministern har att ta ställning till och som till syvende och sist ligger på hennes bord och inte på någon experts råd.

Om man nu ska skynda så långsamt och lyssna till expertisen, vad är det då som är skillnaden när det gäller den nominering som man har gjort till metodlistan? Varför har man valt att lyfta fram Sagobygden från ministrarnas egen hembygd redan nu?

Jag hoppas att regeringen vågar skynda lite fortare i denna fråga, och jag hoppas verkligen att regeringen vågar ta ställning för ålafisket längs Hanöbukten.

Jag tackar för debatten och välkomnar varmt ministern till min och andre vice talmannens hembygd där vi har ålafisket.

Anf. 142 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar för inbjudan. Jag kommer gärna och tar del av just ålafisket. Det är något som jag är intresserad av på flera plan.

Kulturarvspolitikerna är en grannliga uppgift. Det kan för den som inte är insatt i detta verka som en enkel sak och någonting som man bara kan tycka lite till höger och vänster kring. Men det finns en oerhört stor kunskap, inte minst i det civila samhället som sköter mycket av vårt kulturarv ideellt – våra hembygdsgårdar och föreningar men också våra institutioner. Det finns en profession som har arbetat mycket i skymundan under lång tid men som nu äntligen ser dagens ljus med en kulturarvsproposition och att vi debatterar och diskuterar det svenska kulturarvet. Hur stort är inte det? Det har inte någonsin tidigare gjorts på det sätt som görs i dag. Därför är jag mycket glad för denna interpellation. Jag hoppas att vi på olika sätt kan fortsätta med denna debatt och diskussion.

När vi talar om det svenska kulturarvet talar forskarna om spår och uttryck från det förflutna som tillskrivs värde för oss i dag. Spår och uttryck från det förflutna som har värde för oss i dag är en mycket bred definition. Men det betyder att det finns mycket som många vill se, och det finns mycket som kanske några starka röster vill se på de olika listorna. Precis som Maria Malmer Stenergård beskrev inledningsvis talar vi om tre olika listor. Vad gäller just Sagobygden är det en annan lista. Det finns alltså många listor som man kan vara med på, och alla har sin betydelse.

Jag hoppas att vi kommer att återkomma, inte minst när det gäller ålafisket. Men jag är också mycket mån om att vi har metoder att använda när vi tar nästa steg.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 143 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Saila Quicklund har frågat folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister Gabriel Wikström vad han menar med att kvaliteten på idrottstimmarna är alltför låg och hur statsrådet avser att agera för att åtgärda detta. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Jag vill börja med att konstatera att vi har många hårt arbetande lärare i idrott och hälsa, som varje dag gör sitt yttersta för att säkerställa att undervisningen håller hög kvalitet. Samtidigt står flera av dem inför samma utmaningar som andra lärare när det gäller tidsutrymmet för att vara just lärare, till exempel tid för förberedelse och uppföljning.

Statens skolinspektion har i två rapporter, *Mycket idrott och lite hälsa*, 2010:2037 och *Idrott och hälsa i grundskolan*, 2012:5, identifierat en rad utvecklingsområden för undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Skolinspektionen konstaterade bland annat att undervisningen behövde spegla läroplan och kursplan bättre och att rektorerna borde se till att ämnet ingår fullt ut i skolornas systematiska kvalitetsarbete. Skolinspektionen identifierade också en risk för att bedömning och betygsättning i ämnet inte utgick från styrdokumentet. Även rapporter från Statens skolverk stöder denna bild. Regeringen gav den 6 april 2017 Skolinspektionen i uppdrag att genomföra en kvalitetsgranskning av undervisningen i ämnet i grundskolan (U2017/01691/GV). Syftet med denna typ av granskningar är att bidra till utveckling och att vara ett utvecklingsstöd även för skolor som inte har granskats.

Skolverket erbjuder lärare i idrott och hälsa bedömningsstöd och annat stödmaterial. Utifrån uppdraget om nationella skolutvecklingsprogram, som regeringen gav Skolverket 2015, erbjuder myndigheten också stöd för huvudmän och rektorer i det systematiska kvalitetsarbetet och i arbetet med att styra och leda mot en utbildning som främjar varje elevs utveckling och lärande.

Regeringen har även gett Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för att förbättra det förebyggande och främjande arbetet inom elevhälsan i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (U2016/02937/S). Inom uppdraget har Skolverket inrättat ett bidrag för hälsofrämjande skolutveckling som huvudmän kan söka, där bland annat arbete med fysisk aktivitet och pulshöjande inslag i undervisningen har beviljats medel.

Regeringen gav i november förra året Skolverket i uppdrag att se över behovet av mer rörelse under skoldagen och lämna förslag som syftar till mer rörelse för alla elever, såväl flickor som pojkar (U2016/04956/S). Regeringen har också gett Gymnastik- och idrottshögskolan, Centrum för idrottsforskning, i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet samt grundskolans arbete med daglig fysisk aktivitet och undervisning i ämnet idrott och hälsa (S2015/08201/FS).

Regeringen kommer utifrån genomförandet av bland annat de nämnda uppdragen att ta ställning till det fortsatta arbetet för en skola som engagerar och aktiverar eleverna till mer rörelse och för att stärka kvaliteten på undervisningen i ämnet idrott och hälsa.

Svar på
interpellationer

Anf. 144 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret. Den här interpellationen avviker lite grann från gängse rutiner, och jag ska berätta varför.

Idrotts- och folkhälsominister Gabriel Wikström har vid flera tillfällen uttryckt att han inte vill införa fler lektioner i idrott och hälsa i skolan på grund av att kvaliteten på lektionerna är för låg. Självklart väcker detta starka reaktioner bland annat hos en samlad lärarkår, som känner sig förtvivlad. Som ministern nyss uttryckte jobbar lärarna och gör allt de kan för att hålla en hög kvalitetsnivå på lektionerna.

Det väcker dock reaktioner även hos oss andra. Vad är det egentligen idrotts- och folkhälsoministern menar? Det var det som var utgångspunkten för denna interpellation. Förvånande nog vill han inte svara på frågan, utan han hänvisar till utbildningsministern. Utbildningsminister Gustav Fridolin ska därför i dag förklara vad idrotts- och folkhälsoministern Gabriel Wikström menade med sitt uttalande.

Nåja, vi får i stället titta vidare på vad utbildningsministern har svarat, och jag ska nämna några av de sakerna.

Ministern hänvisar till Skolinspektionen och dess två rapporter. När vi tittar närmare på dem ser vi att de är sju och fem år gamla. I svaret hänvisas också till att det kan finnas risker för att bedömningar och betygsättningar inte utgår från styrdokumentet. Regeringen har lämnat ett uppdrag till Skolinspektionen att genomföra en kvalitetsgranskning av ämnet idrott och hälsa i grundskolan. Uttalandet om låg kvalitet är alltså mer ett antagande och inte säkerställt, och därför förvånar det.

I svaret hänvisar ministern även till att Centrum för idrottsforskning ska göra en undersökning av idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet. På vilket sätt menar ministern att idrottsrörelsens verksamhet påverkar idrott och hälsa i skolan? Idrottsrörelsen gör fantastiska insatser och samhällsnytta; de 650 000 ideellt arbetande ledarna är våra vardagshjältar i detta. Riksdagen har för övrigt också utvärderat statens idrottspolitiska mål för barn och ungdomar. Det är en väldigt omfattande rapport som kommer att redovisas i riksdagen den 11 maj.

Eftersom många barn inte når idrotten därför att de inte har den kulturen och bakgrunden är skolans verksamheter mycket viktiga för att barnen ska få fysisk aktivitet. Jag är oerhört förvånad – och det har vi talat om tidigare – att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet aktivt här i riksdagen har valt att säga nej till fler timmar idrott och hälsa i grundskolan, med de stora folkhälsoutmaningar vi har.

Jag upplever detta som ett stort svek mot de barn och ungdomar som går i grundskolan. Sverige har lägst antal timmar idrott och hälsa jämfört med de övriga nordiska länderna, och vårt antal timmar är bland de lägsta i EU. Jag vill därför fråga utbildningsministern hur han tänker gällande att Sverige är sämst i klassen i idrott och hälsa kopplat till de väldigt stora folkhälsoutmaningar vi har.

Anf. 145 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Saila Quicklund för frågan.

Jag tror att detta är oroande. Vi ser att unga inte rör sig i tillräcklig utsträckning. Vi ser också hur detta skiftas, och det skiftas dessutom i

ökad utsträckning efter socioekonomiska mönster. Det är i sin tur någonting som såklart samvarierar med att skolresultaten skiftas i alltmer socioekonomiska mönster – att ojämlikheten ökar i svensk skola.

Vi vet att det är bra för hälsan att röra sig, och det långsiktiga är att tidigt sätta en kultur och vana av att röra sig. Det är också bra för skolresultaten. Rör du dig, gärna lite varje dag, leder det till att du lättare koncentrerar dig också på skoldagens sista lektion och lättare tillgodogör dig kunskapen.

Då ställs frågan: Vad gör vi för att förbättra situationen? Jag försökte i mitt svar att ge en bred bild av det; det var därför jag även nämnde uppdraget till Centrum för idrottsforskning vid Gymnastik- och idrottshögskolan, som förutom att titta på idrottsrörelsen tittar på grundskolans arbete med daglig fysisk aktivitet och kvaliteten i undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Det var därför jag tyckte att det var passande eller lämpligt att nämna som svar på Saila Quicklunds ursprungliga interpellationsfråga.

Ja, vad gör vi? Bland annat tittar vi på just ämnet idrott och hälsa. Det är de tillfällen då eleverna enligt schemat ska röra sig och även lära sig det kunskapsämnet innehåller. Dessutom ska man sätta den tidiga kulturen där eleverna får kunskap om och tillgång till olika idrotter och andra möjligheter att röra på sig. De ska få kunskap om sin kropp och om hur hälsan fungerar.

Där arbetar vi med att se hur vi kan stärka lärarna i idrott och hälsa i deras uppdrag, bland annat genom den kvalitetsgranskning som Skolinspektionen nu genomför och som jag nämnde. Den kan ligga till grund för ett utvecklingsarbete på enskilda skolor eller ett statligt erbjudande om sådant. Vi har även det uppdrag som Centrum för idrottsforskning vid Gymnastik- och idrottshögskolan snart ska redovisa.

Därutöver har vi en diskussion om hur många timmar idrott och hälsa det ska vara i skolan. Det stämmer att Sverige inte bara i idrott och hälsa utan även totalt sett ligger lägre än de flesta jämförbara länder i antal undervisningstimmar. Det är en anledning till att Skolkommissionen till exempel har konstaterat att även om det i dag finns svårigheter att öka det totala antalet undervisningstimmar, på grund av den stora lärarbristen, är det någonting vi bör se framför oss på längre sikt.

Därför har jag lagt fram ett förslag till riksdagen om en stadiindelad timplan och en bättre modell för att fatta beslut om timplanen. Det behandlas just nu i utbildningsutskottet.

Det andra vi jobbar med är möjligheten att röra sig vid sidan av det schemalagda kunskapsämnet idrott och hälsa. Det som står i läroplanen men i dag inte får tillräckligt genomslag, nämligen att skolan ska erbjuda daglig rörelse, ska också börja hända ute på skolorna. Det är det uppdraget vi har gett till Statens skolverk – att titta på hur vi kan stärka skrivningarna i dagens läroplan, hur vi kan finansiera kommunerna för det och vilka goda exempel som finns att sprida.

Här händer nämligen mycket. Jag nämnde de insatser vi genom staten finansierar i dag, till exempel pulshöjande aktiviteter varje dag. Det finns skolor där man har fattat ett aktivt beslut om att ha mobil- och skärmförbud på vissa raster för att i stället aktivera eleverna i rörelse. Det finns ytterligare andra exempel på hur man jobbar i samarbete med den lokala idrottsrörelsen.

Prot. 2016/17:103
2 maj

Svar på
interpellationer

Jag tror att vi måste jobba både med kunskapsämnet idrott och hälsa och den dagliga rörelsen vid sidan av ämnet idrott och hälsa.

Anf. 146 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Över hälften av Sveriges befolkning är överviktig alternativt lider av fetma. Dessa rapporter kom så sent som i förra veckan. Precis som ministern sa är skillnaden mellan hög- och lågutbildade väldigt stor, och den växer. Det är oroande. Fysisk och psykisk hälsa plus kortare medellivslängd är över lag vanligare hos personer med låg utbildningsnivå. Värst är det för dem som inte har gymnasieutbildning över huvud taget.

Vi har även tagit del av rapporter som säger att den psykiska ohälsan fortsätter att öka och att det är de unga som mår dåligt, vilket är oroväckande. En god och jämlik hälsa är en grundförutsättning för samhällets utveckling.

Rapporter visar att det behövs kraftfulla satsningar på folkhälsan i Sverige och att arbetet måste bli en viktig del i samhällsplaneringen. Svenska läkare varnar för en tickande hälsobomb, då många barn är så feta att de riskerar att få sjukdomar som förstör deras liv: åderförfettnin, diabetes, ledbesvär med mera.

Dessutom blir allt fler fetare allt tidigare. På tio år har antalet överviktiga barn fördubblats, och beräkningar visar att vart femte barn mellan sex och tio år är överviktigt.

Sahlgrenska Universitetssjukhuset har sett en trefaldig ökning av insulinivåerna, förhöjt blodtryck under natten och en allvarlig förtjockning av hjärtats vänsterkammare som leder till skadliga effekter hos överviktiga 13-åringar.

Om samhället inte gör någonting nu riskerar vi att i framtiden få en vårdsituation i landet som är helt ohållbar.

Samma rapport delger oss också fakta som uppmanar till minst en timme gympa om dagen samt mer fysisk aktivitet i skolans regi, även efter skoltid.

Vi moderater har tagit detta på största allvar, och det är därför vi föreslår en 20-procentig ökning av antalet timmar i ämnet idrott och hälsa. Jag skulle gärna se mer, men det här är en bra början. Även Riksidrottsförbundet och forskare föreslår detta, och lägg därtill att vi också föreslår idrott på fritis.

Här ska Svenska Skolidrottsförbundet tillsammans med föreningarna ha en viktig roll i att nå 500 000 barn – ungefär så många finns på fritis i dag. För många barn och ungdomar är det svenska föreningslivet inte en tradition, och därför har de inte heller kommit i kontakt med idrottsrörelsen.

Det här är en jättefin inkörsport till mer fysisk aktivitet. Framför allt gäller detta resurssvaga personer, barn och ungdomar som kan närma sig idrotten och fysisk aktivitet.

Hur kan man då, med all den forskning och expertis som finns, här i riksdagen aktivt säga nej till mer idrott och hälsa? Jag måste komma tillbaka till detta och få ett mer utförligt svar än det jag fick tidigare.

Jag vill också fråga: Påstår utbildningsministern att alla vi som, beroende på forskning och annat, förespråkar mer idrott och hälsa har fel? Har vi som driver detta och vill ha detta fel?

Prot. 2016/17:103

2 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 147 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Nej, och rätt ska vara rätt: Riksdagen har behandlat ett antal yrkanden om enskilda timmar i enskilda ämnen. Regeringspartierna har valt att inte bistå dessa yrkanden, utan man inväntar den process som finns med den stadieindelade timplanen.

En proposition ligger nu på riksdagens bord – om den går igenom har regeringen förutsättningar att fatta beslut om en stadieindlad timplan. I det beslutet kommer vi att väga in de många remissyttranden som har kommit om såväl ämnet idrott och hälsa som andra ämnen.

Det finns starka röster för att utöka antalet timmar i ämnet idrott och hälsa, och det finns goda argument för detta.

Samtidigt är det så att när jag talar om att stärka kvaliteten i ämnet och om möjligheterna och förutsättningarna för lärarna att göra ett bra jobb handlar det inte bara om hur många timmar man har till ämnet – 100 fler timmar innebär, utslaget över nio års skoltid, ungefär en timme till var tredje vecka. Det handlar också om vilka möjligheter man har att nå de elever som i dag i begränsad utsträckning kommer till lektionerna i ämnet i de senare årskurserna och de elever som kommer till lektionerna men enligt uppföljningen inte rör sig lika mycket på lektionerna.

Hur säkerställer vi förutsättningarna för detta? Vi har statsbidrag för lärares möjligheter att kompetensutvecklas tillsammans. Vi har även stödmaterial, som jag nämnde i mitt interpellationssvar, och statsbidrag för elevhälsoinsatser såsom pulshöjande projekt.

Vi jobbar på förutsättningarna att ge lärarna i ämnet idrott och hälsa möjligheten att se till att eleverna rör sig och tidigt bekantar sig med all den kunskap som finns inom detta kunskapsämne.

Samtidigt arbetar vi med att eleverna ska röra sig mer under skoldagen, även vid sidan av ämnet idrott och hälsa. Detta rör, precis som jag sa, den skrivning som finns i läroplanen i dag. Den skrivningen är uppenbarligen för svag. Jag hade kunnat skylla detta på min företrädare och på den regering som lade fram den, men jag förutsätter att man när man tog fram denna skrivning trodde att den skulle leda till att skolorna skulle arbeta mer med rörelse, trots att det bara står ”bör” och ”erbjuda” – att skolorna bör erbjuda förutsättningar för daglig rörelse.

Detta har inte blivit fallet. Uppföljningar visar att de flesta skolor saknar planer för hur man ska arbeta för daglig rörelse. Tyvärr tror jag att det som Centrum för idrottsforskning kommer att visa oss återigen understryker detta.

Vi tittar vi på hur vi kan skärpa denna skrivning i läroplanen, så att det inte bara handlar om ämnet idrott och hälsa utan också om den dagliga rörelsen och om skolans arbete för detta. Vi måste jobba på båda fronterna.

Anf. 148 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Jag tycker att det som utbildningsministern säger är lite luddigt, men vi får fortsätta att följa detta.

Jag är fortfarande orolig för barnen och ungdomarna i gruppen utrikes födda, som vi vet har svårt att komma in i idrottsrörelsens skydd, så att säga.

Jag oroar mig fortfarande för dem med funktionsvariationer och för resurssvaga grupper. Vi måste nå dem. Det finns utmaningar även för idrottsrörelsen, men det gäller i ännu högre grad för skolan.

Jag är också oroad för lärarnas kunskaper om och intresse för ämnet som du, Gustav Fridolin, vill införa – rörelse generellt sett. Forskningen visar att aktiviteterna ska vara pulshöjande. Hur ska de utföras i de ofta trånga lokaler som finns? Vi vill också gärna ha 30 minuters aktivitet för att effekten ska bli god.

Dessa utmaningar är stora, och det finns stora frågetecken när vi talar om rörelse. Insatserna måste vara kvalitativa – vi talar alltså inte om armar uppåt sträck för att bryta en lektion, för att eleverna ska få bättre koncentrationsförmåga och så vidare, utan detta är mer vetenskapligt än så. Det är här jag ser de stora utmaningarna: Hur ska vi få till det här?

Många frågetecken kvarstår, och vi kommer att behöva följa upp detta. Det verkar finnas många pågående insatser. Vi får se hur utfallet blir, men jag hoppas och tror att ministern förstår allvaret i detta och de stora folkhälsoutmaningar som vi står inför. Det finns ett stort och brett stöd för mer idrott och hälsa i skolan, och vi tar detta på allvar.

Anf. 149 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, Saila Quicklund: Vi delar den oron, inte minst vad gäller hur ojämlikheten i folkhälsan samvarierar med, påverkas av, följs av och leder till en ojämlikhet i kunskapsresultat. Givetvis är det så att vi genom att angripa det ena – genom att se till att stärka elevernas kunskaper – hjälper det andra.

Samma sak gäller åt andra hållet: Att stärka rörelsen i skolan och se till att elever rör sig på ett sådant sätt att det stärker koncentrationen och tidigt etablerar goda vanor för folkhälsan påverkar kunskaperna.

Här finns en möjlighet att göra två goda saker samtidigt, men då gäller det att göra rätt. Moderaternas förslag – så att det är tydligt här – innebär ju inte 30 minuter med idrottslärare på varje skola varje dag. Inte heller ni har lyckats att finansiera eller hitta möjlighet till detta.

Ni har ett förslag om ytterligare 100 timmar. Dessa tillkännagivanden lämnas till regeringen, och vi hanterar dem. Utslaget på nio skolår innebär förslaget en timme mer var tredje vecka, så det kommer naturligtvis inte ensamt – hur gott det än är – att lösa de stora problem som Saila Quicklund pekar på. Man måste också jobba med att eleverna rör sig vid sidan av ämnet idrott och hälsa.

Det handlar inte om antingen eller utan om möjligheten till både och. Det handlar både om förstärkning av ämnet idrott och hälsa och av lärarnas möjligheter att göra det goda arbete man vill göra som lärare och om att stärka aktiviteten på skolorna så att eleverna rör sig varje dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 150 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Nooshi Dadgostar har frågat mig hur jag och regeringen vill

*Svar på
interpellationer*

1. förbättra svensk bostadsstandard
2. komma till rätta med byggfel, dålig kvalitet och resursslöseri
3. komma till rätta med byggbranschens svårigheter med att ta till sig forskning och sätta fart på förbättringsarbetet i branschen.

Nooshi Dadgostar hänvisar bland annat till den debattserie som Dagens Nyheter publicerat rörande kvaliteten på dagens bostäder. Jag vill inledningsvis uttrycka min oro över de signaler som har kommit fram om att hållbarheten inte prioriteras i dagens byggande. I ett läge med kraftigt ökande byggproduktion finns det en risk för fler byggfel och brister på grund av avsaknad av rätt kompetens. Regeringen följer utvecklingen noga, och jag utesluter inte att åtgärder kan behöva vidtas.

Jag vill dock framhålla att regeringen i nuläget arbetar med förslag kring politiken för arkitektur, form och design. Boverket har i och med detta fått i uppdrag att se över kommunernas arbete kopplat till arkitektur- och kvalitetsfrågor, vilka verktyg och arbetssätt som i dag finns tillgängliga inom ramen för plan- och bygglagen, andra lagar och förordningar samt även icke-juridiska verktyg och processer. En viktig uppgift är till exempel att lyfta fram offentliga aktörers viktiga roll, i synnerhet kommunernas, både vad gäller tillämpning av gällande lagstiftning och att främja arkitektonisk kvalitet och hållbara bostäder i planering, byggande och förvaltning. Hög arkitektonisk kvalitet går hand i hand med en god bostadsstandard samt en god byggkvalitet, och vår förhoppning är att den nya satsningen på arkitektur- och hållbarhetsfrågor ska påverka bostadsstandarden och byggnaders kvalitet positivt.

Jag vill också nämna den nationella satsning som regeringen gör på forskning om hållbart samhällsbyggande och som bland annat ska utgå från Agenda 2030 och miljökvalitetsmålen, till exempel God bebyggd miljö. I budgetpropositionen för 2017 aviserades en ökning på forskningen om hållbart samhällsbyggande med 50 miljoner kronor från 2018 och 75 miljoner kronor per år från 2019.

När det gäller hur dagens regelverk är utformat är det byggherren som ska visa att alla krav som gäller för byggnaden är uppfyllda. Om byggnadsnämnden anser att kraven är uppfyllda ges ett slutbesked. Det är naturligtvis viktigt att både byggherrar och kommuner förstår och tillämpar lagstiftningen på ett enhetligt sätt för att bland annat undvika olika typer av byggfel. År 2014 fick därför Boverket i uppdrag att genomföra kompetensinsatser för att nya plan- och bygglagen ska få genomslag och för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av lagen. Regeringen bedömer att det behövs fortsatta kompetensinsatser och avser därför att föreslå en ökning av anslaget med 15 miljoner kronor årligen under perioden 2017–2020.

Avslutningsvis vill jag förtydliga syftet med den genomgripande översynen av Boverkets byggregler som regeringen beslutade om i februari i år. Nooshi Dadgostar anför att syftet är att minska kravet på gott byggande i Sverige. Jag vill vara tydlig med att så inte är fallet. Syftet är att modernisera och förenkla regelverket. Det står uttryckligen i kommittédirektivet att detta ska göras utan att äventyra hälsa, säkerhet, gestaltningsskvalitet, en god livsmiljö och ett långsiktigt hållbart byggande. I direktiven anges vidare att Agenda 2030 och dess mål ska vara vägledande vid översynen. Agenda 2030 är den handlingsplan som världens länder enats om för att lösa den globala utmaning det innebär att etablera en ekonomisk, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Den byggda miljön påverkar alla dessa aspekter av hållbar utveckling. Ett modernt, tidsenligt och lättförståeligt byggregelverk är en viktig förutsättning för att förhindra byggfel, dålig kvalitet och resursslöseri. Om bostadsbyggandet i Sverige även framöver ska kunna hålla en hög nivå, både vad gäller kvantitet och kvalitet, är det av högsta vikt att byggregelverket är modernt och tidsenligt och speglar de krav som samhället i dag ställer.

Anf. 151 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Det är trevligt att vi denna sena timme diskuterar kvaliteten på bostadsbyggandet.

Anledningen till att jag ställde interpellationen är de larm som vi återkommande får om att det som byggs, inte allt men en förvånansvärt stor andel, inte håller måttet. Det finns ett antal anledningar till det. Bland annat verkar det vara så att entreprenören har ganska mycket makt i dag, alltså själv kan skapa sina bostadsrättsföreningar och köpa av sig själv. Därmed är den kontrollansvarige den som själv har byggt. Det skapar helt enkelt ett slags jävssituation där byggherren blir allt mindre viktig i processen.

Styrkeförhållandena har ändrats rätt mycket från att det har varit en aktiv byggherre som i detalj har kontrollerat det som byggs till att byggentreprenören är den som egentligen styr processen. Vi får larm om att det finns ganska mycket skräpmaterial på marknaden som man gärna smacker in. Det räcker med att gå ut och prata med sina bekanta. Många som har köpt nyproduktion säger till exempel att efter ett antal år går saker sönder i köken. Det byggs mer och mer utan förvaringsutrymmen. Det byggs ganska smått nuförtiden. Jag har en ganska stor oro kring att det just nu går alltmer mot trångboddhet och sämre och mindre hållbara material. Det är också det som vi ser i forskningen nu, och som det också skrivs mycket om i dagstidningarna.

Regeringen har ju beslutat om en översyn av Boverkets byggnormer. Det är naturligtvis inte första gången det sker en genomlysning av byggbranschen; det har gjorts rätt många gånger de senaste 15 åren. Men jag noterar att i regeringens direktiv till utredningen finns ingenting om att boendekostnaderna ska vara låga för den enskilde kunden eller medborgaren. Det finns väldigt lite i direktiven som handlar om kvalitet, utan det handlar om att det ska bli enklare och billigare. Och visst är det billigt, det som byggs, men det är också en del av problemet. Det kan vara billigt för entreprenören, men priserna ökar ju hela tiden för den enskilde kunden. Det slår inte igenom på marknaden. I stället riskerar vi att få ett regelverk

som är, som ministern sa, enklare, vilket jag uppfattar som att vissa tekniska krav helt enkelt ska bort. Det är så jag måste uppfatta enkelheten, det vill säga att man stryker vissa krav.

Då måste jag fråga: Anser regeringen att vi har för högt ställda krav i Sverige? Ska vissa krav bort? Och varför har man inte i direktiven särskilt pekat på prispress gentemot medborgaren, inte för det som byggs, och på kvalitet – att det som byggs måste vara av hög kvalitet?

De byggnormer vi har är funktionskrav, så det finns stort utrymme, som jag ser det, att bygga bra och konkurrera på ett bra sätt även med nuvarande regler. Det är inte de som är felet i dag.

Anf. 152 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det är rätt många olika frågor som Nooshi Dadgostar tar upp här, och jag tycker att många av dem är relevanta att diskutera i det här sammanhanget.

En grundläggande fråga är att vi nu bygger så mycket mer än tidigare. Jag tror att det som är huvudskälet till att den här diskussionen har kommit upp över huvud taget är att vi från att under lång tid ha byggt alldeles för lite i Sverige nu har en annan situation. Hela svenska byggindustrin står på tårna och jobbar för fullt. Även kommunerna och länsstyrelserna, alla som är inne på det här området, jobbar för fullt, och många jobbar övertid.

Det är problem att få utbildad personal inom stora delar av byggindustrin och även inom de offentliga institutioner som är inblandade. Det skapar en ny situation som ger vissa problem, bland annat att man många gånger blir tvungen att anställa folk som har mindre erfarenhet och inte alltid den utbildningsnivå som man hade velat ha.

När det är brist på folk och ont om tid finns det en risk att det blir mer byggfel. Den bristande kompetensen leder till en ökad risk vad gäller kvalitetsfrågor, byggfel, resursslöseri och att man arbetar på ett sätt som gör att det blir dyrare än det annars skulle bli.

Det är ett grundläggande problem, och jag talar ofta med byggnadsindustrin om att det är viktigt att man är noga med kvaliteten och försöker se till att man inte låter hets och stress på grund av bristande kompetens och brist på folk gå ut över kvaliteten på ett allvarligt sätt, för det vore illa. Men risken finns.

Finns det ett systemfel som kan göda problem både nu och i tider då byggandet inte är lika omfattande som i dag? En del forskare har pekat på detta i den debatt som har förts i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. När det gäller konstruktionen av bostadsrättsföreningar kan det vara så att vi har en del problem i strukturen som vi borde komma till rätta med.

Därför måste regeringen titta noga på den utredning som har kommit när det gäller konsumentskyddet för bostadsrättsföreningen och om där finns viktiga delar som skulle kunna begränsa eller minska riskerna och komma till rätta med dessa problem. Delvis kan det vara så, men jag tror inte att det fullt ut täcker dessa frågor.

Nooshi Dadgostar tar också upp den utredning som jag har tillsatt och som handlar om Boverkets byggregler. Det är fel att säga att det skulle vara ett kvalitetsproblem i sammanhanget. Det handlar om helt andra saker. Men det får jag återkomma till, för nu är min talartid slut.

Prot. 2016/17:103
2 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 153 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! I min interpellation påpekade jag att arkitekten Erik Stenberg säger att byggbolagen gjuter in ledningar och rör under golvet i jakten på fler säljbara kvadratmeter. Då måste man riva upp hela golvet om man ska renovera. Han tror att det kommer att bli renoveringar efter 10–15 år.

I Svenska Dagbladet påpekade Fastighetsägarnas expert att det finns så mycket dåligt material på marknaden och att det är lätt hänt att man använder mycket av det. Saker går ju att sälja dyrt på marknaden nu.

Medborgarna blir alltså förlorare här.

Bostadssektorn är inte vilken sektor som helst. Som konsumenter är vi i underläge vad gäller information. Det är svårt att avgöra exakt även om vi har konsumentskydd, vilket är jätteviktigt. Jag vill gärna ha svar på om man tänker föreslå något vad gäller jävssituationen som finns på bostadsrättsmarknaden.

Utöver detta behöver vi också säkerställa att det finns regler för allt som byggs, även för hyresrätter och egnahem där denna jävssituation inte finns, så att det byggs bra, hållbart och långsiktigt. Det är ju städer vi bygger. Det är inte bara en enskild transaktion mellan två personer, utan det är hus som ska stå i våra städer.

För mig är det viktigt att det inte bara är ledorden billigare och enklare som ska gälla. Det är ord som ministern har kommenterat i alla utredningar och som egentligen bara riktas till branschen. Ministern pekade på att det i *en* mening i direktivet står någonting om hållbart byggande. Jag gick igenom det, och en enda mening i detta långa kommittédirektiv handlar om kvalitet. I övrigt handlar det bara om att försöka skala ned regler och ta bort så mycket som möjligt för att, som det heter, öka konkurrensen.

Många utredningar har tittat på konkurrenssituationen. Det är en felaktig analys att tro att det är våra byggnormer som gör att det inte råder konkurrens. Det är mycket annat som är betydligt viktigare, till exempel att de stora bolagen i princip äger hela marknaden, även i nedåtstigande led, och att man genom ett aktivt kontaktnät gör ganska mycket aktivt för att stänga ute konkurrens. Det finns ganska omfattande utredningar om det.

Det blir lite ensidigt och kategoriskt när man för i bevis i översynen att det finns motioner som pekar på att man måste förenkla och modernisera PBL. Jag är alltid för modernisering, men ibland kan det dölja sig något bakom som handlar om att vi inte ska ha mycket regler eftersom det blir så tråkigt och jobbigt då.

Min poäng är att effekten av det kan bli att det som byggs i dag bara håller i ett par år, och sedan rasar det samman. Det blir en stor sak för den enskilde som bor där och ha lagt mycket pengar på det.

Jag vill ha ett rakt svar. Kommer ministern eller regeringen att titta på jävssituationen i bostadsrättsföreningar där entreprenören har en interimstyrelse som denne själv har kontakt med? Kommer det att hända något där? Det är inte säkert att utredningen tittar på det.

Kan vi få ett klart besked om att standarden inte kommer att sänkas i och med denna översyn?

Anf. 154 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag hann inte riktigt svara vad gäller den stora utredningen. Det är tänkt att utredningen ska pågå i tre år. Den får 10 miljoner kronor per år. Det är en av de största utredningar vi gör i Sverige och som den svenska regeringen har tillsatt över huvud taget. Två utredare har tillsatts, och minst fem särskilda sekreterare kommer också att jobba med den. Hela Boverket kommer att vara engagerat i denna omställning.

Det handlar inte alls om att avskaffa regler. En sådan här förändring av Boverkets byggregler har aldrig tidigare gjorts. Det är alltså en mycket större uppgift än när vi såg över plan- och bygglagen eller när delar av detta system sågs över.

Nu ska helheten ses över. Det hänger samman med att det under lång tid har lagts lager på lager av regler och regleringar, och det är svåröverskådligt och svårt att ha en god transparens. Det bidrar till att vi har en bristande konkurrens på detta område eftersom det kräver så mycket av varje enskild aktör för att förstå vad det är för regler som gäller och hur man ska tolka dem. Systemet har byggts upp under lång tid och är svårt att överskåda.

Här behövs det en stor förändring och en genomgripande översyn av våra byggregler totalt. Gör vi detta blir det en förenkling. Det innebär också att fler aktörer kan komma in. Det blir till exempel enklare för byggarbetsgäver från andra länder, till exempel från Finland eller Norge, att befinna sig på den svenska marknaden. I dag är det väldigt krångligt för någon utifrån att komma in och se hur det fungerar.

Jag tycker att det är entydigt och klart att det inte ska leda till sämre konsumentregler eller hälsoregler. Det är absolut min avsikt.

Det här är ett arbete som kommer att pågå under lång tid, och vi kommer att ha kontakt med utredarna som är mycket respekterade och kunniga inom området. Det finns stora möjligheter att följa arbetet och se till att det inte blir försämringar under resans gång.

Bostadsrättsföreningar och eventuellt jäv i systemet har diskuterats. Vi arbetar nu med det inom departementet och ser efter om det är ett konkret problem eller inte. Vad ska vi i så fall göra åt det?

Jag har inte något färdigt besked från regeringen att ge i dag om vad som kommer att göras. Men vi tittar på frågan. Det ser ut som att det är ett reellt problem som har lyfts, men än så länge är det i dag ganska oklart hur stort problemet är och vad som är en rimlig åtgärd för att förändra situationen.

Det är möjligt att en del av svaret finns i utredningen om konsumenträtt, men i så fall tror jag inte att det är hela svaret.

Anf. 155 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag är fortfarande lite osäker. Det hänger inte riktigt ihop med de skrivna direktiven till utredningen, om jag förstår det rätt. Det är väldigt tydligt och kategoriskt att det nog handlar om att man inte vill ha så mycket regler. Det pekas till och med på att det har gjorts andra utredningar om att man ska kunna bygga ännu mindre lägenheter för vissa svaga grupper på bostadsmarknaden. Jag tycker inte att det är en bra utveckling.

Man kan inte 40 år efter miljonprogrammet bygga bostäder som är mindre och sämre än dem som byggdes då. Vi måste hela tiden utveckla byggandet och det sätt som vi lever på. Jag är lite orolig.

Jag tycker att det är bra att bostadsministern säger att det absolut inte handlar om att sänka bostadsstandard eller att vi ska bo på mycket mindre yta. Det finns ingen anledning till det. Priserna går ju inte ned för att man bygger sämre. Tvärtom finns det en ganska stor risk att det byggs dåligt, men att priserna fortsätter att öka. Kunden ska alltså gynnas av detta.

Då undrar jag om det finns fler saker som ministern tänker göra. Kommer arkitekterna att få mer utrymme att driva egna projekt? Kan de vara med och se till att det inte blir så dåliga materialval? Finns det andra tankar om hur det ska bli bättre? Kan kvalitetskontrollen göras på ett mycket mer oberoende sätt?

Finns det förslag från regeringen som har att göra med att kvaliteten och standarden ska höjas på det som byggs i dag?

Anf. 156 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Som jag sa i inledningen av den här debatten arbetar nu regeringen med en arkitekturproposition. Där kommer ett antal olika diskussioner och förslag till hur arkitekter ska komma in tidigare i processen. Materialval ska behandlas på ett annat sätt. Man ska få en bättre samverkan mellan olika aktörer så att kvalitetsaspekter kommer in tidigt också i kommunernas planeringsarbete. Jag tycker att det är väldigt viktigt.

Det har av flera olika skäl funnits en brist och stor efterfrågan på mindre lägenheter. Den situationen har marknaden inte riktigt klarat av tidigare, att bygga de lägenheter som efterfrågas. Det är i huvudsak det som är grunden till att man har tittat på om det finns problem i regelverket för att man ska kunna bygga resurseffektiva och yteffektiva lägenheter som fungerar bra, även om det är ett antal mindre kvadrat. Det finns också en ganska stor efterfrågan på mindre lägenheter i dag jämfört med tidigare.

Sammanfattningsvis tycker jag att Nooshi Dadgostar tar upp väldigt viktiga frågor. Vi tittar nu noga på dem i Regeringskansliet. Det är viktigt att vi inte stör så att produktionen av bostäder minskar igen. Det är också viktigt att vi har uppsikt över kvalitetsfrågorna så att den ökade bostadsproduktionen inte leder till sämre kvalitet på bostäder framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 april

2016/17:478 Uppräkning av skatt på bränslen

av *Jeff Ahl* (SD)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:479 Effekterna av fri entré-reformen

av *Isabella Hökmark* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:480 Migrationsverkets anvisningar
av *Gunilla Nordgren* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2016/17:103
2 maj

2016/17:481 Regeringens arbetslöshetsmål
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:482 Utfodring av vilt
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:483 Omlokalisering av myndigheter
av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet Ardan Shekarabi (S)

2016/17:484 Anmälningsskyldighet för åtelkamera
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:485 Det svenska skogsbruket
av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:486 Besked om kilometerskatten
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:487 Kemikalieskatten
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:488 Höjd skatt på fjärrvärme
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:489 Händelserna i Venezuela
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 1 maj

2016/17:490 Regeringens syn på Saudiarabiens jämställdhetspolitik
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:491 Regeringens arbetslöshetsmål
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:492 Distanshandel med alkohol
av *Lars-Axel Nordell* (KD)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

**2016/17:493 Nordiskt forskningssamarbete om missbruk och beroen-
defrågor**
av *Penilla Gunther* (KD)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 april

2016/17:1303 Arbetet med att få Gui Minhai frisläppt

av Birgitta Ohlsson (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1304 Förbud mot neonikotinoider

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:1305 Besked om bolagsskatten

av Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1306 Gräsrotsfinansiering av offentlig verksamhet

av Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:1307 Ridsport som skattefri friskvårdsförmån

av Lars Beckman (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1308 Lantmäteriets handläggningstider

av Lars Beckman (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1309 Asylprocessen

av Lennart Axelsson (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1310 Kommunal lantmäterimyndighet

av Lars Beckman (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1311 Inkludering av funktionsnedsatta i arbetslivet

av Lars Beckman (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1312 Artskyddsförordningens konsekvenser för enskilda företagare

av Lars Beckman (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

den 1 maj

2016/17:1313 FN:s kvinnokommission

av Jenny Petersson (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1314 Utbyggnaden av E18 sträckan Köping–Västjädra

av Åsa Coenraads (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1315 Strandskyddets påverkan på bostadsbyggandet i Västmanland

av Åsa Coenraads (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1316 Företagens regelbörda

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1317 Ökade uttag på grund av subventionerade läkemedel för unga

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1318 Regelförenklningar för företag

av *Sten Bergheden* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1319 Trösklar för att driva företag

av *Jörgen Warborn* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1320 Entreprenörskap som integration

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1321 Ökad möjlighet till kameraövervakning

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2016/17:103

2 maj

§ 22 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 28 april

2016/17:1252 Konsekvenser av digitaliseringen

av *Anette Åkesson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 21.25.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 63 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 129 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den

29 april.....	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP)	2
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	3
Anf. 4 ÅSA ROMSON (MP)	4
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V).....	4
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 8 JONAS SJÖSTEDT (V).....	5
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD)	6
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD)	7
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 14 MARIE GRANLUND (S).....	8
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 16 MARIE GRANLUND (S).....	9
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 18 ESKIL ERLANDSSON (C).....	9
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 20 ESKIL ERLANDSSON (C).....	10
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	11
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 26 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	12
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 28 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	13
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 30 TINA ACKETOFT (L)	14
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 32 TINA ACKETOFT (L)	15
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 34 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	15
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 36 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	16
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 38 BÖRJE VESTLUND (S).....	17
Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S).....	18
Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	18
Anf. 42 DAG KLACKENBERG (M)	18
Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	19
Anf. 44 DAG KLACKENBERG (M)	19
Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	19

§ 2 Meddelande om frågestund.....	20	Prot. 2016/17:103
§ 3 Avsägelse.....	20	2 maj
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	20	
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:448 om funktionsnedsattas möjlighet till jakt.....	21	
Anf. 46 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	21	
Anf. 47 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	21	
Anf. 48 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	22	
Anf. 49 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	22	
Anf. 50 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	23	
Anf. 51 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	23	
Anf. 52 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	24	
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:449 om en EU-plattform för djurskydd.....	25	
Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	25	
Anf. 54 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	26	
Anf. 55 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	27	
Anf. 56 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	27	
Anf. 57 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	28	
Anf. 58 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	29	
Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	29	
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:444 om förlegade normer och ojämställdhet i förorter	30	
Anf. 60 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	30	
Anf. 61 ERIK ANDERSSON (M)	31	
Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (S).....	32	
Anf. 63 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	33	
Anf. 64 ERIK ANDERSSON (M)	34	
Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (S).....	35	
Anf. 66 MARIA STOCKHAUS (M).....	35	
Anf. 67 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	36	
Anf. 68 ERIK ANDERSSON (M)	37	
Anf. 69 MARIA STOCKHAUS (M).....	37	
Anf. 70 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	38	
§ 8 Svar på interpellationerna 2016/17:446 och 461 om utbetalning av assistansersättning.....	39	
Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	39	
Anf. 72 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	40	
Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	42	
Anf. 74 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	42	
Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	43	
Anf. 76 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	44	
Anf. 77 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	45	
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:409 om ridning som friskvårdsförmån	45	
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45	
Anf. 79 MATS GREEN (M)	45	
Anf. 80 MARIA STOCKHAUS (M).....	46	

Anf. 81 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
Anf. 82 MATS GREEN (M)	47
Anf. 83 MARIA STOCKHAUS (M)	48
(forts.)	49
Ajournering	49
Återupptaget sammanträde	49
§ 9 (forts.) Svar på interpellation 2016/17:409 om ridning som friskvårdsförmån	49
Anf. 84 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49
Anf. 85 MATS GREEN (M)	49
Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	50
§ 10 Svar på interpellation 2016/17:443 om tudelningen på svensk arbetsmarknad	51
Anf. 87 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51
Anf. 88 NIKLAS WYKMAN (M)	51
Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	52
Anf. 90 NIKLAS WYKMAN (M)	53
Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	54
Anf. 92 NIKLAS WYKMAN (M)	55
Anf. 93 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	56
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:450 om regionala undantag från nationell flygskatt	57
Anf. 94 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	57
Anf. 95 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	57
Anf. 96 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	58
Anf. 97 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	58
Anf. 98 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	59
Anf. 99 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	60
Anf. 100 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	61
§ 12 Svar på interpellationerna 2016/17:402, 403, 404, 405 och 406 om fjärrstyrd flygledning	61
Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	61
Anf. 102 EDWARD RIEDL (M)	62
Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	63
Anf. 104 EDWARD RIEDL (M)	64
Anf. 105 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	66
Anf. 106 EDWARD RIEDL (M)	66
Anf. 107 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	67

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:441 om Centralbron i Stockholm	67
Anf. 108 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	67
Anf. 109 ERIK OTTOSON (M).....	68
Anf. 110 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	69
Anf. 111 ERIK OTTOSON (M).....	69
Anf. 112 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	70
Anf. 113 ERIK OTTOSON (M).....	70
Anf. 114 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	71
§ 14 Svar på interpellation 2016/17:389 om evenemangslistan.....	71
Anf. 115 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	71
Anf. 116 OLOF LAVESSON (M)	72
Anf. 117 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	73
Anf. 118 OLOF LAVESSON (M)	74
Anf. 119 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	75
Anf. 120 OLOF LAVESSON (M)	75
Anf. 121 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	76
§ 15 Svar på interpellation 2016/17:401 om terrorhotet och återvändande terroriststridande	76
Anf. 122 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	76
Anf. 123 ANTI AVSAN (M)	77
Anf. 124 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	78
Anf. 125 ANTI AVSAN (M)	79
Anf. 126 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	80
Anf. 127 ANTI AVSAN (M)	81
Anf. 128 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	81
§ 16 Svar på interpellation 2016/17:447 om bidrag till organisationer som motverkar demokratiska principer	82
Anf. 129 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	82
Anf. 130 ROGER HADDAD (L).....	83
Anf. 131 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	83
Anf. 132 ROGER HADDAD (L).....	85
Anf. 133 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	85
Anf. 134 ROGER HADDAD (L).....	86
Anf. 135 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	87
§ 17 Svar på interpellation 2016/17:456 om ålfiske som kulturarv.....	87

Anf. 136 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	87
Anf. 137 MARIA MALMER STENERGARD (M)	88
Anf. 138 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	89
Anf. 139 MARIA MALMER STENERGARD (M)	90
Anf. 140 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	91
Anf. 141 MARIA MALMER STENERGARD (M)	91
Anf. 142 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	92
§ 18 Svar på interpellation 2016/17:353 om statsrådets uttalande om skolidrotten	93
Anf. 143 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	93
Anf. 144 SAILA QUICKLUND (M).....	94
Anf. 145 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	94
Anf. 146 SAILA QUICKLUND (M).....	96
Anf. 147 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	97
Anf. 148 SAILA QUICKLUND (M).....	97
Anf. 149 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	98
§ 19 Svar på interpellation 2016/17:408 om höjning av bostadsstandarden	99
Anf. 150 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	99
Anf. 151 NOOSHI DADGOSTAR (V)	100
Anf. 152 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	101
Anf. 153 NOOSHI DADGOSTAR (V)	102
Anf. 154 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	103
Anf. 155 NOOSHI DADGOSTAR (V)	103
Anf. 156 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	104
§ 20 Anmälan om interpellationer	104
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar	106
§ 22 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	107
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 21.25.	107